

370
91 m
1.2

การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาโดยการให้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้
การอภิปรายกลุ่ม ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

ปริญญาโท

ของ

ปรีชา ศรีสมยศ

- 7 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มกราคม 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

176684

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....*จรูญ ศุภวัชร์*..... ประธาน
.....*สมชาย งามวิจิตร*..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....*จรูญ ศุภวัชร์*..... ประธาน
.....*สมชาย งามวิจิตร*..... กรรมการ
.....*สมชาย งามวิจิตร*..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
จริย์ สุวัทธิ รองศาสตราจารย์บุญเชิด ภิญโญนันต์พงษ์ อาจารย์สุนทร จันทรศิริ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรณี ไสยมะบุตร ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง
ต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจันปัจฉิมิก ผู้ช่วยศาสตราจารย์
หทัย คັນหยง ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแก้ไขเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสว่างมนัส อาจารย์จิตต์ประพันธ์ เพชรกรรพม
อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดประสาธนิกร อาจารย์สุกิจ ไสมขันเงิน ผู้รักษาการ
ในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดขันเงิน อาจารย์สมัน จิฎกานจน์ และครูใหญ่
โรงเรียนบ้านหนองปลา อาจารย์ประทุม วรติลก ที่ได้กรุณาให้ความสะดวกในการทดลอง
หาคุณภาพของเครื่องมือ และทดลองเพื่อเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณพิชาญ ส่าอางศรี คุณอุทัย เเพชรชัย และเพื่อนนิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2525
ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือเป็นอย่างดี ในการจัดทำเค้าโครง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครูอาจารย์ ที่ได้วาง
รากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัย และให้กำลังใจกับผู้วิจัยตลอดมา คุณค่าและประโยชน์จาก
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้กับ คุณพ่อ คุณแม่ และครูอาจารย์ ดังกล่าว

ปรีชา ศรีสมยศ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
โครงสร้างเนื้อหาจริยธรรม	7
ความหมายของจริยธรรม	9
โครงสร้างทางจริยธรรมตามทฤษฎีของเปียเจต์ และโคลเบอร์ก...	12
วิธีส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม	16
การแสดงบทบาทสมมติ	18
การอภิปรายกลุ่ม	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดลองสอนจริยศึกษา	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม	58
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	62
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	63
กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	63
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ	64
แบบแผนและการดำเนินการทดลอง	75

	การวิเคราะห์ข้อมูล	76
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	76
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	89
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	89
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	89
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	91
	การดำเนินการวิจัย	91
	การวิเคราะห์ข้อมูล	93
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	93
	อภิปรายผล	93
	ข้อเสนอแนะ	100
	บรรณานุกรม	101
	ภาคผนวก	113

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎี พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก	14
2 แบบแผนการทดลอง	75
3 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของกลุ่มที่สอนด้วย การใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้ การอภิปรายกลุ่ม	80
4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของกลุ่ม ที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วย การอภิปรายกลุ่ม	82
5 แสดงคะแนนทัศนคติเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้ การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้ การอภิปรายกลุ่ม	83
6 การเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้ การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้ การอภิปรายกลุ่ม	85
7 แสดงคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วย การใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วย การอภิปรายกลุ่ม	86
8 การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วย การใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วย การใช้การอภิปรายกลุ่ม	88
9 ตารางวิเคราะห์หลักสูตร	115

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา เร่งรัดพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อุตสาหกรรม และด้านอื่น ๆ แต่การพัฒนาประเทศจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร กล่าวคือ ถ้าประชากรมีคุณภาพดี การพัฒนาประเทศก็จะไต่ผลดี แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าประชากรขาดคุณภาพก็จะมีอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างบุคลากรของชาติ ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพสูง มีความประพฤติเป็นที่พึงประสงค์ ของสังคม ทั้งด้านการศึกษา การเลี้ยงดู การอบรมให้เป็นคนมีความรู้ความสามารถ มีสุขภาพดี หรือ เป็นการพัฒนาประเทศพร้อมกันไปทุก ๆ ด้าน

สิ่งที่จะช่วยให้บุคลากรของชาติเป็นพลเมืองดี มีความประพฤติเป็นที่พึงประสงค์ของ สังคม คือจริยศึกษา เพราะจริยศึกษาทำให้คนมีคุณธรรม มีบุคลิกภาพเหมาะสม และมีอุปนิสัย เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม (มาโนช คัมภวณีย์ 2523 : 48) ดังนั้น การศึกษาจึงควรเน้น ในด้านจริยศึกษาเป็นอันดับแรก เพราะถ้าจัดการศึกษาด้านจริยศึกษาให้ได้ผลตามจุดหมาย แล้ว ด้านอื่น ๆ ก็จะสามารถไปด้วย (มนัส รัตนคิลก ฌ ภูเก็ต 2521 : 13)

การจัดการศึกษาของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้กำหนดให้มีการสอนจริยศึกษา ตลอดมา เช่น แผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2494 เน้นจริยศึกษาให้มีความสำคัญอยู่ใน อันดับหนึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ 2507 : 345 - 346) และในแผนการศึกษาชาติ พุทธศักราช 2520 ก็ได้ระบุความมุ่งหมายข้อแรกไว้ว่า "ให้มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ ของคนและผู้อื่น มีระเบียบวินัย มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและหลักธรรม" แต่เมื่อ พิจารณาตามสภาพสังคมกลับปรากฏว่า บุคลากรส่วนใหญ่มิได้ปฏิบัติตามกฎหมายและหลักธรรม เช่น ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีระเบียบวินัย (วิริยะ บุญยะนิวาสน์ 2523 : 3 อ้างอิงมาจาก อุดม เรืองสุวรรณ 2522) เห็นแก่ตัว ไม่มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน จะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือพรรคพวกของตนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือ ที่มีต่อผู้อื่น ที่ไม่ใช่พรรคพวกของคนนั้น มีน้อยมาก (วารินทร์ ม่วงสุวรรณ 2517 : 1) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า

การจัดการศึกษาค้นคว้าวิจัยศึกษายังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

การจัดการศึกษาค้นคว้าวิจัยศึกษาในโรงเรียน จะบรรลุตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เช่น ครูผู้สอน นโยบายของ ผู้บริหารการศึกษา และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน แต่ที่ถูกต้องมากที่สุดก็คือ ครูผู้สอน และวิธีสอน โดยเฉพาะวิธีสอนที่ครูไม่รู้ว่าสอนและดำเนินการสอนวิจัยศึกษาอย่างไร (กรมวิชาการ 2523 : 24) ที่จะก่อให้เกิดความรู้ เจตคติ และทักษะขึ้นแก่ผู้เรียนนั้น ย่อม จะต้องมียุทธวิธีที่ดี สำหรับวิธีการสอนโดยการบรรยาย การบอกให้ผู้เรียนจดแล้วนำไปท่องจำ อาจทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายแล้วก็จะไม่เกิดกำลังใจที่จะปฏิบัติ (สาโรช บัวศรี 2514 : 36) ดังนั้นในการสอนวิจัยศึกษา ผู้สอนจะต้องหาวิธีการสอนที่ทำให้เด็กเกิดความ สนใจ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และความศรัทธาที่จะปฏิบัติตาม จึงจะเป็นวิธีการที่ทำให้ ผู้เรียนประพฤติตนถูกต้องตามหลักธรรม

✓ การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการนำเอาสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน มาเป็น สถานการณ์ในห้องเรียน ให้เด็กได้ทดลองแสดง ทำให้เด็กเข้าใจปัญหาด้วยตนเอง จึงทำให้เด็กสนใจเรียนและศรัทธาที่จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ เมื่อเด็กไปพบปัญหามจริงจะได้ใช้ความรู้ ที่ได้เรียนแก้ปัญหานั้นได้ ดังนั้นวิธีสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ จึงเป็นวิธีสอน วิธีหนึ่ง ที่สามารถใช้สอนเรื่องจริยศึกษาของเด็กได้ เพราะเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กรู้จัก คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น (กรมวิชาการ 2521 : 128) เด็กได้มีโอกาสแสดงออกได้เรียนรู้ การฝึกปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสม และฝึกให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ (พิศนา แชนมณี 2519 : 42) นอกจากนั้นแล้วยังทำให้เด็กไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนอีกด้วย (สุนีย์ ชุมจิต 2523 : 73) การสอนจริยศึกษาค้นคว้าด้วยการใช้บทบาทสมมติ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักเรียนสูงกว่าการสอนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ (สุจิตรา บัวคำภา 2526 : 52)

การอภิปรายกลุ่ม เป็นการสนทนาของกลุ่มบุคคลอย่างมีจุดมุ่งหมาย หรือเพื่อหา ทางแก้ไขปัญหาคับปัญหาหนึ่ง ตามขั้นตอนการตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหานั้น มีการ รวบรวมประสบการณ์ และหาข้อสรุป การอภิปรายกลุ่มมีประโยชน์อย่างยิ่งในการเสริมสร้าง

ลักษณะนิสัยของนักเรียน เพราะการอภิปรายกลุ่มทำให้นักเรียนได้รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการฝึกให้มีน้ำใจกว้างขวาง รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ฝึกความอดทนพอที่จะฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่โต้แย้งกับความคิดเห็นของตนได้ โดยไม่ต้องเอาการโต้แย้งในที่ประชุมเป็นข้อที่ทำให้มาคั่งค้างใจกันภายในภายหลัง นอกจากนั้นการอภิปรายกลุ่มยังช่วยให้นักเรียนเป็นคนที่มีหลักแน่น พร้อมทั้งจะเผชิญกับความเป็นจริง โดยเฉพาะเมื่อขอให้จริงนั้นตัวพันกับตนเอง ด้วยเหตุนี้ การอภิปรายกลุ่มจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนานิสัยได้ดียิ่ง (หน่วยศึกษานิเทศ กรมการฝึกหัดครู 2513 : 64) สำหรับการให้เพื่อนฝูงช่วยกันดู การอภิปรายกลุ่ม โดยเด็กช่วยกันเอง ภายใต้การนำของครู ย่อมช่วยให้เด็กมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ได้ (Kohlberh, 1970 : 82) นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยการให้อภิปรายกลุ่ม เพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สกล เทียงแท้ 2525 : 111) ดังนั้นการสอนโดยการอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งที่ทำให้พัฒนาเด็กด้านจริยธรรม ได้ดี

ในสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ มีวิธีสอนอยู่หลายวิธี เช่น การสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ การสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม ดังกล่าว เป็นการยากที่ครูผู้สอนจะเลือกใช้วิธีไหนจึงจะได้ผลดีกว่ากันในการสอนจริยศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการ เปรียบเทียบการสอนโดยการให้การแสดงบทบาทสมมติและการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่เรียนจากการสอนโดยการให้การแสดงบทบาทสมมติและการให้การอภิปรายกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมและเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่เรียนจากการสอนโดยการให้การแสดงบทบาทสมมติและการให้การอภิปรายกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน สามารถเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพไปปรับปรุงการเรียนการสอนของตน และเป็น

แนวทางสำหรับนักวิชาการ และผู้บริหารการศึกษา ที่จะนำวิธีสอนจริยศึกษาไป แนะนำให้เหมาะสมกับโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนวัดประสาทนิกร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งมีนักเรียนทั้งสิ้น 110 คน จำนวน 4 ห้องเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนวัดประสาทนิกร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งมีนักเรียน รวม 50 คน

3. ระยะเวลาในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 30 คาบ คาบละ 20 นาที วันละ 3 คาบ สัปดาห์ละ 2 วัน รวมเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งสิ้น 5 สัปดาห์

4. เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสาระเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จริยศึกษา ได้แก่คุณธรรมสี่ข้อ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

5. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

5.1.1 การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

5.1.2 การสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา

5.2.2 ทศนคติเชิงจริยธรรม

5.2.3 เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การสอนจริยศึกษาเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ โดยครูกำหนดเนื้อเรื่องให้สอดคล้องกับบทเรียน แล้วให้นักเรียนออกมาแสดงบทบาท เป็นบุคคลต่างๆ ตามที่ครูกำหนดบทบาทให้ แล้วถือเอาการแสดงออกทั้งด้านความรู้สึกรและพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกมา เป็นข้อสรุปเพื่อการเรียนรู้ มีขั้นตอนกำหนดเป็น 6 ขั้นตอน

2. การสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม หมายถึง การสอนจริยศึกษาเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ โดยครูให้เนื้อเรื่องซึ่งสอดคล้องกับบทเรียน ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 5 - 6 คน และให้ใบกำหนดงาน เลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้นำอภิปราย ตามเนื้อเรื่องและใบกำหนดงานที่ได้รับ เสร็จแล้วส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้น แล้วร่วมกันทั้งชั้นเพื่ออภิปรายและสรุปอีกครั้งหนึ่ง เป็นเนื้อหาการเรียนที่มีขั้นตอน กำหนดเป็น 6 ขั้นตอน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ที่นักเรียนได้รับหลังจากสิ้นสุดการเรียนจริยศึกษา ซึ่งวัดได้จากคะแนนการตอบแบบทดสอบวิชาจริยศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวทางในการสร้างจากปริญญานิพนธ์ของ สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2526 : 112 - 118) มีเนื้อหาดังนี้

3.1 ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณธรรมที่แสดงถึงความจริงใจ ซื่อตรง ไม่ทุจริต พุคจริง ไม่หลอกลวงตนเองและผู้อื่น

3.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง การรู้จักหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

3.3 ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติตามคำสั่ง ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ และตรงตามเวลาที่มีการนัดหมาย เพื่อให้ทุกคนยึดเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นผลทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3.4 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หมายถึง การให้ปันทรัพย์ สิ่งของ แรงงาน และสิทธิที่ควรจะได้ โดยมีได้เบียดเบียนและก่ออันตรายให้แก่ตนเอง

4. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ว่าชอบหรือไม่ชอบพฤติกรรมนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด ซึ่งวัดได้โดยใช้ แบบวัดทศนคติ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า ของ สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2526 : 119 - 126)

5. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนใช้ในการตัดสินใจ หรือ อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ จากเนื้อหาสี่เรื่อง คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ คำตอบของนักเรียนเป็นการตัดสินใจ และให้เหตุผลว่า ถ้าเขาเป็นบุคคลในเรื่อง เขาควรตัดสินใจอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไร โดยใช้แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวทางในการสร้างจากวิทยานิพนธ์ของ รัชฤทธิ์ พรหมมา (รัชฤทธิ์ พรหมมา 2524 : 81 - 116) โดยอาศัยวิธีการ

Projective technique

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้ เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. โครงสร้างเนื้อหาจริยศึกษา
2. ความหมายของจริยธรรม
3. โครงสร้างทางจริยธรรมตามทฤษฎีของเปียเจต์และโคลเบอร์ก
4. วิธีส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม
5. กระบวนการกลุ่มและประสิทธิภาพของกลุ่ม
6. ขนาดของกลุ่ม
7. การแสดงบทบาทสมมติ
8. การอภิปรายกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดลองสอนจริยศึกษา
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

โครงสร้างเนื้อหาจริยศึกษา

จริยศึกษา เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของหลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 มีจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชา ดังนี้

1. ให้มีความสามารถควบคุมกาย วาจา ใจ อยู่ในขอบเขตที่พึงงาม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทั้งสามารถสร้างประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้
2. ให้สามารถรับผิดชอบต่อการกระทำของตน และปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย

เนื้อหาหลักสูตรจริยศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดคุณธรรมไว้ 30 ข้อ ดังนี้

(กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 279 - 322)

1. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิต และร่างกายของบุคคลและสัตว์
2. ความเมตตากรุณา
3. การไม่โลภและไม่ขโมย
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
5. การไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น
6. การรู้จักความดี
7. การไม่พูดปด ไม่บิดเบือน ไม่อำพรางความจริง การไม่ยุ่งให้เกิดความ

แตกแยกและการไม่พุดหยาบ

8. การมีสัจจะและความจริงใจ
9. การไม่หลงและเสพสิ่งเสพติดให้โทษ
10. ความเป็นผู้มีสติ รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักนิยตชอบชั่วดี
11. ความเป็นผู้มีเหตุผล
12. ความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
13. ความขยันหมั่นเพียร
14. ความอดทนอดกลั้น
15. ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง
16. ความกตัญญูต่อกว่
17. ความซื่อสัตย์สุจริต
18. การทำให้สงบ มีสมาธิและอารมณ์แจ่มใส
19. ความไม่เห็นแก่ตัว
20. ความประณีตละเอียดถี่ถ้วน
21. ความรับผิดชอบ
22. ความมีน้ำใจเป็นธรรม ไม่ลำเอียง
23. ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา
24. การยอมรับความเปลี่ยนแปลง

25. มารยาทในการแสดง การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความยินดี การแสดงความเคารพ การขอร้อง การแสดงความขอบคุณ การขอความช่วยเหลือ การปฏิเสธ การเล่น และการพักผ่อนหย่อนใจ

26. มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ขับถ่าย แต่งกาย และสังคม ระหว่างเพศ

27. หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความสามัคคี ความเสียสละ การให้อภัย ความเอื้อเฟื้อ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ความเห็นอกเห็นใจ

28. ความเป็นผู้มีวินัยธรรม และประพฤติตามประเพณีนิยม

29. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

30. การแก้ไขข้อบกพร่องการปฏิบัติทางจริยธรรม ได้แก่ ผิดศีลธรรม ระเบียบ กฎหมาย และจารีตประเพณี

คุณธรรมทั้งกล่าวนี จะปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการสอนของครูเป็นประการสำคัญ การสอนจริยศึกษาจึงควรเน้นในเชิงปฏิบัติ เพราะการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ประพฤติปฏิบัติ นั้น จะเป็นแนวทางให้เด็กนำความรู้ที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ นอกจากสอนให้ปฏิบัติแล้วจะต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอด้วย จึงจะเป็นการสร้างนิสัยให้มีคุณธรรม ดังนั้น การสอนคุณธรรมจึงควรแทรกให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นด้วย

ความหมายของจริยธรรม

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้หลายความหมายด้วยกัน ดังนี้

กอ สวัสดิ์พานิชย์ กล่าวว่า จริยธรรมคือ ประมวลความประพฤติและความนึกคิดในสิ่งที่งาม เหมาะสม (กอ สวัสดิ์พานิชย์ 2522 : 18)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2520 : 3) กล่าวว่า จริยธรรมหมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ พฤติกรรมที่สังคม

พยายามลงโทษหรือกัก และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูงคือ ผู้ที่มีลักษณะพฤติกรรมประเภทแรกมาก และประเภทสองน้อย ซึ่งคล้ายกับของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2523 : 122 อ้างอิงมาจาก พันธ์ หันนาคินทร์) ที่ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมหมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมนั้นประพฤติตาม ความเห็นนี้สอดคล้องกับของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2523 : 142 อ้างอิงมาจาก ศาโรช บัวศรี) ที่กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติตนเพื่อยุติกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม นอกจากนี้กรมวิชาการ (กรมวิชาการ 2523 : 131 อ้างอิงมาจาก วีระ บำรุงรักษ์) มีความเห็นต่างออกไปจากที่กล่าวมาคือ ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง แบบแผนความประพฤติ ซึ่งอยู่บนหลักคุณธรรม และอธิบายไว้ว่า คุณธรรมคือ ความรู้สึกนึกคิดหรือสภาพของจิตที่เป็นกุศล คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการแสดงออก เป็นการกระทำพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น สภาพจิตที่เป็นกุศลที่เรียกว่า คุณธรรมนี้เกิดขึ้นได้เพราะ จิตรู้จักความจริง ความดี และความงาม

แปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศุทเวทย์ ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือ หลักธรรมอันเป็นแนวปฏิบัติในการกระทำที่เข้าไปคาบครองคลองธรรม มีลักษณะพิเศษ คือ เป็นการให้คนประโยชน์แก่ผู้อื่น และในเวลาเดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่ตนเอง การปฏิบัติตามหลักธรรมนั้น ก่อให้เกิดผลดีงามแก่ตัวเอง ผลที่เกิดขึ้นมี 2 แห่ง คือ ทางใจและทางกาย ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายปลายทางแห่งจริยธรรมไว้คือ (แปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศุทเวทย์ 2522 : 82)

1. ทำให้ชีวิตมีความสุข
2. ทำให้ผู้อื่นมีความสุข
3. ปลดปล่อยตัวเองให้มีอิสระ

ศาโรช บัวศรี ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมคือ แนวทางในการประพฤติ เพื่อยุติกันได้อย่างร่มเย็นในสังคม (ศาโรช บัวศรี 2522 : 18)

จากเอกสารที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า จริยธรรมหมายถึง มาตรฐานความประพฤติ และความดีงามของมนุษย์ ซึ่งมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ลักษณะต่างๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้น แบ่งออกได้หลายประเภท ดังนี้ (ทวงเคื่อน พันธมนาวิน 2520 : 4 - 6, 60)

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับในสังคมรอบตน ถือว่าการกระทำ หน้าที่ใดดีและการกระทำหน้าที่ใดเลวที่ควรยกเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วย

2. ทัศนคติเชิงจริยธรรม คือ ความรู้ของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆ เพียงไร ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น ทัศนคติเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะทัศนคติเชิงจริยธรรมรวมความถึงคุณสมบัติที่สำคัญซึ่งสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เชิงจริยธรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเชิงจริยธรรม อันเป็นผลต่อเนื่องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้วย เพราะความรู้สึก และการกระทำของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งย่อมจะต้องสอดคล้องกัน ซึ่งเกี่ยวกับทัศนคติเชิงจริยธรรมนี้ ทวงเคื่อน พันธมนาวิน (ทวงเคื่อน พันธมนาวิน 2520 : 210 อ้างอิงมาจาก Kay. 1970) ได้เสนอแนะไว้ว่า ในการฝึกอบรมจริยธรรมของเยาวชน ควรใช้วิธีการปลูกฝังทัศนคติเชิงจริยธรรมเป็นหลัก ซึ่งทัศนคติเชิงจริยธรรมมีส่วนสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างใกล้ชิด

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรม

จะทำให้ทราบว่า บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับแตกต่างกันอาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้ เปียเจต์ และ โคลเบอร์ก ได้ใช้การอ้างอิงเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของบุคคลนั้น นอกจากนั้น การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ยังมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่นๆ ของบุคคลด้วย

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือค่านิยมการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานที่เฝ้าระวังหรือในสถานที่ที่ผู้ให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ผู้เฝ้าระวัง เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน การลักขโมย และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่งอาจรวมเรียกว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูงย่อมงดเว้นการกระทำพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์นี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุก และความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่นๆ ของจริยธรรม เป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจ และสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ของบุคคลเท่านั้น

โครงสร้างทางจริยธรรมตามทฤษฎีของ เปียเจต์ และโคลเบอร์ก

เปียเจต์ (Piaget) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาได้ถึงขั้นสูงสุดเมื่อ 8 - 10 ปี และได้แบ่งขั้นของการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์เป็นสามขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม เป็นขั้นที่เด็กมีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ขวบ พัฒนาการทางจริยธรรมยังไม่เกิดขึ้น แต่สามารถเรียนรู้เรื่องราวทั่วไปได้ โดยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว

2. ขั้นยึดคำสั่ง เป็นขั้นที่เด็กมีอายุ 2 - 8 ปี เด็กจะยึดคำสั่งของผู้ใหญ่

เป็นหลักในการปฏิบัติ

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน เป็นขั้นที่เด็กมีอายุ 8 - 10 ปี เด็กจะค่อยๆ พัฒนาการจากขั้นที่ 2 มาสู่ขั้นที่ 3 ซึ่งเกิดจากการพัฒนาการทางสติปัญญา และประสบการณ์ทางสังคมอย่างมาก ความเกรงกลัวอำนาจภายนอก จะกลายเป็นหลักภายในจิตใจของเด็ก

ดวงเคื่อน พันธมนาวิน (ดวงเคื่อน พันธมนาวิน 2522 : 40 - 45 อ้างอิงมาจาก Kohlberg) กล่าวว่า โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวของ เปียเจต์ (Piaget) และพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมนั้นมีถึงหกชั้น โดยจัดไว้สามระดับ ซึ่งผู้ที่บรรลุจริยธรรมขั้นสูงสุดได้คือเมื่อมีเหตุผลและความนึกอยู่ในวัยผู้ใหญ่ เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงสุดนั้น มีลักษณะเป็นเหตุผลสากลกว้างขวาง ไม่ขัดแย้งกันและมีรากฐานจากความมีหลักการ ไม่เข้าข้างตนเอง และเป็นอุดมคติ ซึ่ง ดวงเคื่อน พันธมนาวิน ได้สรุปและเขียนตารางไว้ ดังนี้

ตาราง 1 เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งจัดเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการทาง
จริยธรรมของ โคลเบอร์ก

ชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ชั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2 - 7 ปี) ชั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 - 10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 - 10 ปี)
ชั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ยู่อื่นเห็นชอบ (10 - 13 ปี) ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (13 - 16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 - 16 ปี)
ชั้นที่ 5 หลักการทำตามความรับผิดชอบ (16 ปี ขึ้นไป) ชั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปี ขึ้นไป)

(ดวงเคื่อน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก 2520 : 43)

ระดับที่ 1 คือก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น ในขั้นแรกสุดมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่ 2 คือ การเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบเล็กๆ คือ เขาทำมาฉันทำไป เขาให้ฉันต้องให้เขา

ระดับที่ 2 คือระดับตามเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ในขั้นที่ 3 บุคคลไม่เป็นตัวของตนเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ส่วนในขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้สึกถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในสังคม จึงถือว่าตนมีหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 คือระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่างๆ ด้วยการนำมาคิดตรองรังสรรค์ใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามแนวที่จะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน สำหรับขั้นที่ 5 คือ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ ส่วนขั้นที่ 6 นั้น ถือว่าเป็นขั้นสูงสุด และแสดงถึงการมีความรู้สึกละนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และการมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดมุ่งหมายในเป้าหมายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจ ซึ่งตรงกับหลักกถาในพุทธศาสนาที่เรียกว่า ทิริโถติปปะ ด้วย

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2522 : 42 - 43)

จากการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เปียเจต์ และโคลเบอร์ก ทำให้ทราบว่าเด็กนักเรียนระดับชั้นและอายุเท่าใด มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในระดับใด และการใช้วิธีใดในการพัฒนาจริยธรรม การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งที่จะหาวิธีสอน เพื่อพัฒนาจริยธรรมของเด็กนักเรียน โดยยึดชั้น และระดับทางจริยธรรมตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก

วิธีส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรม

วิธีส่งเสริมการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นกระทำไ้หลายวิธี เช่น การให้ความรู้
ขั้นสูงขึ้น การให้แสดงบทบาท การใช้อิทธิพลของเพื่อน และการเลียนแบบจากแบบ
(ดวงเคือน พันธมนาวิน 2522 : 50 - 59) ซึ่งแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิธีการให้ความรู้ให้สูงขึ้น วิธีการฝึกฝนเด็กซึ่งใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรม
ขั้นต่ำให้สามารถใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไปนั้น เริ่มจากการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม
ของเด็กตามทฤษฎีของเปียเจท์ (Piaget) นักจิตวิทยา ได้ใช้วิธีการให้เหตุผลที่เหนือ
กว่าที่เด็กใช้ เพื่อให้เด็กได้ความรู้ขั้นที่สูงกว่าที่ตนมีอยู่ เมื่อเด็กได้รับเหตุผลอันใหม่
เด็กจะนำมาคิดเปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน ซึ่งจากการเปรียบเทียบนี้ เด็กจะเกิด
ความรู้ที่ขัดแย้งกันหรือเกิดความไม่สมดุลทางความคิดขึ้น ความไม่สมดุลนี้จะ
กระตุ้นให้เด็ก มีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เกิด
ความคิดที่สมดุลขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจ และยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้น
ของตนได้

2. วิธีการให้แสดงบทบาท การให้เด็กแสดงบทบาทเป็นตัวละครในเรื่องที่มี
ปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กมีความผูกพันใกล้ชิดกับปัญหาของ
ตัวเอกในเรื่องเหมือนกับปัญหาของตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กมีความคิดกว้างขวาง และ
เกิดความคิดเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง (สมเดช สีแสง 2525 : 17)
นอกจากนั้น สุเชษฐ์ ม่าเหรัมย์ (สุเชษฐ์ ม่าเหรัมย์ 2519 : 5) ได้กล่าวว่า การแสดง
บทบาทนั้นเป็นการฝึกให้บุคคลได้กระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมกับกาลเทศะ และเหตุผล
โดยการกระทำนั้นเป็นสิ่งแปลกและใหม่สำหรับบุคคลนั้น ส่วนสถานการณ์ที่สร้างขึ้นนั้น
เป็นสถานการณ์ที่บุคคลนั้นเคยประสบมาก่อน ฉะนั้นการแสดงบทบาทก็เป็นการก่อให้เกิด
พฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมมากกว่า ทั้งนี้เพื่อจะได้ทดแทนพฤติกรรมเดิมซึ่งอาจไม่เหมาะสม
ทูเรียล (Turriel. 1966 : 611 - 618) ได้วัดระดับจริยธรรมของเด็กวัยรุ่น
ตอนต้น แล้วให้เด็กแสดงเป็นบุคคลในเรื่องซึ่งมีปัญหาก็ไปขอคำแนะนำจากเพื่อน

สองคน เพื่อนสองคนนี้จะแนะนำเด็กไปคนละทาง โดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นเดียวกัน เด็กบางคนจะได้รับคำแนะนำที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งชั้น บางคนได้รับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าของคนสองชั้น บางคนได้รับเหตุผลต่ำกว่าระดับจริยธรรมของตน บางคนมิได้รับประสบการณ์ดังกล่าวนี้เลย หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่าเด็กที่ได้รับคำแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของตนหนึ่งชั้นนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรมมากที่สุด และเป็นลักษณะพัฒนาการที่จะแผ่ขยายไปยังปัญหาอื่นๆ ได้อีกด้วย

3. วิธีการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก เด็กจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่าง และคล้อยตามลักษณะทางจริยธรรมที่เพื่อนได้แสดงออกได้โดยง่าย ยิ่งเป็นเพื่อนที่รักมากด้วยแล้วจะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุดของเด็ก ในจริยธรรมขั้นที่ 3 ของโคลเบอร์ก ได้เห็นว่าเด็กจะแสดงพฤติกรรมด้วยมีความต้องการให้คนในสังคมพอใจตนเอง หรือมองเห็นว่าตนเองน่ารัก ดังนั้นการทำให้คล้อยตามเพื่อนจึงเป็นพฤติกรรมที่เด็กเลียนแบบเพื่อน เพื่อให้เพื่อนยอมรับและเข้ากลุ่มกันได้ โคลเบอร์ก (Lickona, 1976 : 233 อ้างถึง Kohlberg, 1968) ได้กล่าวยืนยันว่าการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน จะมีผลต่อจริยธรรมของเด็ก ทั้งนี้เพราะการที่เด็กได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้อภิปรายขัดแย้งกัน จะทำให้เด็กได้รับความคิดเห็นและทัศนะใหม่ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ และสามารถปรับปรุงให้เข้ากันได้ เขาก็จะมีโครงสร้างของความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้น เลอเฟอจี และวาโลชิน (Lefurgy and Waloshin, 1969 : 104 - 110) ให้เด็กชายและเด็กหญิงได้ฟังเหตุผลของเพื่อนๆ ผู้แสดงเหตุผลสูงหรือต่ำกว่าระดับจริยธรรมของเด็กนั้นหนึ่งชั้น ผลปรากฏว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเพิ่มหรือลดขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทน ซึ่งวัดได้หลังจากการฝึก 100 วัน และการเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขั้นที่สูงขึ้นกว่าเดิม มีผลคงทนมากกว่าการเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขั้นที่ต่ำกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเปียเจท์ ที่เชื่อว่า จริยธรรมของบุคคลย่อมสูงขึ้นตามประสบการณ์ และสติปัญญาที่ได้รับ

ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนแบบเสมอภาคกัน (Equalitarian Peer Interaction) จะมีอิทธิพลทำให้จริยธรรมสูงขึ้น (สกอต เทียงแท์ 2525 : 34 อ้างอิงมาจาก Piaget, 1932)

4. วิธีการเลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่างๆ ให้ผู้ถูกทดลองเห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามตัวแบบได้ การจัดทำตัวแบบให้เป็นการให้ความรู้แก่ผู้ที่ถูกทดลองได้วิธีหนึ่ง นอกเหนือจากการให้แสดงบทบาทเพื่อรับคำแนะนำจากเพื่อน หรือการให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันเป็นเอกฉันท์ อันทำให้ผู้ถูกทดลองกล้อยตามกลุ่มเพื่อนได้มาก การจัดทำตัวแบบเพื่อให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า เด็กจะเรียนรู้จากสังคมได้มากที่สุดและเป็นวิธีการที่เด็กอาจทำความเข้าใจโดยไม่รู้สึกตัวว่ากำลังถูกชักจูง ผลที่เกิดขึ้นกับตัวแบบและลักษณะของตัวแบบเป็นสาเหตุสำคัญที่จะทำให้บุคคลกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบหรือไม่ ตัวแบบที่มีอิทธิพลที่ทำให้เด็กทำตามได้มากคือ ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่กว่าตน และเป็นตัวแบบประเภทที่มีคุณสมบัติที่น่าสนใจและน่าเลื่อมใส และเป็นตัวแบบที่ได้ทำพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณสมบัติของผู้เลียนแบบด้วยการเลียนแบบนั้น สามารถจะใช้ในการส่งเสริมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทัศนคติเชิงจริยธรรม ได้

การแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติ เป็นวิธีหนึ่งที่ไรรักษาคนไข้ที่มีปัญหาทางจิต ซึ่งแต่เดิมเรียกกันว่า Psychodrama ภายหลังได้นำมาใช้เป็นกิจกรรมการสอนอย่างหนึ่ง¹ เยาวพา เคชะคุปต์ (เยาวพา เคชะคุปต์ 2517 : 67 อ้างอิงมาจาก Keith, 1962 : 427) กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นการจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพของเขาอย่างเป็นอิสระในการรวมกลุ่ม สถานการณ์ที่ใช้ฝึกในการแสดงบทบาทสมมตินั้น ครูหรือผู้ฝึกจะเป็นผู้จัดเตรียมเอาไว้ให้ โดยจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือความขัดแย้งระหว่างบุคคล และเป็นการเสียดสีสภาพที่เป็นจริง ในการแสดงผู้แสดงจะใช้บทเจรจาและบุคลิก

ที่เป็นของตนเองโดยไม่ต้องมีการซ้อมหรือเตรียมตัวมาก่อนเลย จะมีก็เพียงให้ผู้แสดง หรือสมาชิกในกลุ่มได้ทราบจุดมุ่งหมายที่จำเป็นบางประการของสถานการณ์ที่กำหนดไว้ให้ นั่น การแสดงจะเป็นการแสดงที่ผู้แสดงเพียงคนเดียวหรือให้ผู้แสดงหลายคนก็ได้ ระยะเวลา ที่ใช้จะเป็นเพียงช่วงสั้นๆ โดยมุ่งให้ผู้แสดงได้เรียนรู้จากการสังเกตหรือการวิเคราะห์บทบาท ที่ใช้แสดงไปแล้วนั้น และในการวิเคราะห์บทบาทก็จะต้องอาศัยการสังเกตและการอธิบาย เข้ามามีส่วนรวมอยู่ด้วย

แชฟต์เทล และ แชฟต์เทล (Shaftel and Shaftel, 1967:83 - 84) ได้ให้ความหมาย ของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง วิธีการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมอย่างถ่องแท้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นแนวทางที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแบ่งไว้ซึ่งมวลประสบการณ์ และกลวิธีแก้ปัญหา หลายด้านหลายทาง เช่น การอธิบายปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา และให้คำจำกัดความ โดยผ่านขั้นตอนต่างๆ คือ การแสดงบทบาทปฏิบัติการตอบสนองของผู้ที่มีต่อผู้แสดง การเลือกบทบาทที่เหมาะสมและการสรุปนำไปใช้

ลี (Lee, 1974 : 316) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า หมายถึง การเรียนรู้จากการบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้น การแสดง บทบาทสมมติต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดคำพูดและท่าทาง โดยไม่มีการเตรียมคำพูดไว้ล่วงหน้า การแสดงบทบาทสมมติจะกระทำซ้ำใหม่ได้ จนกว่าจะเป็นที่พอใจและยอมรับ

จรรยา คุณมี (จรรยา คุณมี 2520 : 161) กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่าง ลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน เป็นการฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจวิธีหนึ่ง เพราะในการ สร้างสถานการณ์สมมุติขึ้นมาให้คล้ายคลึงกับสิ่งที่ เป็นจริง มักมีปัญหาและความขัดแย้ง ต่าง ๆ แฝงมาด้วย

ฉวีวรรณ กีนาวงศ์ (ฉวีวรรณ กีนาวงศ์ 2520 : 74) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการแสดงที่ไม่มีการซ้อมหรือเตรียมตัวมาก่อน โดยที่ผู้แสดงลืมตัวเองไปชั่วขณะ แสดงบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตนในเรื่อง และเรื่องที่แสดงนั้นมักมีปัญหา ซึ่งผู้แสดงต้องหาวิธีการแก้ไขให้ได้

สุเทพ อ่อนไสว (สุเทพ อ่อนไสว 2521 : 148) ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นวิธีหนึ่งที่ให้นักเรียนได้ออกมาทำท่าทางเลียนแบบของจริงตามที่ตนคิดว่าควรเป็น เช่น อาเดิน ท่าหลุ่ม ท่าวิ่ง และอื่นๆ โดยที่คิดแสดงท่าทางเอาเองว่า ถ้าเป็นคนนั้นคงจะทำท่าเช่นนั้น เป็นต้น นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว การเลียนแบบท่าทางหรือเสียงของสิ่งต่างๆ เช่น ท่าทานกบีน ท่าเสียงแมวร้อง แสดงท่าทางต่างๆ โดยไม่ต้องใช้เสียงก็ถือว่า เป็นการแสดงบทบาทสมมติทั้งสิ้น

ในหนังสือคู่มือครูเรื่อง การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรมวิชาการ 2521 : 130) กล่าวถึงบทบาทสมมติไว้ว่า เป็นเครื่องมือวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่คิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้ลึกและพฤติกรรมของผู้แสดง มาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

พิศนา แชนมณี และคนอื่นๆ (พิศนา แชนมณี และคนอื่นๆ 2522 : 201) ได้กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นการกำหนดบทบาทของผู้เรียนในสถานการณ์ที่สมมุติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกลึกซึ้งของตนเป็นหลัก ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้ลึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง

ประกอบ ระกิติ (ประกอบ ระกิติ 2523 : 145) กล่าวถึงการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นการแสดงแบบหนึ่ง โดยการสร้างสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขึ้น แล้วให้บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปแสดงบทบาทตามสถานการณ์ ซึ่งโดยปกติไม่ใช่บทบาทของตน

ชั่วระยะเวลาสั้นๆ ต่อหน้าผู้ชม เพื่อพิสูจน์สิ่งที่สมมุติขึ้นมาว่า ผู้แสดงจะประพฤติดน
 ต่อคนอื่นๆ ในสถานการณ์นั้นๆ อย่างไร ผู้ชมมีส่วนร่วมในการนึกคิด เพื่อนำเอาความ
 เกี่ยวข้องของการแสดงไปประยุกต์ต่อสถานการณ์ หรือในการแก้ปัญหา

จากข้อคิดเห็นดังกล่าวมาแล้ว จึงสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมุติ คือ การที่
 ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทนั้น โดยอาศัยประสบการณ์
 และความรู้สึกเพื่อเป็นการฝึกการแก้ปัญหา และถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกและ
 พฤติกรรมมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ

ไมเออร์ (Maier, 1952:87) กล่าวถึงคุณค่าของการแสดงบทบาทสมมุติไว้ว่า
 ทำให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ
 แชฟเทิล และ แชฟเทิล (Shaftel and Shaftel, 1967: 31 - 35) ซึ่งกล่าวไว้ว่า
 บทบาทสมมุติทำให้เด็กเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรม และความรู้สึกของผู้อื่น ช่วยลด
 ความตึงเครียดและความคับข้องใจของเด็ก ทำให้ทราบความต้องการของเด็ก และทำ
 ให้เด็กเข้าใจตนเองดียิ่งขึ้น

ทิสนา แชมมณี (ทิสนา แชมมณี 2519 : 42) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายและ
 ประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมุติ ในการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ การที่
 ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่างๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสภาพการณ์ต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึง
 สาเหตุที่ผลักดันให้แสดงพฤติกรรม ซึ่งความเข้าใจเช่นนี้ช่วยให้ผู้เรียนไม่ตัดสินสิ่งใด
 ก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ นอกจากนั้นยังช่วยให้ผู้เรียนได้แนวทางในการแก้ปัญหา
 อย่างตรงเป้าหมาย

2. ช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายความตึงเครียดที่ได้รับ ซึ่งไม่สามารถที่จะแสดง
 ออกมาได้ การแสดงบทบาทสมมุติจะช่วยให้ผู้เรียนได้ระบายความรู้สึกนั้นๆ ออกมา

3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจนี้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

4. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตในขณะที่ยังเรียนแสดงบทบาทอยู่นั้น จะมีการกระทำหรือการตัดสินใจให้เห็นถึงค่านิยมของตน การมีโอกาสดังกล่าว ได้อภิปราย วิเคราะห์ถึงค่านิยมเหล่านั้น จะทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเองมากขึ้นว่าตนยึดค่านิยมอะไร และยอมรับว่าแต่ละบุคคลย่อมมีค่านิยมแตกต่างกัน

5. ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และเรียนรู้ที่จะปรับปรุงตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกฝนการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เหมาะสม ในหลายๆ บทบาท เพราะในชีวิตจริงแต่ละคนมักจะมีหลายบทบาท ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่างๆ เพื่อช่วยเหลือในการสำรวจและค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้อง และเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

7. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การแสดงบทบาทสมมุติแทบทุกบทบาทจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งอยู่ ผู้แสดงจะต้องรู้จักคาดคะเนและคิดในหลายแง่ โดยใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา

8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การเรียนรู้การประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น การแสดงบทบาทสมมุติจะช่วยฝึกการปฏิบัติตนในสังคมได้มาก

9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน คือ รู้ลึก คิด แล้วกระทำ

10. ช่วยพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มผู้เรียนให้ดีขึ้น ในการทำงานร่วมกับสมาชิกในกลุ่มอาจมีปัญหาค้างค้ำกัน การแสดงบทบาทสมมุติจะช่วยแก้ไขได้ เพราะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล อันเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจและความสามัคคี

11. ช่วยให้ผู้รู้จัดผู้เรียนอย่างลึกซึ้งขึ้น เมื่อผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมออกมา

เบนกกุล กริแสง (เบนกกุล กริแสง 2520 : 207) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ จะส่งเสริมให้นักเรียนกล้าเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและหมู่คณะ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ 2522 : 10 - 13) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ ว่าเป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงความขัดแย้ง ความเป็นจริงของโลกจากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การสอนของครูมีชีวิตชีวา ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยฝึกนักเรียนให้แสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เช่น พัฒนาการทางกาย ทางสังคม ทางภาษา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสทดลอง และเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

การนำบทบาทสมมติมาใช้

การนำบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีอยู่ 2 วิธี คือ

1. การใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบาทบ้าง คิบทบาทขึ้นแสดงเองบ้าง แต่ต้องตรงกับเนื้อเรื่องที่กำหนด
2. การใช้บทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อน เมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตอนใด ก็ออกมาแสดงโต้ทันที โดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง

ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ

แชฟเทล และ แชฟเทล (Shaftel and Shaftel, 1967 : 65 - 66) ได้แบ่งขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติไว้ ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหาและอุปกรณ์
2. ขั้นกำหนดคุณสมบัติ
3. ขั้นเตรียมผู้สังเกตการณ์
4. ขั้นเตรียมพร้อมก่อนการแสดง
5. ขั้นแสดงบทบาท
6. ขั้นอภิปรายและประเมินผล
7. ขั้นแสดงซ้ำ
8. ขั้นอภิปรายหลังการแสดงซ้ำ
9. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นทั่วไป

ทิสนา แชมมณี (ทิสนา แชมมณี 2519 : 44 - 47) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อม หรือการใช้บทบาทสมมติแบบไม่ได้เตรียมบทไว้ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1.1 การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ว่าจะอะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการชี้ให้ผู้เรียนเห็น และเรียนเพื่อความเข้าใจ กำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

1.2 เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมุติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมุติที่จะให้นักเรียนแสดง

2. ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

2.1 การอ่านเครื่อง เป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกับในเรื่องที่จะเรียน ครูอาจเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมุติให้นักเรียนฟัง

2.2 การเลือกตัวผู้แสดง อาจเลือกบุคคลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับบทบาท หรือบุคคลที่มีลักษณะตรงกันข้ามก็ได้

2.3 การจัดฉากแสดง หลังจากที่ได้ผู้แสดงแล้วจึงจัดฉากแบบสมมุติขึ้น เพื่อให้การแสดงใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจเป็นแบบง่ายๆ จนถึงแบบหรูหรา

2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกต และ วิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย มิฉะนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์หลังการแสดงจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2.5 การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ครูต้องช่วยจัดความตื่นเต้น ความประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่างๆ

2.6 การแสดง การแสดงควรเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการขัดแย้งกัน นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

2.7 การตัดสินการแสดง ควรมีการตัดสินและหยุดการแสดงเมื่อ

2.7.1 การแสดงได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์ อภิปรายได้

2.7.2 กลุ่มพอจะเข้าใจว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร ถ้าแสดงต่อไป

2.7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดการเข้าใจผิด

บางประการ

2.7.4 การแสดงจบเรื่อง

3. ขั้นตอนวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง การวิเคราะห์ผลการแสดงมักเป็นไปในรูปของการอภิปรายร่วมกับระหว่างผู้แสดง ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายเป็นไปในรูปใดนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจให้ผู้แสดงเปิดเผยความรู้สึกและเสนอความคิดเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และ เน้นที่เหตุผลของการแสดงออก และพฤติกรรมที่แสดงออก การอภิปรายจะต้องไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร การเรียนรู้ทั้งหลายมุ่งอยู่ตรงนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและ

หาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม ในกรณีที่การแสดงครั้งแรกได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ หรือมีผู้เสนอแนวความคิดใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา ก็อาจมีการแสดงใหม่อีก

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่วๆ ไป ซึ่งอาจเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้อง เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนสามารถหาข้อสรุป หรือได้แนวความคิดรวบยอด

เลนุกูล กรีนสแก (เลนุกูล กรีนสแก 2520 : 205 – 207) ได้เสนอขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติ ไว้ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา
2. การเลือกผู้แสดง
3. การเตรียมตัวผู้แสดง
4. การเตรียมสถานที่
5. การแสดง
6. การอภิปรายและการประเมินผล
7. การแสดงซ้ำ
8. การอภิปรายและประเมินผลครั้งใหม่
9. การถ่ายโยงและนำไปใช้

ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร 2525 : 17) ได้เสนอขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. การกำหนดขอบเขต
2. การเตรียมพร้อมก่อนการแสดง
3. การกำหนดสถานการณ์
4. ชั้นแสดง
5. การจัดการแสดง
6. ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

จากขั้นตอนในการแสดงบทบาทสมมุติดังกล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า ในการแสดงบทบาทสมมุตินั้น ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมุติ และให้ผู้แสดงเข้าใจบทบาทของตน โดยวางแผนอย่างย่อ ๆ ว่า ตนจะแสดงอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับบทบาท ส่วนผู้สังเกตการณ์นั้น ครูจะต้องช่วยให้รู้จักสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ไปด้วย เพื่อจะได้นำมาอภิปรายและประเมินผล

หลักในการนำบทบาทสมมุติไปใช้ในการเรียนการสอน

ในการนำการแสดงบทบาทสมมุติไปใช้ให้ได้ดีในการเรียนการสอน ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการของการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 27 - 29) ได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. การแสดงบทบาทสมมุติ ควรใช้หลักให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อการบันเทิงเพียงอย่างเดียว
2. ในการแสดงบทบาทสมมุติ ไม่ควรกำหนดเวลาตายตัวลงไป
3. การเลือกเรื่องที่จะนำมาใช้ ต้องเป็นเรื่องที่ไม่ยากเกินไป ไม่กระทบกระเทือนความรู้สึกของผู้เรียน และเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การใช้บทบาทสมมุติจะได้ผลเต็มที่ เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควร ไม่ใช่เป็นเพียงคันการเรียนเพียงครั้งหรือสองครั้ง เพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้เรียนเท่านั้น
5. ควรใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติ เมื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และฝึกทักษะในการปฏิบัติในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์ ไม่ใช่นำมาใช้เพราะสนุก และผู้เรียนชอบเพราะถ้านำมาใช้บ่อยเกินไป จะทำให้ประสิทธิภาพลดลง

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการแสดงบทบาทสมมุติ ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่อง
2. หาตัวผู้แสดง
3. เตรียมตัวผู้แสดงโดยให้อ่านเอกสารบทบาทสมมุติ
4. แสดงบทบาทสมมุติ
5. วิเคราะห์เรื่องที่แสดง ร่วมกันทั้งชั้น
6. online presentation ของบทสรุป

6. อภิปรายและสรุปผลการแสดงบทบาทสมมติ

การอภิปรายกลุ่ม

การอภิปรายกลุ่ม เป็นการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความประสงค์ที่จะร่วมกันพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ได้มาปรึกษาหารือกัน ออกความคิดเห็นกันเพื่อจะแก้ปัญหาในเรื่องนั้นๆ หรือการแลกเปลี่ยนความรู้ความเห็น ถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้ทราบ ในที่สุดก็มีการตัดสินใจและตกลงใจที่จะแก้ปัญหานั้นด้วยหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง

กาญจนา เกียรติประวัติ (กาญจนา เกียรติประวัติ 2524 : 73) ได้กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม คือ การสนทนาของกลุ่มบุคคลอย่างมีจุดหมาย หรือเพื่อหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน

สุจริต เพียรชอบ (สุจริต เพียรชอบ 2515 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การอภิปรายกลุ่ม คือ การที่กลุ่มคนที่มีความรู้ และความสนใจในเรื่องเดียวกัน หรือมีปัญหาร่วมกันในเรื่องเดียวกัน หรือมีปัญหาร่วมกันมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน บางครั้งก็เป็นการพูดในหมู่ผู้ร่วมอภิปรายด้วยกันเอง แต่ในบางครั้งก็มีผู้ฟังอยู่ด้วย

เปรี๊ยะ กุมท (เปรี๊ยะ กุมท 2515 : 1 - 2) ได้กล่าวไว้ว่า การถ่ายทอดประสบการณ์ทางการศึกษา จะต้องให้ผู้เรียนรับไปโดยผ่านประสบการณ์ที่สำคัญ 2 อย่าง คือ ตาและหู ประสบการณ์หรือวิชาความรู้ ร้อยละประมาณ 95 ก็ได้มาจาก 2 ทางนี้ การรับการศึกษานั้น ผู้เรียนจะต้องกระทำ การหาประสบการณ์โดยการอ่าน ฟัง พูด ชิม ตม ค้นคว้า เขียนรายงาน และอภิปราย

ขวัญจิต ภิญญชีพ (ขวัญจิต ภิญญชีพ 2522 : 22 อ้างอิงมาจาก นิโคลาส เบเนเน 2520 : 61) ได้เสนอความคิดเรื่องการอภิปรายกลุ่มว่า การจัดกลุ่มสนทนา เพื่อถกเถียงกันถึงปัญหาต่างๆ ของประชาชนในสังคม เป็นสิ่งที่พึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่เพียงแต่ช่วยให้การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยังช่วยให้เกิดการเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของประชาชน และที่สำคัญที่สุดคือ ช่วยเปลี่ยนความรู้ลึกที่จะ "รับ" ฝ่ายเดียวมาเป็นความต้องการที่จะ "ทำ" เพื่อปรับปรุงสภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

โมหัมหมัด อับดุลกาเดร์ (โมหัมหมัด อับดุลกาเดร์ 2517 : 40 - 41) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม คือ การจัดกลุ่มบุคคลให้ได้มีโอกาสพบปะ และอภิปรายแบบไม่เป็นทางการ ในหัวข้อที่สมาชิกทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง

จากเอกสารดังกล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มคือ การสนทนาของกลุ่มบุคคล เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งกันและกัน

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้การอภิปรายกลุ่ม

การอภิปราย เป็นการแสดงออกถึงการส่งเสริมให้มีการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย ฝึกให้ผู้อภิปรายรู้จักใช้เหตุผล เคารพในเหตุผล ค้นคว้าหาความถูกต้องสำหรับปัญหาที่ขัดแย้งกัน การสอนโดยวิธีอภิปรายกลุ่ม เป็นการสอนที่ทำให้ได้รู้จักคิดเป็น พูดเป็น มีโอกาสได้เข้ามามีส่วนในการเรียน โดยนำเอาความคิดมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน (ชูศรี สนิทประชากร 2525 : 214)

สุวัจน์ วัฒนวงศ์ (สุวัจน์ วัฒนวงศ์ 2524 : 77 - 79) ได้กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ต้องการให้ผู้พูดคุยหรือสนทนากัน โดยพิจารณาถึงเรื่องราวที่สมาชิกในกลุ่มมีความสนใจร่วมกัน โดยมีสมาชิกเข้าร่วมอภิปรายประมาณ 6 - 20 คน ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้นำหรือประธานกลุ่ม วิธีการอภิปรายกลุ่ม นับว่าให้โอกาสแก่ผู้เรียนอย่างมาก ในการแสดงความคิดเห็นและประสบการณ์แก่บุคคลอื่น

น้อมฤดี จงพยุงะ และคนอื่นๆ (น้อมฤดี จงพยุงะ และคนอื่นๆ 2517 : 47) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีการเรียนที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแสดงความคิดเห็น ฝึกให้เป็นคนช่างค้นคว้า ทำให้เป็นคนกล้าพูด กล้าแสดง ซึ่งคนไทยเรายังขาดคุณสมบัติข้อนี้

ชม ภูมิภาค (ชม ภูมิภาค 2506 : 58 - 59) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อการศึกษาวา "ขบวนการให้การศึกษาเกี่ยวกับความคิดและวิธีการ

ใหม่ๆ นั้น ขบวนการหมู่พวก (Group Process) เช่น การอภิปรายหมู่ (Group Discussion) เป็นเครื่องมือที่เหนือกว่าการปฐกถาเป็นอย่างมาก เพราะการอภิปรายนั้นเป็นเครื่องนำไปสู่การตัดสินใจด้วยความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมกระทำด้วยความเข้าใจ "

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (คมเพชร ฉัตรศุภกุล 2521 : 64 - 66) ได้กล่าวถึง การอภิปรายกลุ่มว่า มีคุณค่าสำหรับสมาชิกแต่ละคน และมีคุณค่าต่อกลุ่ม ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่มจะส่งเสริมให้สมาชิกแต่ละคนได้รับการยกย่องนับถือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้ร่วมมือกับกลุ่มและประสบความสำเร็จ โดยปกติแล้วสมาชิกแต่ละคนจะมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มตามสัดส่วนแห่งความสามารถของตนเอง และประสบการณ์ที่เคยมีอยู่ ดังนั้นบุคคลแต่ละคนจึงเป็นสมาชิกที่สำคัญของกลุ่ม โดยให้ความช่วยเหลือกลุ่ม

2. การอภิปรายกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมให้สมาชิกได้ใช้ความคิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์ และเพิ่มประสิทธิภาพในการพูดต่อหน้าสมาชิกในกลุ่ม

3. การอภิปรายกลุ่ม จะกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคคลได้มีความคิดใหม่ๆ เพิ่มขึ้น โดยปกติสมาชิกในกลุ่มอาจจะได้รับปัญหาบางประการ เมื่อเขาได้มีโอกาสเข้ากลุ่มและได้รับฟังความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ของคนอื่นๆ สมาชิกอาจจะเรียนรู้ที่จะร่วมมือกับบุคคลอื่นในการแก้ไขปัญหาของกลุ่ม และในขณะเดียวกัน ก็อาจจะรับเอาความคิดเห็นของบุคคลอื่นในกลุ่ม มาผสมกับความคิดของตนเอง และความรู้สึกของตนเอง

4. การอภิปรายกลุ่ม จะช่วยสร้างทัศนคติด้านจิตใจที่สมบูรณ์ ในการอภิปรายกลุ่มนั้น อาจจะช่วยลดความเครียดทางจิตใจลงได้ ในขณะเดียวกันจะเป็นการเพิ่มความสามารถในการเข้ากับสังคม และนำไปสู่ความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง และความรู้สึกของตนเอง

เจนกกุล กริแสง (เจนกกุล กริแสง 2520 : 178) ได้กล่าวถึงวิธีสอนแบบ อภิปรายกลุ่ม ว่า จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมความคิดเชิงวิจารณ์ (Critical Thinking) นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตน ซึ่งมีรากฐานมาจาก

ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการและความคิดรวบยอด ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างนักเรียน รับฟังเหตุผลของผู้อื่น และสามารถประเมินค่าของความคิดเห็นของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2513 : 64) ได้กล่าวไว้ว่า การอภิปรายกลุ่มมีประโยชน์อย่างยิ่งในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยของนักเรียน เพราะการอภิปรายกลุ่มทำให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการฝึกให้น้ำใจกว้างขวาง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ฝึกความอดทนพอที่จะฟังผู้อื่นโต้แย้งความคิดของตนได้ โดยไม่ถือเอาความโต้แย้งในที่ประชุมเป็นข้อหาภาคใจกันภายหลัง นอกจากนั้นการอภิปรายกลุ่ม ยังช่วยให้นักเรียนเป็นคนหนักแน่น พร้อมทั้งจะเผชิญกับความเป็นจริง โดยเฉพาะเมื่อข้อเท็จจริงนั้นพัวพันกับตนเองหรือหมู่คณะของตนเอง ด้วยเหตุผลนี้การอภิปรายกลุ่มจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนาลักษณะนิสัย ได้ดียิ่ง

ข้อดีและข้อเสียของการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม (โมห์หมัด อับดุลกาเดร์ 2517 : 47, อาคม จันทสุนทร และคนอื่นๆ 2521 : 260, สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ 2524 : 79) กล่าวไว้ดังนี้

<u>ข้อดี</u>	<u>ข้อเสีย</u>
1. ผู้เรียนรู้จักร่วมมือกันแสดงความคิดเห็น	1. ผู้เรียนบางคนอาจไม่แสดงความคิดเห็น
2. เป็นการฝึกเพื่อให้รู้จักหน้าที่ และ ความรับผิดชอบ	2. ผู้เรียนอาจเกิดการแตกแยกเป็นหมู่พวก
3. เป็นการเรียนให้รู้จักประชาธิปไตย	3. เนื้อหาไม่ตรงบทเรียนอาจเสียเวลาได้
4. รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	4. อาจมีบางคนพูดมาก ถูกขาดการพูด หรือ การอภิปราย
5. ฝึกให้เป็นคนรู้จักคิดแก้ปัญหา	5. การอภิปรายกลุ่มมักจะไม่ค่อยได้ผลดี ถ้าหากสมาชิกไม่ได้รับการฝึกหัดให้ทราบ บทบาทและความรับผิดชอบของตนเอง
6. ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย	
7. ผู้สอนลดเวลาพูดได้มาก	
8. ผู้สอนรู้จักพฤติกรรมของผู้เรียน แต่ละคน ได้ดีขึ้น	

กาญจนา เกียรติประวัติ (กาญจนา เกียรติประวัติ 2524 : 74) ได้กล่าวถึง
ประโยชน์ของการอภิปรายกลุ่ม ดังนี้

1. ช่วยปรับปรุงทักษะการคิดของนักเรียน เช่น รู้จักหาเหตุผลมาประกอบ
หลายๆ ด้าน รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักเปลี่ยนแปลงปรับปรุงความคิดของตน
2. เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการปรับเจตคติ ความซาบซึ้งของผู้เรียน เพราะ
กระบวนการอภิปราย ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้งและมีความหมาย
3. ช่วยปรับปรุงทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน เช่น การเป็นผู้พูดผู้ฟัง
ที่ดี มีมารยาทที่เหมาะสม

ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร 2525 : 216) กล่าวถึงประโยชน์
ของการอภิปราย ดังนี้

1. ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ส่งเสริมทักษะในการอ่าน การฟัง การพูด
3. ส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4. ส่งเสริมการรู้จักแสดงความคิดเห็น
5. ส่งเสริมลักษณะของการเป็นประชาธิปไตย
6. ช่วยให้ครูทราบว่านักเรียนคนใดมีความรู้ความสามารถพิเศษด้านใด หรือ
มีปัญหอะไร จะได้ส่งเสริมความสามารถนั้นๆ หรือถ้ามีปัญหาก็จะช่วยแก้ปัญหานั้นๆ
ให้ลุล่วงไป

7. ช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น
8. ส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแนวการสอนเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางของเด็ก
นักเรียน มาเป็นเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียน

จากเอกสารที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่
ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น กล่าวพูด กล่าวแสดงออก เคารพในเหตุผล
ความสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบของการอภิปราย

กาญจนา เกียรติประวัติ (กาญจนา เกียรติประวัติ 2524 : 74 - 75) ได้กล่าวว่า การอภิปรายแบ่งออกเป็นรูปแบบใหญ่ๆ ได้ 2 รูปแบบ คือ การอภิปรายกลุ่มใหญ่ ที่ผู้เรียนทั้งชั้นทำหน้าที่เป็นสมาชิกของการอภิปราย กับ การอภิปรายกลุ่มย่อย คือ จัดผู้เรียนทั้งชั้นออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 - 8 คน ถ้าแบ่งรูปแบบของการอภิปรายอย่างละเอียด ก็จะได้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การอภิปรายหมู่ (Panel) ประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 4 - 6 คน ซึ่งมีความรู้เรื่องนั้นโดยเฉพาะ จับกลุ่มสนทนากันเป็นระเบียบตามหัวข้อที่กำหนด ต่อหน้าผู้ฟังจำนวนมาก มีผู้ดำเนินการอภิปรายและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามได้ในตอนท้าย
2. การอภิปรายหมู่และซักถาม (The Forum) คือการอภิปรายหมู่ (Panel) ซึ่งผู้ฟังสามารถซักถามได้ตลอดเวลาของการอภิปราย
3. การบรรยายหมู่ (The Symposium) คือการปราศรัยเกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง แต่เป็นการพูดในแง่มุมต่างๆ ตามความถนัดของผู้รู้ตั้งแต่ 2 - 5 คน ในระยะเวลาสั้นๆ คนละ 10 - 25 นาที ผู้บรรยายต่างคนต่างพูดและเปิดโอกาสให้มีการซักถามในตอนท้าย
4. การโต้วาที (The Debate) คือการอภิปรายที่อาศัยไหวพริบ ปฏิภาณของสมาชิก บางครั้งไม่ได้อาศัยพื้นฐานเหตุผลและความเป็นจริงนัก แบ่งผู้อภิปรายออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายค้าน และฝ่ายเสนอ มีประธานเป็นผู้ดำเนินการโต้วาที และมีกรรมการเป็นผู้ตัดสินผล ผู้อภิปรายจะผลักดันพูดสลับกันไประหว่างฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน
5. การประชุมถกเถียง (Buzz Session) คือการแบ่งสมาชิกในกลุ่มใหญ่ ออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณ 6 คน ให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในเวลาประมาณ 6 นาที เพื่อให้คิดตั้งคำถามถามผู้บรรยาย หรือผู้อภิปรายกลุ่มใหญ่ หรือเพื่อกระตุ้นให้มีการพูดอย่างจริงจังในข้อโต้แย้งต่างๆ ต่อกลุ่มใหญ่

ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร 2525 : 217) ได้กล่าวไว้ว่า

การอภิปรายกลุ่มในปัจจุบันมี 4 รูปแบบ คือ

แบบที่ 1 เป็นวิธีบรรยายหมู่ประมาณ 2 - 5 คน มีผู้ดำเนินรายการคอยสรุปแนวคิดต่างๆ อย่างละเอียดให้ฟัง ผู้อภิปรายทุกคนจะได้รับมอบปัญหาให้ไปค้นคว้ามาบรรยาย มีตัวเลข สถิติ หรืออุปกรณ์ มาประกอบการอภิปรายด้วย การอภิปรายแบบนี้จะช่วยให้ผู้ฟังได้รับความรู้และได้แนวคิดที่ละเอียด กว้างขวาง ทั้งเป็นการช่วยผู้ฟังมีส่วนร่วมซักถามข้อข้องใจจากการฟังในตอนท้าย หลังการบรรยายด้วย

แบบที่ 2 มีลักษณะคล้ายแบบที่ 1 ต่างกันตรงที่ผู้อภิปรายทุกคนจะอภิปรายแสดงความคิดเห็นเรื่องเดียวกัน แต่จะอภิปรายออกไปในแนวใดก็ได้ตามความคิดเห็นของตน นอกจากนี้ผู้อภิปรายยังมีโอกาสได้ซักถามปัญหาข้อข้องใจระหว่างกันได้ การอภิปรายแบบนี้เหมาะสำหรับการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่สำคัญต่อหมู่มาก

แบบที่ 3 เป็นการอภิปรายที่แบ่งผู้อภิปรายออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นตัวแทนของผู้ที่ฟัง อีกกลุ่มหนึ่งเป็นวิทยากรและมีผู้ดำเนินการอภิปราย กลุ่มตัวแทนของผู้ฟังเป็นฝ่ายถาม กลุ่มวิทยากรเป็นฝ่ายตอบ

แบบที่ 4 เป็นการอภิปรายเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน โดยมีครูหรือผู้ที่มีความรู้ดีมาเป็นที่ปรึกษา การอภิปรายแบบนี้ทุกคนเป็นผู้ร่วมอภิปราย แบ่งหน้าที่เป็นประธาน รองประธาน ผู้ร่วมอภิปราย วิทยากร และเลขานุการ

การนำการอภิปรายกลุ่มมาใช้

การนำการอภิปรายกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอน มีอยู่ 6 วิธี คือ

1. ใช้สอดแทรกทุกเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้นักเรียนรู้อะไรต่างๆ ด้วยตนเอง สามารถช่วยกันสรุปผลได้เองด้วย
2. เปิดให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น
3. ใช้แก้ปัญหา โดยให้ผู้อภิปรายแสดงความคิดเห็นในเชิงแก้ปัญหาให้มากที่สุด

4. แบ่งการอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย เพื่อหาข้อสรุปของปัญหาที่กลุ่มรับผิดชอบ
5. ใช้เพื่อเป็นการแจกแจง วิเคราะห์ความคิดเห็นต่างต่างๆ เช่น การพิจารณาข้อดีข้อเสียของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
6. ใช้เพื่อเป็นวิธีแปรเปลี่ยนกิจกรรมของผู้เรียน

ขั้นตอนในการใช้การอภิปรายกลุ่ม

กาญจนา เกียรติประวัติ (กาญจนา เกียรติประวัติ 2524 : 73) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการอภิปรายไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหา หรือความชัดเจนของหัวข้ออภิปราย
ในกรณีที่ครูและผู้เรียนได้มีโอกาสพิจารณาปัญหาหรือหัวข้อด้วยกัน หัวข้อการอภิปรายควรมีลักษณะที่ช่วยให้ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจตคติ ต่อกันได้
2. การรวบรวมข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเป็นการสนทนา มีใช้ทั้งคำถามและทุกคนควรมีส่วนร่วม การตั้งใจฟังก็นับเป็นการร่วมมือ ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง
3. การหาข้อยุติ การอภิปรายที่สามารถดำเนินไปถึงขั้นสรุปได้ว่า เป็นความสำเร็จตามจุดหมาย แต่ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินไปถึงขั้นนั้น ก็จำเป็นต้องมีการสรุปความอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นข้อยุติ

ชูศรี สนิทประชากร (ชูศรี สนิทประชากร 2525 : 215 – 216) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนในการสอนการอภิปรายกลุ่มไว้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 กำหนดหัวข้ออภิปราย
- 1.2 กำหนดตัวบุคคลที่จะดำเนินการอภิปราย
- 1.3 ให้อุที่ที่จะอภิปรายเตรียมศึกษาหาความรู้ พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์

สำหรับการประกอบการอภิปราย

2. ชั้นอภิปราย

- 2.1 จัดโต๊ะเก้าอี้เรียนเป็นวงกลม
- 2.2 จัดโต๊ะเก้าอี้ของผู้อภิปรายไว้หน้าห้องสำหรับผู้อภิปราย
- 2.3 ผู้ดำเนินการอภิปรายเข้าประจำที่ ผู้ดำเนินการอภิปรายแนะนำผู้ร่วม

อภิปราย

2.4 ผู้ดำเนินการอภิปรายเชิญผู้ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น สนับสนุน หรือคัดค้านกันในแต่ละประเด็น

- 2.5 ผู้ดำเนินการอภิปรายสรุปข้อคิดเห็นย่อยๆ ที่ละประเด็น
- 2.6 ผู้ร่วมอภิปรายอาจใช้อุปกรณ์ประกอบการอภิปราย
- 2.7 ครูเขียนใจความสำคัญโดยย่อ บนกระดานดำ
- 2.8 ครูคอยดูการอภิปราย ถ้ามีผิดพลาด หรือบกพร่องจะได้แก้ไข
- 2.9 ครูคอยควบคุมดูแลมารยาทในการฟังการอภิปราย ความคิดเห็น

อย่างมีเหตุผลการสนับสนุนและการโต้แย้ง

3. ชั้นซักถาม เมื่อการอภิปรายจบลงแล้วควรเปิดโอกาสให้มีการซักถามได้ ดังนี้

- 3.1 ผู้ดำเนินการอภิปรายเชิญผู้สงสัยถาม
- 3.2 เชิญผู้ร่วมอภิปรายตอบปัญหา
- 3.3 เชิญผู้ฟังแสดงความคิดเห็น

4. ชั้นสรุป

- 4.1 ครูสรุปใจความสำคัญให้ หรือให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญส่งครู

5. ชั้นวัดผล ดำเนินการดังนี้

- 5.1 ประเมินผลเกี่ยวกับมารยาทในการฟัง การพูดจาจะฉาด เข้าใจง่าย

การจับบันทึกของผู้ฟัง

- 5.2 การทำข้อสอบ
- 5.3 การทำอุปกรณ์

หลักในการนำการอภิปรายกลุ่มไปใช้ในการเรียนการสอน

หลักในการนำการอภิปรายกลุ่มไปใช้ในการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ครอบคลุมเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน
2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการอภิปรายให้ชัดเจน
3. กระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการอภิปราย
4. หาข้อสรุปหรือข้อยุติของการอภิปราย และเป็นข้อยุติที่สมาชิกทุกคนยอมรับ
5. สมาชิกผู้เข้าร่วมอภิปราย ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประชุม

สุนทร สุนันท์ชัย (สุนทร สุนันท์ชัย 2519 : 391 - 392) ได้เสนอหลักการใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มไว้ว่า ยิ่งอภิปรายลึกซึ้งเพียงใด ผู้เรียนก็จะมองเห็นความหมายที่แท้จริงได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น ทักษะของผู้เรียนเองจะเปลี่ยนจากความคิดเห็นเดิม เนื่องจากการวิพากษ์วิจารณ์อย่างจริงจังนี้เอง การวิพากษ์วิจารณ์เป็นการวิเคราะห์ หรือแบ่งแยกส่วนรวมออกเป็นส่วนย่อย และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยซึ่งแต่เดิมผู้เรียนยังมองไม่เห็น

กระบวนการกลุ่มและความสามารถในการแก้ปัญหาในกลุ่ม

กลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics) คำว่า Group Dynamics หรือ "กลุ่มสัมพันธ์" นี้ (พนม ลิมอารี 2520 : 1) Kurt Lewin เป็นผู้บัญญัติศัพท์นี้ขึ้น ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในกลุ่ม และ กลุ่ม (Group) ในที่นี้จะต้องประกอบขึ้นด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาร่วมสังสรรค์หรือทำกิจกรรม หรือมาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และกลุ่มต้องมีการเคลื่อนไหว (Dynamics) อีกด้วย แต่ละคนในกลุ่มต้องมีการเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัวปรับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในลักษณะที่ต่อเนื่องกัน

ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่มที่เรียกว่า "กลุ่มสัมพันธ์" นี้ เกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น

1. เนื่องจากลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์

ที่ดึงดูดให้ผู้อื่นกระทำตาม หรือการที่สมาชิกของกลุ่มพยายามหาทางแก้ไขความตึงเครียดต่าง ๆ หรือการที่สมาชิกพยายามรักษาสภาวะสมดุลย์ในระหว่างบุคคลในกลุ่ม

2. เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม เป็นต้นว่า การเปลี่ยนผู้นำ การแนะนำสมาชิกใหม่ การหาหรือการขาดของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ความรู้สึกหาที่ ความชอบของสมาชิกที่มีต่อกัน อาจจะมีผลกระทบการเตือนข้อโครงสร้าง และการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่ม การเปลี่ยนของสมาชิกไม่ได้เป็นตัวการที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในกลุ่ม กลุ่มบางกลุ่มยังคงโครงสร้างเดิม ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในหมู่สมาชิกตลอดเวลา

3. ใต้เงื่อนไขประกอบเกี่ยวกับความมั่นคงและความอ่อนไหวของกลุ่ม สิ่งนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก ในการวินิจฉัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม ความมั่นคงของกลุ่ม หมายถึง การที่กลุ่มมีความคงตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในกลุ่ม และมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ส่วนความอ่อนไหวของกลุ่มนั้น หมายถึงการที่กลุ่มมีความแปรปรวน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกภายในกลุ่ม

อิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อสมาชิก มีดังนี้

1. กลุ่มมีอิทธิพลต่อการศึกษ หรือการ เรียนรู้ของบุคคลที่เป็นสมาชิกอย่างมาก
2. กลุ่มเป็นเครื่องสนับสนุน และช่วยให้ สมาชิกสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถ ความรู้สึกนึกคิด อากัปกริยาต่างๆ ทั้งใน ทางที่ดีและไม่ดี
3. กลุ่มช่วยให้สมาชิกมองเห็นภาพของ ตัวเอง (Perception of Self)

ชัดเจนขึ้น

4. กลุ่มมีอิทธิพลเหนือผลงาน และการ ำงานของสมาชิก
5. กลุ่มมีอิทธิพลในการช่วยตัดสินใจ
6. กลุ่มช่วยควบคุมความมักใหญ่ใฝ่สูง ความทะเยอทะยาน ความต้องการของสมาชิก และยังช่วยให้สมาชิกไ้คลี่คลายความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองอีกด้วย

กระบวนการกลุ่ม หรือกระบวนการหมู่พว (Group Process)

กระบวนการกลุ่ม หมายถึง ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสมาชิกในกลุ่มช่วยกระตุ้นซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะใช้ความรู้ความสามารถพิเศษที่มีอยู่ในสมาชิกแต่ละคน นำกลุ่มไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ โดยมีผู้นำเป็นผู้คอยกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบโต้ซึ่งกันและกัน เมื่อกลุ่มประสบปัญหา สมาชิกจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ความสามารถของตน

ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอน (A Group Process Model for Teaching) ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอน เยาวพา เดชะคุปต์ (เยาวพา เดชะคุปต์ 2517 : 156 - 166) กล่าวว่าไว้ว่า คือ หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับผู้อื่นในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ วิธีการในการเรียนจะทำให้ได้โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย (Small Group) ซึ่งแยกย่อยออกจากกลุ่มใหญ่ในชั้นเรียน การกำหนดจำนวนสมาชิกในกลุ่ม จะกำหนดให้มีจำนวนสมาชิกพอเหมาะที่ทุกคนจะมีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กันได้อย่างใกล้ชิด

หลักการเรียนรู้ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ มีดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เรียนรู้ด้วยตนเอง (Active Participation) จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มย่อย
2. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ (Analysis) กระบวนการเรียนรู้ เนื้อหา และความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม

หลักการสอนตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

หลักการข้อที่ 1 การตั้งจุดหมายของการเรียนการสอน (Objectives)

หลักการข้อที่ 2 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning Experience)

- 2.1 ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกิจกรรมนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางร่างกาย (Physically Involvement) อารมณ์ (Ego หรือ Emotion Involvement)

- 2.2 มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ

หลักการข้อที่ 3 การพัฒนาความสามารถทางปัญญา (Intellectual Development)

และมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship)

- 3.1 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง
- 3.2 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจผู้อื่น
- 3.3 ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหาและวิธีการทำงานที่เหมาะสม

หลักการข้อที่ 4 การสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ (Application in real Sife)

- 4.1 การประยุกต์ให้เข้ากับตนเอง
- 4.2 การประยุกต์ให้เข้ากับผู้อื่น
- 4.3 การประยุกต์เพื่อแก้ปัญหาในอนาคต
- 4.4 การประยุกต์ใช้ในสังคม
- 4.5 การประยุกต์เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่

หลักการข้อที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ผู้เรียนเรียนร่วมกัน ประเมินผล การเรียนรู้ของตนจากการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะมีวิธีการประเมินผลได้ 2 ลักษณะ คือ

5.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม (Group Achievement) ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มจะประกอบไปด้วยผลการทำงานของกลุ่ม (Group Productivity) ความสามัคคี (Cohetion) หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม (Group Unit) และคุณธรรม หรือ ค่านิยม (Moral)

5.2 การประเมินผลความสัมพันธ์ในกลุ่ม (Intergrroup Reletion)

จันทิกา ลิมปิเจริญ (จันทิกา ลิมปิเจริญ 2522 : 44 - 45) ได้พูดถึง ลักษณะการเรียนรู้โดยวิธีกระบวนการกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนหรือสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. กิจกรรมที่จัดทุกครั้ง ก่อให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ เกิดความประทับใจ และมีความหมายต่อผู้เรียน เพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนค้นพบสิ่งที่เรียนได้ด้วยตนเอง
3. การเรียนรู้เกิดขึ้น ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมได้วิเคราะห์ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ระหว่างกันและกัน ไม่ได้เกิดจากตัวผู้กระทำเพียงฝ่ายเดียว

4. ครูมีหน้าที่เพียงเป็นผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน โดยคำนึงถึงเป้าหมายให้สอดคล้องกับเป้าหมายและเนื้อหาที่วางไว้ และคอยช่วยเหลือให้กลุ่มดำเนินไปด้วยดี ครูมีหน้าที่คอยเชื่อม หรือประสานเท่านั้น อาจถือได้ว่าครูเป็นผู้เรียนคนหนึ่งก็ได้

5. การเรียนรู้ของกลุ่ม จะมีลักษณะ 3 ประการ คือ การเรียนรู้เรื่องของตนเอง การเรียนรู้เรื่องของผู้เรียนด้วยกันในกลุ่ม และการเรียนรู้เรื่องของกลุ่ม

6. การเรียนรู้ที่ได้ผลดีต่อเมื่อสมาชิกหรือผู้เรียน ได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

ข้อดีหรือประโยชน์ของการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน

จันทิกา ลิมปิเจริญ (จันทิกา ลิมปิเจริญ 2522 : 59 - 60) กล่าวว่า ถ้าการเรียนการสอนแต่ละครั้งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และเป็นไปตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ ก็แสดงว่าได้ดำเนินการลุล่วงไปด้วยดี ผลดีที่จะตามมามีดังนี้

1. ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองดีขึ้น ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อจะได้พยายามหาทางแก้ไข แม้จะทำได้เพียงบางส่วนก็ยังนับว่ามีคุณค่ากว่าการไม่ได้ทำอะไรเลย

2. ผู้เรียนรู้จักคิด สังเกต ขึ้นมากกว่าเดิม

3. ทำให้เป็นคนใจกว้างขึ้น เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ยอมรับว่าบุคคลอื่นก็มีทั้งข้อดี

ข้อเสีย พฤติกรรมทุกอย่างมาจากสาเหตุ ยอมรับเหตุผลและความคิดเห็นของผู้อื่น

4. มีบุคลิกภาพทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าเดิม จะตัดสินใจหาใดๆ ก็ใช้เหตุผลมากขึ้น

5. รู้จักมองอะไรเป็นกลาง ไม่คอยโอนเอียงไปตามสิ่งที่ได้เห็นได้ฟังทันที

มีการไตร่ตรองมากขึ้นกว่าเดิม

6. ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทันที

นอกจากนี้ การศึกษาทางจิตวิทยาของการได้เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม (The Psychological effects of participation in Group) ซึ่งในปี ค.ศ. 1920 Elogd Allport (พนม ลิมอารีย์ 2520 : 5 - 62) ได้ทำการศึกษาทดลองเกี่ยวกับผลของกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลหลายครั้ง สรุปได้ว่าการทำงานไม่ว่าจะทำงานเป็นกลุ่ม

หรือบุคคล ได้มีความพยายามในการทำงานเพิ่มขึ้นอีก แต่ในงานที่เกี่ยวข้องกับความคิด
ดั้งเดิม หรืองานที่ต้องการความตั้งใจสูง ถ้าบุคคลได้ทำอย่างโศกเศร้า ความล้าพัง
ผลของงานก็จะมีคุณภาพดีกว่าการมีบุคคลอื่นเฝ้าอยู่ด้วย

ขนาดของกลุ่มและประสิทธิภาพของกลุ่ม

มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับขนาดและประสิทธิภาพของกลุ่มกันอย่างกว้างขวาง ผลที่ได้ที่
ปรากฏมีได้ขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มเสมอไป พนม ลัมอาร์ย (พนม ลัมอาร์ย 2520 :
114 - 115) กล่าวว่า การเพิ่มจำนวนสมาชิกเข้าไปในกลุ่ม ไม่ทำให้กลุ่มทำงานได้
มากขึ้น ตรงกันข้ามคือ สมาชิกเดิมกลับทำงานได้น้อยลงไปกว่าเมื่อสมาชิกยังไม่เพิ่ม
แสดงว่าขนาดของกลุ่มมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานของสมาชิกซึ่ง แมคเคอร์รี
และแลมเบิร์ต (Mc Curdy and Lambert. 1958 : 478 - 496) ได้ศึกษา
พบว่าเมื่อสมาชิกเพิ่มขึ้น ทำให้ผลงานหรือประสิทธิภาพของกลุ่มลดลง เมื่องานนั้นเป็น
งานที่ต้องทำอย่างมีระเบียบแบบแผน กลุ่มขนาดใหญ่เป็นเหตุให้สมาชิกมีแรงจูงใจ
ในการทำงานต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มขนาดใหญ่กับกลุ่มขนาดเล็ก ในการทำงานประเภทแก้ปัญหา
พบว่า กลุ่มขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มขนาดเล็ก หรือคนเดี่ยวทำงานตามลำพัง
เทเลอร์ และ เฟาสท์ (Tayler and Faust. 1952 : 360 - 368) ทดลองให้กลุ่มแก้
ปัญหา เกมส์ 20 คำถาม พบว่า กลุ่มขนาด 4 คน แก้ปัญหาได้ดีกว่ากลุ่มขนาด 2 คน
เช่นเดียวกับการทดลองของ ฟอกส์ และคนอื่นๆ (Fox and others. 1953 : 351) พบว่า
คุณภาพในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สัมพันธ์ที่ซับซ้อนของกลุ่ม 12 และ 13 คน ดีกว่า
กลุ่มขนาด 6, 7 และ 8 คน นอกจากนั้น เซ้าท์ (South. 1927 : 348 - 368) ยังพบว่า
กลุ่ม 6 คน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางค่านิยมมนุษย์สัมพันธ์ได้ชัดเจนกว่า
กลุ่มขนาด 3 คน ต่อมา ซิลเลอร์ (Ziller. 1957 : 165 - 173) ศึกษากลุ่มทหาร
อากาศที่มีขนาด 2 และ 3 คน ซึ่งทำงานสองแบบ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่าง
ขนาดของกลุ่มกับคุณภาพของงานกลุ่ม เช่นเดียวกับการทดลองของ แฮร์ (Hare. 1952 : 261)

พบว่า กลุ่มขนาดใหญ่แก้ปัญหาได้มีประสิทธิภาพเหนือกว่ากลุ่มขนาดเล็ก
ไวรัช เจริญบรรจง (ไวรัช เจริญบรรจง 2518 : 25) ศึกษาอิทธิพลของกลุ่มต่อ
ประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา พบว่า กลุ่มขนาด 4 คน เมื่อทำงานโดยใช้เวลาเท่า ๆ กัน
กับกลุ่มขนาด 2 คน แล้ว จะทำงานได้ดีกว่ากลุ่มขนาด 2 คน ทั้งปริมาณและคุณภาพ
ของงานนั้น ฮอร์ (โสภา ชุกุลพิชัย และ ฮอร์ทัย ชื่นมนุญย์ ม.ป.ป. : 166 - 170)
ได้ศึกษา Interaction Group ในแง่ของการแก้ปัญหาลงานกลุ่มกับผลงานของคน
คนเดียว พบว่า กลุ่มคนช่วยกันแก้ปัญหาได้ถูกต้องกว่าคนเดียว ส่วนความเร็วในการ
แก้ปัญหากลุ่มคนเดียว เมื่อเทียบกับการแก้ปัญหากลุ่มคน ปรากฏว่า กลุ่มคน
มีการทำงานเร็วเท่ากับอัตราเฉลี่ยของบุคคลคนเดียว

เกี่ยวกับความสัมพันธ์และความพอใจของสมาชิกในกลุ่ม โสภา ชุกุลพิชัย และ
ฮอร์ทัย ชื่นมนุญย์ (โสภา ชุกุลพิชัย และ ฮอร์ทัย ชื่นมนุญย์ ม.ป.ป. : 166 - 170)
พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีขนาดต่างกันในเวลาเท่ากัน กลุ่มที่มีขนาดใหญ่ขึ้น
มีการติดต่อสื่อสาร และมีการปะทะสังสรรค์น้อยกว่ากลุ่มขนาดเล็ก กลุ่มละ 2 คน 3 คน
เป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม มีพลังอำนาจ กลุ่มจะมีขนาดเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับงานของกลุ่ม

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวมาแล้ว พบว่า กลุ่มสัมพันธ์ ความสามารถ
ในการแก้ปัญหากลุ่ม ขนาดของกลุ่ม และประสิทธิภาพของกลุ่ม มีความสำคัญยิ่ง
ในการเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งในการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ
และการใช้การอภิปรายกลุ่ม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบและเข้าใจกลุ่มสัมพันธ์
ความสามารถในการแก้ปัญหากลุ่ม ขนาดของกลุ่ม และประสิทธิภาพของกลุ่ม เพื่อจะได้
นำไปใช้ในการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการอภิปรายกลุ่ม ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่อง
2. ให้อ่านเนื้อเรื่อง
3. แบ่งกลุ่มอภิปราย

4. รายงานผลการอภิปรายกลุ่ม
5. อภิปรายร่วมกันทั้งชั้น และสรุปผลการอภิปราย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดลองสอนจริยศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในต่างประเทศ มีดังนี้

โจนส์ และ มอริส (Jones and Morris. 1956 : 781 - 783)

ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมและความรู้ด้านจริยธรรมของเด็ก พบว่า พฤติกรรมและความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมของเด็ก มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก การสอนความรู้ทางศีลธรรมที่โรงเรียนไม่สามารถจะชักจูงเด็ก ให้แสดงคุณค่าทางจริยธรรมได้ ทั้งนี้เพราะสังคม ครอบครัวยุคใหม่ต้องการ และความรู้สึกรู้สึกของเด็ก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญกว่าการสอนศีลธรรมของโรงเรียน ฉะนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการสอนจริยธรรม และศีลธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โคลเบอร์ก (Kohlberg 1964 : 392 - 405)

ได้ประมวลการวิจัยเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการพัฒนาทางจริยธรรมไว้อย่างละเอียด ทั้งด้านความรู้และการพัฒนาทางพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และที่พบในงานวิจัยหลายเรื่องว่า ความรู้เชิงจริยธรรมนั้นเด็กนักเรียนในประเทศอังกฤษมีมาตั้งแต่เข้าเรียนในระดับการเรียนเกรดหนึ่งแล้ว การศึกษาด้านจริยธรรม

เพิ่มเติมไม่ช่วยให้เด็กมีความเข้าใจในเรื่องนี้เพิ่มขึ้นมากนัก นอกจากนี้เขายังได้หาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับอายุของบุคคล โดยแบ่งระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ 6 ชั้น และผลการวิจัยแสดงว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลจะพัฒนาไปตามอายุ ซึ่งโคลเบอร์กเชื่อว่า เป็นผลจากความพยายามของเด็กที่จะตีความหมายประสบการณ์ของตน และยิ่งเด็กที่อยู่ในสังคมที่สลับซับซ้อนมากขึ้น เด็กก็จะมีความสามารถในความสัมพันธ์ และเหตุผลเชิงจริยธรรมมากขึ้น

แบนดูรา (Bandura, 1965:264 -272) ได้ศึกษาอิทธิพลของการใช้การเสริมแรงทางสังคมและพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง ต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของเด็ก โดยกลุ่มทดลองมีอายุระหว่าง 5 - 11 ขวบ จำนวน 165 คน โดยสุ่มแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้ดูแบบผู้ใหญ่แสดงการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ขัดกับที่เด็กเป็นอยู่ กลุ่มที่ 2 ให้ดูแบบแต่ไม่มีการเสริมแรงเมื่อเด็กตอบสนองตามแบบ กลุ่มที่ 3 ไม่มีการแสดงแบบ แต่เด็กที่แสดงการตัดสินใจทางจริยธรรมที่ไม่ตรงกับที่เป็นอยู่จะได้รับการเสริมแรง หลังจากที่ได้ทดลองแล้วทดสอบระดับการตัดสินใจทางจริยธรรม พบว่า การใช้พฤติกรรมเป็นแบบอย่างมีผลต่อการปรับปรุงการตัดสินใจจริยธรรมของเด็กด้วยการใช้วาจาเป็นแบบในการตัดสินใจจริยธรรมให้เห็นผลการทดลอง ทั้งที่การอธิบายนั้นขัดกับจริยธรรมที่เด็กมีอยู่เดิม โดยไม่ต้องมีการเสริมแรง ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่ามีการเลียนแบบผู้ใหญ่เกิดขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องเป็นชั้นจริยธรรมเดิมที่เด็กมีอยู่

ทูเรียล (Turiel, 1966:611 -618) ได้วัดจริยธรรมของเด็กวันรุ่งขึ้นตอนต้นแล้วให้เด็กแสดงเป็นบุคคลในเรื่อง ซึ่งมีปัญหาและไปขอคำแนะนำจากเพื่อนสองคน เพื่อนสองคนนี้จะแนะนำเด็กไปคนละทาง โดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นเดียวกัน เด็กบางคนจะได้รับคำแนะนำที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งชั้น บางคนจะได้รับคำแนะนำที่สูงกว่าของตนถึงสองชั้น บางคนได้รับฟังคำแนะนำที่ต่ำกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งชั้น เด็กบางคนไม่ได้รับประสบการณ์ดังกล่าวเลย หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า

เด็กที่ได้รับคำแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งขั้นนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรมมากที่สุด และเป็นลักษณะพัฒนาการที่สามารถแผ่ขยายไปยังปัญหาค่าอื่นได้ด้วย

เลอเฟอจี และวาโลชิน (Lofurgy and Waloshin. 1969 : 104 - 110)

ได้ทดลองยกกระดุมจิตใจของเด็กโดยใช้กลุ่มเพื่อน คือให้เด็กที่ได้รับการทดลอง รับฟังเหตุผลจากเพื่อนๆ ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่เพื่อนๆ เสนอนั้นมีอิทธิพลอย่างรุนแรงถึงขั้นสามารถเพิ่มหรือลดขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนวัดได้หลังจากการฝึก 100 วัน และความคงทนในการเปลี่ยนแปลงระดับจริยธรรมที่สูงขึ้นมีมากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่เป็นขั้นต่ำกว่า

สไลเฟอร์ และ ดักลาส (Schleifer and Douglas. 1973 : 62 - 68)

ได้ทดลองการฝึกการยกกระดุมการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของเด็กอายุ 3 - 6 ขวบ โดยพิจารณาความเสียหายทางวัตถุอันสู่ระดับพิจารณาความจงใจของผู้กระทำ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้เพื่อนเป็นตัวแทนเสนอการตัดสินใจที่สูงขึ้น กลุ่มที่ 2 ฝึกโดยใช้หลักการเสริมแรงที่ไม่มีตัวแทน กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเชิงจริยธรรมของเด็กในกลุ่มทดลองเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองสองกลุ่มให้ผลไม่แตกต่างกัน

ดอร์ และเฟย์ (Dorr and Fey. 1974:335 -341) ได้ทำการทดลองกับเด็กอายุระหว่าง 9 - 10 ปี เป็นชาย 50 คน หญิง 49 คน โดยก่อนทำการทดลองได้วัดการตัดสินใจทางจริยธรรมจากเรื่องที่เล่าเป็นคำๆ เพื่อที่ว่า เด็กมีการตัดสินใจแบบคำนึงถึงเหตุผลหรือไม่ แล้วทำการทดลองโดย กลุ่มที่ 1 ได้รับแม่แบบเป็นผู้ใหญ่ กลุ่มที่ 2 ได้รับแม่แบบเป็นเด็กวัยเดียวกัน กลุ่มที่ 3 ให้เป็นกลุ่มควบคุม ใช้โทรทัศน์วงจรปิดเป็นแม่แบบ นอกจากนี้ เด็กที่มีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมที่ไม่คำนึงถึงเหตุผล ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบที่เป็นผู้ใหญ่มีอิทธิพลมากกว่าตัวแบบที่เป็นเพื่อนในวัยเดียวกัน

มิดลัสกี ไบรอัน และ บริกแมน (Midlasky Bryan and Brickman. 1975 : 321 - 328) ได้ศึกษาผลการใช้แม่แบบและรางวัลที่มีต่อการฝึกพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรด 6 จำนวน 72 คน แม่แบบที่ใช้ในการทดลองมี 3 ลักษณะ คือ แม่แบบเอื้อเฟื้อ แม่แบบเป็นกลาง และแม่แบบละโมภ การทดลองใช้สถานการณ์ที่สร้างขึ้นโดยให้เล่นเกมอย่างหนึ่ง เมื่อเล่นชนะจะได้รับรางวัลมูลค่า 4 เซนต์ ส่วนพฤติกรรมเอื้อเฟื้อนั้น ให้รางวัลโดยใช้คำพูดยกย่อง ผลการวิจัยพบว่า แม่แบบและรางวัลที่เป็นคำพูดยกย่อง มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

เซลแมน และ ลิเบอร์แมน (Selman and Liberman. 1975 : 712 - 716) ได้ทดลองใช้ฟิล์มสตริปที่มีเสียงประกอบในการเสนอเรื่องราว ในการสอนร่วมกับการอภิปรายให้หาจริยธรรมกับเด็กนักเรียนเกรด 2 พบว่า มีผลในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าไม่ใช้ฟิล์มสตริป นั่นก็คือ การใช้สื่อช่วยเสนอเรื่องราวให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น เป็นสาเหตุช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมได้ และนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนจริยธรรมในระดับประถมศึกษา

บิสกิน และ ฮอสกินสัน (Biskin and Hoskinson. 1977:407-425) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดโครงสร้างการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากจากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราว โดยใช้นักเรียนในระดับ 4 - 5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้ววัดจริยธรรมตามแบบวิธีของโคลเบอร์ก จากนั้นก็ทดลองโดยกลุ่มทดลองมีการจัดโครงสร้างการอภิปรายกลุ่มอย่างมีระบบ ครูใช้คำถาม 3 แบบคือคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ดีความ และ การประเมิน เพื่อย้ายให้ผู้เรียนสมมุติบทบาทของตนลงไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามธรรมชาติ จากนั้นทดสอบระดับจริยธรรมในตอนหลัง ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างเป็นระบบ ที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในท้องเรื่อง สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ นั้นหมายความว่า ผู้สอนสามารถพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้โดยให้เขาได้มีโอกาสอภิปรายขณะที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ทำให้เขาต้องกระทำบทบาทต่างๆ กันมาก

จากผลงานวิจัยในต่างประเทศ พบว่า การสอนการยกกระชับเหตุผลเชิงจริยธรรม และการพัฒนาจริยธรรมนั้นมิได้หลายวิธี เช่น การอภิปราย การใช้แม่แบบ กลุ่มเพื่อน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับชั้นประถมศึกษา ควรที่จะได้มีการใช้วิธีการสอนอย่างเหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในประเทศ มีดังนี้

สุภาพรรณ พวงจันทะพร (สุภาพรรณ พวงจันทะพร 2520 : 84) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการแบบการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีธรรมคา กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนทั้งสองแบบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีแนวโน้มที่จะมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีธรรมคา นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการสอบหลังเรียนครั้งที่สอง ซึ่งห่างจากการสอนหลังการเรียนครั้งที่หนึ่ง เป็นเวลาหนึ่งเดือน เกี่ยวกับทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนวิธีธรรมคา และยังสามารถที่จะคงทัศนคตินี้ไว้ได้ภายหลังการเรียนไปแล้วหนึ่งเดือน ในขณะที่นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบธรรมคา ไม่มีทัศนคติเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น หรือเลวลง

ฉกาจ ชวยโต (ฉกาจ ชวยโต 2521 : 125) ได้ศึกษาวิจัยผลการอบรมตามโครงการอบรมจริยศึกษาสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครูสงขลา พบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติและเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าเดิม จากการที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยหรือรักมาก แบบใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมน้อยหรือมาก ความสามารถในการเรียนสูงหรือต่ำ การมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงหรือต่ำ การมีความใกล้ชิดศาสนามากหรือน้อย การมีทัศนคติดีหรือไม่ดีคือโครงการ ไม่ทำให้ผู้รับการอบรมมีพัฒนาการด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมและทัศนคติเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

สุริยา เหมตะศิลป์ (สุริยา เหมตะศิลป์ 2521 : 125) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น ผลการศึกษาพบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ระดับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้นนั้น มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อหาความสัมพันธ์กันเป็นคู่ๆ พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและการยอมรับตนเองมีความสัมพันธ์กัน แต่การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนั้นการยอมรับตนเองกับระดับสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กันด้วย

ประสิทธิ์ พรหมเสนา (ประสิทธิ์ พรหมเสนา 2523 : 83) ได้ศึกษาเรื่อง การนำวิธีสอนในสมัยพุทธกาลมาใช้สอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 56 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนประยุกต์จากวิธีสอนสมัยพุทธกาล ซึ่งได้แก่ วิธีสอนแบบบรรยายอุปมาอุปมัย แบบธรรมสาธกจา แบบปจฉาวิสัชนา และแบบไตรสิกขา มีการเรียนรู้โดยมีจิตใจเล็งเล็งคิดคะแนนหลังสอนสูงขึ้นกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนประยุกต์จากวิธีสอนสมัยพุทธกาล ดีกว่า นักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ตามความคิดเห็นของครูไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05

พรรณี ลิ้มปัทม (พรรณี ลิ้มปัทม 2523 : 54) ได้ศึกษาวิธีการใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า หลังจากสอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนพัฒนาการทางทัศนคติทางจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังจากสอนไปแล้ว 1 เดือนทัศนคติทางจริยธรรมยังคงเดิมเท่ากันหลังสอนใหม่ๆ

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ 2521 : 153 - 154) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สูงกว่านักเรียนที่เรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบกับคะแนนพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้ มีความสัมพันธ์กันในทางลบ ($r = - .0067$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามตัวแปร พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนในกรุงเทพมหานคร นักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่า นักเรียนที่เรียนกับครูที่มีประสบการณ์สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป และนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์สูง ตรงกันข้ามกับนักเรียนภาคกลาง นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. นักเรียนที่เรียนกับครูที่ไม่เคยสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มาก่อน และนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบทางเพศ นักเรียนหญิงมีคะแนนทดสอบสูงกว่านักเรียนชายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คุณหญิง สีตลวรารักษ์ (คุณหญิง สีตลวรารักษ์ 2524 : 67 - 69) ได้เปรียบเทียบวิธีสอนแบบไตรสิกขา และธรรมสากัจฉา ในการสอนศีลธรรมและฆราวาสธรรม ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มทดลองมี 2 กลุ่ม ที่ได้รับวิธีสอนทั้งสองดังกล่าว และมีการฝึกพฤติกรรมโดยให้กลุ่มทดลองที่เรียนแบบไตรสิกขาเจริญอาปณสดี กลุ่มทดลองที่เรียนธรรมสากัจฉาอภิปรายสถานการณ์ ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนแบบธรรมสากัจฉา ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีสอนแบบไตรสิกขา ส่วนการใช้หลักธรรมในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม นักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบไตรสิกขา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนแบบธรรมสากัจฉา

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ (ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ 2524 : 52) ได้ทำการทดลองใช้แม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผลการวิจัยพบว่าการใช้เทคนิคแม่แบบดังกล่าว ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยกลุ่มทดลองมีจริยธรรม

ด้านความเชื่อสัจย์เพิ่มขึ้น

สมใจ สุริยะกุล (สมใจ สุริยะกุล 2523 : 62 - 66) ได้สร้างบทเรียนสื่อประสมเพื่อใช้สอนจริยศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนไทยพุทธ และไทยมุสลิม ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในด้านการมีวินัยแห่งตน นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีวินัยแห่งตนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โกศล มีคุณ (โกศล มีคุณ 2524 : 122) ได้ศึกษาเรื่อง "การวิจัยเชิงทดลองเพื่ออบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวมบทบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษา" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 191 คน อายุ 9 - 11 ปี จากโรงเรียนสามลักษณะ ในจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนตัวแทนในชนบท โรงเรียนชุมชนของชนบท และโรงเรียนในเมือง เขตละ 1 แห่ง นักเรียนได้รับการจัดเข้ากลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม 4 กลุ่ม เพื่อใช้ในการฝึกแบบต่างๆ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ได้รับการฝึกสวมบทบาทรวมกับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกสวมบทบาทอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 ได้รับการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเดียว กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ในการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ได้ใช้วิธีเรียนด้วยตนเอง จากบทเรียนสำเร็จรูปประกอบกับวิธีการรวมกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน ส่วนการฝึกสวมบทบาทใช้วิธีการรวมกิจกรรมกลุ่มอย่างเดียวกัน ทุกกลุ่มใช้เวลาในการฝึก 15 ครั้ง ครั้งละ 60 - 100 นาที ฝึกทุกวันวันละครั้ง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะสวมบทบาทสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด และกลุ่มที่ได้รับการฝึกสองด้านให้ผลเท่าเทียมกับกลุ่มฝึกด้านเดียว เมื่อพิจารณาลักษณะของบุคคลประกอบการฝึก พบว่า ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มีคะแนนการสวมบทบาทหลังฝึกสูงกว่าผู้ได้รับการอบรมแบบรักสนับสนุนน้อย ส่วนผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากจะเป็นผู้ที่มีภารกิจแบบเอกนัยสูง และผู้ที่มีการสวมบทบาทสูงเป็นผู้มี

คะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มของผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ความสามารถในการสวมบทบาทเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่ใช้ทำนายคะแนนความสามารถในการสวมบทบาทและคะแนนใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลังการฝึกได้ดี ตัวแปรสำคัญที่ใช้ทำนายคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ ระดับความสามารถในการสวมบทบาท ถิ่นที่อยู่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก การคิดแบบเอนกนัย การทำงานของมารดาและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล โภคส มีคุณ ได้สรุปว่า การที่ได้พบว่า ความสามารถในการสวมบทบาทและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนต่างจังหวัด จะพัฒนาได้จากการฝึกอบรมระยะสั้น และผู้ที่มีลักษณะบางประการแตกต่างกันจะได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกัน ทำให้การวิจัยนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งทางด้านจริยศึกษา และอาจนำวิธีการและเนื้อหาไปใช้ในวงกว้างได้เป็นอย่างดี

สกต เทียงแท้ (สกต เทียงแท้ 2525 : 103) ได้ศึกษาผลการใช้การอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 256 คน ผลการศึกษาพบว่า การฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมทวิวิธีอภิปรายกลุ่ม สามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกมีพัฒนาการในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ไม่ได้รับการฝึกอย่างเชื่อมั่นได้สูง ทั้งที่ก่อนฝึกนั้นผู้ถูกศึกษาทั้งสองกลุ่ม เริ่มโดยมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังพบว่าผู้อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูงและต่ำแต่เดิมนั้น จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่หลังการทดลองแล้วพบว่า ผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูง ได้รับประโยชน์จากการฝึกมากกว่าผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยต่ำ ผลที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือ ได้พบว่าผู้ที่เป็ดล้มฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงตั้งแต่ก่อนฝึก ครั้นในช่วงหลังฝึกปรากฏว่ากลุ่มดังกล่าวมีพัฒนาการในจิตลักษณะนี้มากกว่ากลุ่มที่เรียนอ่อนกว่า ส่วนในด้านบุคลิกภาพนั้น ก่อนฝึกและหลังฝึก ผู้มีลักษณะการเก็บตัว แสงตัว จะใช้เหตุผลไม่แตกต่างกัน และพบว่าผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงนั้น ได้แก่

ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนฝึกสูงด้วย

สมเดช สีแสง (สมเดช สีแสง 2525 : 59 - 61) ได้ศึกษาการทดลองสอน การยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบ สูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิริยะ บุญยะนิवासน์ (วิริยะ บุญยะนิवासน์ 2523 : 49) ได้ทำการศึกษา เปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนที่สอนโดย วิธีวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพัฒนาการทางทัศนคติทางจริยธรรมสูงกว่า กลุ่มที่สอนด้วย วิธีธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังจากการสอนไปแล้ว 1 เดือน ทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มยังคงเดิม และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติทางจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีธรรมดา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสมมติในต่างประเทศ มีดังนี้

คาร์บิน (Carbin. 1971:1258-A) ทำการศึกษาผลการจัดสถานการณ์จำลอง เกี่ยวกับอาชญากรรม เพื่อวัดทัศนคติทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ของนักเรียนระดับ 9 จำนวน 210 คน ใช้เวลาทดลอง 3 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า ทัศนคติของนักเรียนเปลี่ยนไปจากเดิม แม้ว่าจะไม่สมบูรณ์ก็ตาม

ชาลส์ (Charles. 1974:4712-4713 -A) ได้ศึกษาการสอนวิชาสังคมศึกษา กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 294 คน โดยใช้สถานการณ์จำลอง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 152 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 142 คน ใช้ครูเข้าร่วมสังเกตการณ์ จำนวน 6 คน ระยะเวลาที่ทดลอง 5 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากนั้นนักเรียน

เรียนวิชาสังคมศึกษาตามปกติ ในสัปดาห์ที่ 10 ทำการทดสอบใหม่ ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

โคโลเนีย (Coloney. 1977:4977-A) ได้ศึกษาผลการใช้การแสดงบทบาทสมมุติในการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ระดับ 3, 4 และ 5 จำนวน 142 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองทุกวัน วันละ 30 นาที ตลอด 2 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า ผลการใช้บทบาทสมมุติมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็ก ทำให้เด็กมีสังคมมีคดียิ่งขึ้น ผลการทดลองของ โคโลเนีย สอดคล้องกับผลการทดลองของ เลเซอร์ (Leyser. 1979 : 7342 - A) ซึ่งได้ทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมุติกับเด็กที่มีสังคมมีคดีย่ำจำนวน 65 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง ผลการทดลองพบว่า การแสดงบทบาทสมมุติช่วยให้เด็กที่มีสังคมมีคดีย่ำเข้ากับเพื่อนไม่ได้นั้น มีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น

แฮนด์เลย์ (Handley. 1975 :3383-3384-A) ได้ศึกษาการสอนสังคมศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติกับนักเรียน 3 ระดับ คือ ระดับ 4, 5 และ 6 จำนวน 57 คน ใช้เวลา 4 สัปดาห์ โดยนักเรียนอาสาสมัครแสดงเอง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีผลการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียนดีกว่าเดิม และมีความมั่นคงในความคิดเห็นมากขึ้น

เออร์วิน และ แอมบรอน (Irwin and Ambron. 1974 : 91) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติทางศีลธรรมกับการแสดงบทบาทสมมุติ กับเด็กวัย 3 - 7 ปี พบว่า เด็กที่แสดงบทบาทสมมุติจะมีความเข้าใจการกล่าวโทษที่ดีที่สุด การล้างบาปและการปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามลำดับ

แมนเดลบาวม (Mandelbaum. 1976:859) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกพัฒนาการทางศีลธรรมตามหลักของเปียเจต์ และโคลเบอร์ก โดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติกับการไม่ฝึก ปรากฏว่า การฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติมีผลดีกว่าไม่ฝึก

ลอนนอตตี (Lonnotti, 1977:142) ศึกษาการใช้บทบาทสมมุติในการเป็นประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว กับเด็กอายุ 6 - 9 ปี ปรากฏว่าเด็กที่ได้รับการฝึกด้วยบทบาทสมมุติ มีพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แอนเดอร์สัน (Anderson, 1977:181) ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองโดยใช้บทบาทสมมุติสอนเรื่องการทำความสะอาดบ้าน ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยการใช้บทบาทสมมุติได้ผลดีกว่า การสอนโดยการบรรยาย

มาร์ช และ เซราฟิกา (Marh and Serafica, 1978:141) ได้ศึกษาความเข้าใจในความยุติธรรม โดยใช้บทบาทสมมุติกับนักเรียนอายุ 4 - 10 ปี จำนวน 20 คน การวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในเรื่องความยุติธรรมเพิ่มขึ้น

กลอรี และ เบรย์ (Glore and Bray, 1978 :156) ได้วิจัยผลของการใช้นิทานที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมุติ กับนักเรียนระดับ 3 จำนวน 62 คน มีนิทานทั้งหมด 4 เรื่อง แล้วเลือกมาสอน 1 เรื่อง โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับตัวละครในนิทานนั้น ในนิทานเป็นเรื่องของครอบครัวเป็ดน่ารักครอบครัวหนึ่ง มีสมาชิกในครอบครัวถูกสัตว์อื่นล่าเอาไปเป็นเหยื่อ เมื่อเรียนจบได้วัดทัศนคติ ปรากฏว่า เด็กเหล่านั้นมีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ ก็ทำการวัดอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า ทัศนคติของเด็กมีความมั่นคง ผลการทดลองนี้แสดงให้เห็นว่า มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมที่มั่นคงของเด็กได้ดี

วากเนอร์ (Wagner, 1978 : 441) ได้ทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมุติกับนักเรียนอายุ 8 - 9 ปี เกี่ยวกับความเข้าใจและความเห็นใจชาวอินเดียนแดงที่แสดงความรู้สึกในการถูกรุกรานที่อยู่ โดยให้นักเรียนใช้กิริยาท่าทางแสดงแทนการพูด ปรากฏว่านักเรียนเกิดความรู้สึกประทับใจ สงสารและเห็นใจอินเดียนแดงมากขึ้น

เกลเลอร์ (Geller, 1978 : 219) ได้ทดลองใช้บทบาทสมมุติประกอบการเรียน เพื่อปลูกฝังการเชื่อฟังของนักเรียน จำนวน 91 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนใช้บทบาทสมมุติมีความเชื่อฟังมากกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมุติ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ

ทาวน์เนอร์ (Towner. 1981:5091 - A) ได้ศึกษาการแสดงบทบาทสมมติ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาครู ต่อผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 67 คน ซึ่งได้แสดงบทบาทเป็นครูและนักเรียน อย่างใดอย่างหนึ่ง และมีกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่า ทัศนคติของนักศึกษาครูต่อผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่า การแสดงบทบาทสมมติของกลุ่มตัวอย่างเพียง 1 ชั่วโมง ไม่เพียงพอที่จะทำให้ทัศนคติของนักศึกษาครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้

ทราวิส และ ปีเตอร์ (Travis and Peter. 1976 :3397 -3398-A) ได้ใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนในการปลูกฝังความยุติธรรม ผลปรากฏว่า การพัฒนาทางศีลธรรม เกี่ยวกับความยุติธรรมของนักเรียนดีขึ้นกว่าเดิม เช่นเดียวกับที่ชูดท์ (Shoudt. 1976:2754-A) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติในการฝึกทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กอนุบาล จำนวน 75 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กที่ได้รับการฝึกมีความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

มาเกวสส์ และ หลุยส์ (Marquess and Louise. 1976: 3397 -3398 - A) ได้ศึกษาผลการใช้การแสดงบทบาทสมมติที่ส่งผลต่อค่านิยมของเด็กระดับ 3 และ 5 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 23 และ 19 คน ตามลำดับ ใช้การแสดงบทบาทสมมติ 30 ฉาก โดยใช้เวลาวันละ 1 ชั่วโมง สำหรับเด็กระดับ 3 และ 2 ชั่วโมง สำหรับเด็กระดับ 5 ผลปรากฏว่า ค่านิยมของเด็กระดับ 3 มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องความซื่อสัตย์และรู้จักพิจารณาผู้อื่น ส่วนเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่แตกต่างกัน ส่วนค่านิยมของเด็กระดับ 5 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งสามเรื่อง

เมอร์ฟี (Murphy. 1976:1994 -A) ได้ศึกษาการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

เพื่อสร้างภาพพจน์และการใช้เหตุผลที่ชอบธรรมของเด็กระดับ 2 จำนวน 28 คน และระดับ 4 จำนวน 56 คน เป็นเด็กนิชชาวในเมืองออนตาริโอ ประเทศแคนาดา ผลการศึกษาพบว่า การแสดงบทบาทสมมติ ช่วยให้เด็กมีเหตุผลที่ชอบธรรมตามอายุ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติในประเทศ มีดังนี้

วาร์ดี สิริพิทุร (วาร์ดี สิริพิทุร 2525 : 38) ได้ศึกษาการพัฒนานิภาพแห่งตนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2524 ผลการทดลองพบว่า

1. มีนิภาพแห่งตนของนักเรียนกลุ่มทดลองระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลองนักเรียนมีการพัฒนานิภาพแห่งตนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. มีนิภาพแห่งตนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการดำเนินการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองมีนิภาพแห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ 2522 : 64) ได้ศึกษาการแสดงบทบาทสมมติ ในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุนีย์ ชุมจิต (สุนีย์ ชุมจิต 2523 : 68) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติค่านิยมสัมพันธของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในน้ำ" ด้านการสอนแบบใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค่านิยมสัมพันธของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติ สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีทัศนคติค่านิยมสัมพันธสูงกว่ากลุ่มควบคุม

สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2526 : 51) ได้ทำการศึกษาการสอน

จริยธรรมด้วยการใช้และไม่ใช้บทบาทสมมติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนจำนวน 74 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้บทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีทัศนคติเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่ม

เลอเฟอจี และ วาโลชิน (Lefurgy and Waloshin, 1969 : 104 - 110) ได้ทำการทดลองยกระดับจิตใจของเด็กโดยใช้การอภิปรายจากกลุ่มเพื่อน คือให้เด็กที่ถูกทดลอง รับฟังเหตุผลจากการอภิปรายของกลุ่มเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่เพื่อนๆ เสนอนั้น มีอิทธิพลอย่างมาก สามารถเพิ่มหรือลดขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนวัดได้หลังจากการฝึก 100 วัน และความคงทนในการเปลี่ยนแปลงระดับจริยธรรมที่สูงขึ้น มากกว่าการเปลี่ยนแปลงในชั้นต่ำกว่า

แบลต และ โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1975:52 - 53 citing Blatt and Kohlberg.) ได้ทำการทดลองพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในห้องเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4 ห้องเรียน และแต่ละห้องเรียนนั้น ประกอบด้วยนักเรียนซึ่งมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 ชั้น คือมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้น 2 - 4 การฝึกนั้นใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในหมู่เด็กนักเรียนด้วยกัน โดยใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรม ใช้เวลาฝึก 1 ภาคเรียน ผลปรากฏว่าการฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มนั้น ทำให้กลุ่มทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเชื่อมั่นได้ และเมื่อทดสอบอีกครั้งหลังจากการฝึก 1 ปี ก็ยังพบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองยังสูงกว่าของกลุ่มควบคุม

เซลแมน และ ลิเบอร์แมน (Selman and Liberman, 1975:712 - 716) ได้ทดลองใช้ฟิล์มสตริปที่มีเสียงประกอบ ในการเสนอเรื่องราวในการสอนรวมกับการอภิปรายปัญหาจริยธรรมกับนักเรียนเกรด 2 พบว่ามีผลในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าไม่ใช้ฟิล์มสตริป นั่นคือ การใช้สื่อช่วยเสนอเรื่องราวปัญหาให้เด็ก ทำให้

เด็กเข้าใจง่ายขึ้น

บิสกิน และ ฮอสกินสัน (Biskin and Hoskinson, 1977:407-415) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดโครงสร้างการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่คัดสรรใจมาจากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราว โดยใช้นักเรียนระดับ 4 - 5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้ววัดจริยธรรมตามวิธีของโคลเบอร์ก โดยใช้คำถาม 3 ข้อเพื่อให้จริง คือความ ประเมิน เพื่อย้ำให้รู้เรื่อง ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามปกติ จากนั้นก็ทำการทดสอบจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างมีระบบที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในห้องเรียน สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจด้านจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายกลุ่มในประเทศไทย มีดังนี้

วิโรจน์ แสงผล (วิโรจน์ แสงผล 2515 : 90 - 91) ได้ทำการวิจัยผลการใช้ภาพยนตร์ ควบคู่กับการอภิปราย เรื่องผลการเรียนรู้ข้อความจริงของนักศึกษาชั้น ป.กศ. ปีที่ 1 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา จากการใช้ภาพยนตร์ 16 ม.ม. วิธีต่างๆ โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ครูอธิบายจบแล้วฉายภาพยนตร์ประกอบ กลุ่มที่ 2 ครูอธิบายจบแล้วฉายภาพยนตร์และมีการอภิปราย กลุ่มที่ 3 ครูอธิบายฉายภาพยนตร์ จบแล้วอภิปราย และฉายภาพยนตร์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ผลการวิจัยปรากฏว่าปริมาณการเรียนรู้และความคงทนในการจำ ของกลุ่มที่เรียนจากครู อธิบาย ฉายภาพยนตร์ จบแล้วอภิปราย แล้วฉายภาพยนตร์ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง มากกว่าปริมาณการเรียนรู้ที่ได้จากการอธิบายของครูจบแล้วฉายภาพยนตร์และมีการอภิปราย และปริมาณการเรียนรู้ของกลุ่มที่ได้จากครูอธิบายจบแล้วฉายภาพยนตร์ ส่วนปริมาณการเรียนรู้และความคงทนในการจำ ของกลุ่มที่เรียนจากครูอธิบายจบแล้วฉายภาพยนตร์ ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

ไพโรจน์ เภาใจ (ไพโรจน์ เภาใจ 2516 : 45) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้สไลด์

ประกอบเทปด้วยวิธีต่างๆ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ฉายสไลด์ประกอบเทปให้เรียนทันที กลุ่มที่ 2 อธิบายเนื้อเรื่อง แล้วฉายสไลด์ประกอบเทปให้เรียน กลุ่มที่ 3 อธิบายเนื้อเรื่อง แล้วฉายสไลด์ประกอบเทปและอธิบายซ้ำ กลุ่มที่ 4 สอนแบบอธิบายโดยไม่มือประกอบการสอน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้โดยใช้สไลด์ประกอบเทปด้วยวิธีต่างๆ จากการทดลองเนื้อหา 3 เรื่อง วิธีที่ดีที่สุด คือ การสอนด้วยวิธีอธิบายเนื้อเรื่อง ฉายสไลด์ประกอบเทป และอธิบายซ้ำ วิธีที่รองลงมาคือ การสอนด้วยวิธีอธิบายเนื้อเรื่อง แล้วฉายสไลด์ประกอบเทปให้เรียน ส่วนการสอนวิธีฉายสไลด์ประกอบเทปให้เรียนทันที กับอธิบายโดยไม่มือประกอบการสอน ได้ผลพอๆ กัน 2 เรื่องคือ เรื่องการใช้ผ้าพันแผล และ เรื่องการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ส่วนเรื่องการฉายสไลด์และการปฐมพยาบาลคนจมน้ำ ปรากฏว่าการสอนแบบอธิบายโดยไม่มือประกอบการสอน ได้ผลดีกว่าแบบฉายสไลด์ประกอบเทปให้นักเรียนเรียนทันที

ขวัญจิต ภิญโญชีพ (ขวัญจิต ภิญโญชีพ 2522 : 46 - 47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้จากการฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษาในระบบแบบฟังแล้วอภิปราย กับฟังแล้วไม่อภิปราย ของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 โดยแบ่งนักศึกษาก่อเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ฟังแล้วไม่อภิปราย กลุ่มที่ 2 ฟังแล้วอภิปรายเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มที่ 3 ฟังแล้วอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการเรียนรู้เรื่อง "บาทพระยัก" พบว่า การฟังรายการวิทยุแบบฟังแล้วอภิปรายเป็นกลุ่มใหญ่ ให้ผลการเรียนสูงกว่าแบบอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย และผลการเรียนรู้จากการฟังแล้วอภิปราย ทั้ง 2 วิธีสูงกว่าแบบฟังแล้วไม่อภิปราย แต่คะแนนแตกต่างกันไม่มากนัก การเรียนทั้ง 3 วิธีจึงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ผลการเรียนรู้ในเรื่อง "ตารางการเลือกผู้แทน" การฟังรายการวิทยุแบบฟังแล้วอภิปรายทั้ง 2 วิธี ให้ผลการเรียนสูงกว่าแบบฟังแล้วไม่อภิปราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการฟังรายการวิทยุแบบฟังแล้วอภิปรายเป็นกลุ่มใหญ่ ให้ผลการเรียนสูงกว่าฟังแล้วอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเรียนรู้เมื่อวิเคราะห์ทั้ง 2 เรื่องรวมกัน พบว่า การฟังรายการวิทยุแบบฟังแล้วอภิปรายเป็นกลุ่มใหญ่ ให้ผลการเรียนรู้สูงกว่าแบบฟังแล้วอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการฟังแล้วอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย กับการฟังแล้วไม่อภิปราย ให้ผลการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สกล เตียะงแท้ (สกล เตียะงแท้ 2525 : 103) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 256 คน ผลการศึกษพบว่า การฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม สามารถทำให้ผู้ได้รับการฝึก มีพัฒนาการในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูงและต่ำแตกต่างกัน จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่หลังการฝึกแล้วพบว่า ผู้ที่อยู่ในบรรยากาศแบบประชาธิปไตยสูง ได้ประโยชน์จากการฝึกมากกว่าผู้ที่อยู่ในบรรยากาศต่ำ ผลที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ได้พบผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลาง จะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงตั้งแต่ก่อนฝึก แต่พอหลังฝึกปรากฏว่ากลุ่มดังกล่าวมีพัฒนาการในจิตลักษณะนี้มากกว่ากลุ่มที่เรียนอ่อนกว่า ส่วนในด้านบุคลิกภาพนั้นก่อนฝึกและหลังฝึก ผู้มีบุคลิกภาพเก็บตัวแสดงออก จะใช้เหตุผลไม่แตกต่างกัน และพบว่าผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงนั้น ได้แก่ ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และเป็นผู้ที่มิใช่เหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนการทดลองสูงกว่า

ทวีศักดิ์ ทิพย์รอด (ทวีศักดิ์ ทิพย์รอด 2526 : 84) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนผู้ใหญ่วัยระดับ 3 จากการฟังรายการวิทยุที่เป็นละครวิทยุ บทสนทนา และบทความด้วยการอภิปรายกลุ่ม นักศึกษาผู้ใหญ่ จำนวน 104 คน สุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนจากการฟังบทละครวิทยุตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนจากการฟังบทสนทนาตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 3 เรียนด้วยการฟัง

บทความตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นเรียนจากการสอนตามปกติ ผลการทดลองพบว่า ผลการเรียนรู้ด้านพุทธพิสัยทั้ง 3 เรื่องที่ใช้ทดลอง คือ ยาเสพติดให้โทษ สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และการวางแผนครอบครัว กลุ่มที่เรียนจากการฟังวิทยุที่เป็นบทละคร วิทยุตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม มีผลการเรียนรู้ด้านพุทธพิสัยสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่เรียนจากการฟังวิทยุที่เป็นบทละครตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม กลุ่มที่เรียนจากการฟังบทสนทนาตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม และกลุ่มที่เรียนจากการฟังบทความตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม มีผลการเรียนรู้ด้านพุทธพิสัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า กลุ่มที่เรียนจากการฟังวิทยุที่เป็นบทสนทนาตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม กลุ่มที่เรียนจากการฟังบทความตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม และกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามปกติ มีผลการเรียนรู้ด้านพุทธพิสัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลงานการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว จะพบว่ามีผลงาน วิจัยชี้ให้เห็นว่า การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งแตกต่างและไม่แตกต่างกัน ในทำนองเดียวกัน การสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม ก็มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งแตกต่างและไม่แตกต่างกัน จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า ระหว่างการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มนั้น วิธีสอนใดจะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กดีกว่ากัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดลองการเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่มขึ้น โดยยึดเอกสารและงานวิจัยเป็นแนวทางในการตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยกำหนดเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
3. แบบแผนและการดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2527 ของโรงเรียนวัดประสาธนิกร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 110 คน

การเลือกโรงเรียนมาครั้งนี้ มีหลักเกณฑ์ในการเลือก คือ

1. เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ 50 คน ขึ้นไป
3. เป็นโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ อาชีพ ฐานะ และสภาพความเป็นอยู่ ใกล้เคียงกับโรงเรียนส่วนใหญ่ในจังหวัดชุมพร
4. เป็นโรงเรียนที่อาจารย์ใหญ่ และคณะครูให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นอย่างดี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนวัดประสาธนิกร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 50 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

โดยจับฉลากเลือกห้องเรียน แล้วทำการจับฉลากอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเลือกเป็นกลุ่มทดลอง
ที่ 1 จำนวน 25 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 25 คน

กลุ่มทดลองที่ 1 สอนโดยใช้การสาธิตบทบาทสมมติ

กลุ่มทดลองที่ 2 สอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ แผนการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้
บทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม เนื้อหาเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ
ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ แบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

1. การสร้างแผนการสอน ดำเนินตามลำดับขั้นดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสาระเสริม
ลักษณะนิสัย วิชาจริยศึกษา คู่มือครูสอนจริยศึกษา เอกสารเกี่ยวกับหลักการและวิธีการ
จัดวิชาจริยศึกษาของกรมศาสนา กำหนดการสอนของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
หลังสวน จังหวัดชุมพร

1.2 เลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต
ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ
ใช้เวลาในการสอน 30 คาบ คาบละ 20 นาที

1.3 สร้างแผนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการใช้การอภิปราย
กลุ่ม จำนวน 10 แผนการสอน

1.4 นำแผนการสอนไปให้ครูผู้สอนจริยศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ
และแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแผนการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจริยศึกษา ตรวจสอบและ
แก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

1.6 นำแผนการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนบ้านหนองปลา ดังกีดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยทำการทดลองสอนสองครั้ง และได้รับปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ครั้งที่ 1 ทดลองกับนักเรียน จำนวน 18 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของ แผนการสอน เช่น ภาษาที่ใช้ ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน แล้วนำผลการทดลอง มาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลการทดลองครั้งที่ 1 พบว่า

1. เวลาในการเรียนไม่เพียงพอ เพราะคำถามแต่ละเรื่องในใบ กำหนดงานของวิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม มีจำนวนข้อมากเกินไป
2. นักเรียนแบ่งเวลาทำงานไม่ถูกต้อง เพราะไม่มีนาฬิกาดูเวลา
3. นักเรียนไม่ค่อยกล้าแสดงบทบาทสมมุติ

ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ดังนี้

1. ลดจำนวนข้อคำถามในใบกำหนดงาน ลงเหลือ 80 %
2. ครอบเวลาให้นักเรียนเปลี่ยนกิจกรรม
3. ครูให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ จนนักเรียนกล้าแสดงบทบาทสมมุติ

ครั้งที่ 2 ทดลองกับนักเรียน จำนวน 36 คน โดยนำแผนการสอนที่ได้ ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองสอน ผลการทดลองพบว่า วิธีสอนทั้งโดยใช้การแสดง บทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม นักเรียนทำงานได้ตรงตามเวลาที่กำหนด เข้าใจคำสั่งในใบกำหนดงานเป็นอย่างดี มีความกล้าแสดงบทบาทสมมุติ กล้าออกไป รายงานหน้าชั้นเรียน มีการสรุปผล ได้ดี

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยแนวการสร้างจากปัญหานิพนธ์ ของ สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2526 : 34 - 35) ซึ่งใช้กับนักเรียน ในจังหวัดจันทบุรีครุฑดิษฐ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง

ตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเทคนิคการวิเคราะห์ข้อสอบจาก หนังสือการวัดผล ของ ขวาล แพร่ตกุล (ขวาล แพร่ตกุล 2508 : 135 - 247) และหนังสือเทคนิคการเขียนข้อสอบ ของ ขวาล แพร่ตกุล (ขวาล แพร่ตกุล 2520 : 1 - 402) แล้วทำการวิเคราะห์หลักสตรในเนื้อหา ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ โดยผู้วิจัยและครูผู้สอนจรรยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 ท่าน สรุปพฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยให้สอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย : ชนิดมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนจรรยศึกษา ซึ่งผ่านการสอนจรรยศึกษามาแล้วตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป จำนวน 5 คน ตรวจสอบและแก้ไข ภาษาที่ใช้ความเหมาะสมกับเวลา และการครอบคลุมเนื้อหา จนเหมาะสม และถูกต้อง

2.4 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน เพื่อความชัดเจนของคำถาม และความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการสอบพบว่า ภาษาที่ใช้บางข้อของแบบทดสอบ ยังบกพร่อง สลับซับซ้อน นักเรียนเข้าใจยาก เวลาที่ให้นักเรียนทำข้อละ 1.10 นาที น้อยไป นักเรียนทำเสร็จไม่ทันตามกำหนด จึงได้ปรับปรุงแก้ไข คือ ใช้ภาษาในคำสั่ง คำถามและคำตอบ ให้ชัดเจนและรัดกุม ให้นักเรียนอ่านเข้าใจง่ายขึ้น ปรับปรุงเวลาจากข้อละ 1.10 นาที เป็นให้นักเรียนทำข้อละ 1.20 นาที

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบแล้ว นำไปทดลองกับเด็กนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดขันเงิน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 100 คน ผลปรากฏว่า ทั้งภาษาที่ใช้ ระยะเวลา ความชัดเจนของคำสั่ง คำถามและคำตอบ เหมาะสมทุกประการ

2.6 นำแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้ว มาตรวจให้คะแนนโดยให้คะแนนข้อที่ถูกข้อละ 1 คะแนน ข้อที่ผิดให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจและรวมคะแนนแล้วนำมาวิเคราะห์หาความยากง่าย และหาอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้หลักการตัดกลุ่ม 27 เปอร์เซนต์ เป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ หากค่า p และค่า r โดยเปิดตารางสำเร็จรูปของ จง เทพ ทาน (Tan, 1952 : 6 - 32) แล้วเลือกข้อสอบที่มีความยาก (p) ระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป เลือกไว้ จำนวน 31 ข้อ

2.7 นำคะแนนที่ได้จากการสอบทั้งหมดไปให้ครูสอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 ท่าน ทำการวินิจฉัยพิจารณาว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความเที่ยงตรงตามสภาพของนักเรียนหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นของครูประจำชั้น จำนวน 2 ใน 3 จึงถือว่า แบบทดสอบนี้มีคุณภาพใช้ได้

2.8 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เลือกไว้จำนวน 31 ข้อ โดยใช้สูตรของ Paul Horst (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ 2521 : 294 - 295 อ้างอิงมาจาก Ebel and Mahren, 1967 : 190)
ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8451

3. แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม

แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เป็นของ สุจิตรา บัวคำภา ซึ่งใช้กับนักเรียน

จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2525 ซึ่งได้ผ่านการหาคุณภาพมาเป็นอย่างดี จำนวน 39 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า(Rating Scale) 4 ระดับ คือ ชอบมาก ชอบ ไม่ชอบ ไม่ชอบมาก มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มีความเชื่อมั่น 0.8810 ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบวัดกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน วัดขันเงิน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 24 คน ซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์ จำนวนนักเรียน จำนวนครู ใกล้เคียงกับโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำมาหาความเชื่อมั่นอีกครั้ง โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8911

แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม มีหลักเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม ที่มีข้อความเป็นเชิงนิมิต (Positive Statement)

ชอบมาก	ให้	4 คะแนน
ชอบ	ให้	3 คะแนน
ไม่ชอบ	ให้	2 คะแนน
ไม่ชอบมาก	ให้	1 คะแนน

แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม ที่มีข้อความเป็นเชิงนิเสธ (Negative Statement)

การให้คะแนนกลับกันกับที่มีข้อความเป็นเชิงนิมิต คือ

ชอบมาก	ให้	1 คะแนน
ชอบ	ให้	2 คะแนน
ไม่ชอบ	ให้	3 คะแนน
ไม่ชอบมาก	ให้	4 คะแนน

4. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการวัดนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยอาศัยแนวทางในการสร้างของ ชัยฤทธิ์ พรหมมา (ชัยฤทธิ์ พรหมมา 2524 : 81 - 116) โดยอาศัยวิธีการ Projective Technique

คือ สร้างคำถามเป็นสถานการณ์ที่มีภาพการประกอบ เป็นคำถามที่มีปัญหาชัดเจน
ทางคำกริยากรรม 25 เรื่อง หรือคุณลักษณะ ในแต่ละเรื่องจะลงท้ายด้วยปัญหาหรือ
คำถามที่ต้องการให้ตอบ ตอบ หรือ ต่อให้จบเหตุการณ์ หรือเรียกว่าเป็นแบบ
"ต่อให้จบประโยค"(Sentence Completion Technique) ซึ่งในการตอบ ผู้ตอบจะต้องคิด
ตัดสินใจเอง และให้เหตุผลว่า ถ้าเขาเป็นบุคคลในเรื่องเขาควรตัดสินใจอย่างไร และมี
เหตุผลอย่างไรที่ตัดสินใจอย่างนั้น เมื่อจะตอบอย่างไรก็ให้เขียนคำตอบลงในกระดาษ
คำตอบ ให้ตรงตามข้อและที่เว้นไว้ให้ ในการตรวจให้คะแนนจะให้ผู้ตัดสิน 2 คน คือ
ผู้วิจัยและประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท ทำการตรวจให้คะแนน แบบวัด
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีทั้งหมด 25 สถานการณ์ จำแนกคุณลักษณะทางจริยธรรม
ได้ดังนี้

ความซื่อสัตย์สุจริต มี 7 สถานการณ์ ประกอบด้วย

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
2. ความซื่อสัตย์ต่อสมาชิกในครอบครัว
3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคลทั่วไป
4. ความซื่อสัตย์ต่อการสอบ
5. ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและครู
6. ความซื่อสัตย์ต่อผลการกระทำของตนเอง
7. ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน

ความรับผิดชอบ มี 6 สถานการณ์ ประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
2. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการกระทำร่วมกัน
3. ความรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง
4. ความรับผิดชอบการทำงานของตน
5. ความรับผิดชอบต่อสังคม คือ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและเพื่อน

6. รับผิดชอบส่วนรวม

ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา มี 7 สถานการณ์ ประกอบด้วย

1. การรักษาระเบียบวินัยในสังคม
2. การรักษาระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
3. การรักษาระเบียบในสวนสาธารณะ
4. การรักษาระเบียบวินัยในห้องประชุม
5. การรักษาระเบียบวินัยในห้องเรียน
6. การรักษาระเบียบวินัยในการใช้ห้องสมุด
7. การตรงต่อเวลา

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ มี 5 สถานการณ์ ประกอบด้วย

1. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเงิน
2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละสิ่งของ
3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละแรงงาน
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละความสุขสบาย
5. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละกายวาจา

ขั้นตอนในการสร้าง และหาคุณภาพแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์การสร้างแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม จากงานวิจัยของ ชัยฤทธิ์ พรมมา (ชัยฤทธิ์ พรมมา 2524 : 23 - 28) และของ โกศล มีคุณ (โกศล มีคุณ 2524 : 106)
2. ศึกษารายละเอียดคุณลักษณะทางจริยธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรมของ อุบล เรียงสุวรรณ (อุบล เรียงสุวรรณ 2524 : 74 - 82) และของ ชัยฤทธิ์ พรมมา (ชัยฤทธิ์ พรมมา 2524 : 23 - 102)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย แผนการสอนกลุ่ม
สร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาจริยศึกษา

3. แปลคุณลักษณะทางจริยศึกษา ทั้งสี่คุณลักษณะ เป็นพฤติกรรมจากคำนิยามศัพท์

4. สร้างแบบวัดโดยอาศัยวิธีการ Projective Technique (ชัยฤทธิ์ พรหมมา 2524 : 82 - 116) คือ สร้างคำถามเป็นสถานการณ์ที่มีภาพการตั้งประกอบ เป็นคำถามที่มีปัญหาขัดแย้งทางจิตจริยธรรม 25 เรื่องหรือคุณลักษณะ ในแต่ละเรื่องจะจบลงท้ายด้วยปัญหาหรือคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบ ตอบ หรือ ตอบให้จบเหตุการณ์ หรือเรียกว่า เป็นแบบ "ตอบให้จบประโยค" (Sentence Completion Technique) ซึ่งในการตอบ ผู้ตอบจะต้องคิดตัดสินใจเอง และให้เหตุผลว่า ถ้าเขาเป็นบุคคลในเรื่อง เขาควรตัดสินใจอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไรที่เขาตัดสินใจอย่างนั้น เมื่อจะตอบอย่างไรก็ให้เขียนตอบลงในกระดาษคำตอบให้ตรงข้อและที่ว่างที่เว้นไว้ให้ ที่เกี่ยวกับเนื้อหา ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ โดยกำหนดแนวการสร้างสถานการณ์ ดังต่อไปนี้

- 4.1 เป็นสถานการณ์ทั่วไปที่เด็กนักเรียนมีโอกาสประสบในชีวิตประจำวัน
- 4.2 เป็นสถานการณ์ที่นักเรียนมีโอกาสได้กระทำจริง
- 4.3 เป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวกับเหตุผลเชิงจริยธรรมที่กำลังศึกษา
- 4.4 เป็นสถานการณ์ที่ต้องอาศัยเหตุผลในการตัดสินใจของผู้ตอบ
- 4.5 คำถามแต่ละข้อใช้ภาษาง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะสมกับความสามารถ

ของผู้ตอบ

5. การหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สร้างขึ้น จำนวน 25 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ ว่า แต่ละสถานการณ์ และภาพประกอบนั้น สามารถวัดคุณลักษณะที่ต้องการหรือไม่ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

- 5.1 เป็นบุคคลที่มีผลงานทางการเขียนและงานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรม หรือ

5.2 มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท หรือ

5.3 เป็นบุคคลที่ทำการสอนหรือได้ศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรม การวัดผล และจิตวิทยา มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน คือ

5.3.1 ผศ.จริย์ สุวัติก

5.3.2 รศ.บุญเชิด ภูโยนนันทพงษ์

5.3.3 ผศ.วรรณดี โสภประยร

5.3.4 ผศ.หทัย คันหยง

5.3.5 คร.เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก

5.3.6 อาจารย์ยุพรัตน์ เพชรสุวรรณ

6. นำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว มาปรับปรุง สถานการณ์ ภาษา และรูปภาพ

7. นำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน และหลังจากนั้นจึงนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีกจำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจด้านภาษา เวลาที่ใช้ตอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข นักเรียนที่ใช้ในการทดลอง คือ โรงเรียนวัดขันเงิน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

8. นำแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 ท่าน ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข

9. นำแบบสอบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน วัดขันเงิน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 60 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับที่ใช้ทดลองในข้อ 7 เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในคำถาม ภาษา เวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

10. นำผลที่ได้จากการทดลองไปให้ประธานคณะกรรมการและกรรมการควบคุม ปริญญาบัณฑิตพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

11. นำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไปทดลองกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 100 คน โรงเรียนวัดสว่างมนัส สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร นำมาตรวจให้คะแนน วิเคราะห์หาค่าอ่านจำแนก โดยตัด 25 % สูงสุด และ 25 % ต่ำสุด เปรียบเทียบกันโดยใช้ t -test หาค่าเฉพาะข้อที่มีอ่านจำแนกสูง คือข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปไว้ จำนวน 25 ข้อ

12. หาค่าความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity)

โดยนำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ตรวจให้คะแนนแล้ว ให้ครูประจำชั้น จำนวน 3 ท่าน ช่วยกันวินิจฉัยตัดสินว่า แบบวัดนี้สามารถวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ตรงตามสภาพของนักเรียนหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์ความคิดเห็นของครูประจำชั้น อย่างน้อย 2 ใน 3 จึงถือว่าแบบวัดนี้มีคุณภาพใช้ได้

13. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้จำนวน 25 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น .8747

14. การตรวจคำตอบของแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ใช้การตัดสินตามชั้นจริยธรรมของโคลเบอร์ก คือ ถ้าอยู่ในชั้นที่ 1 ได้ 1 คะแนน ถ้าอยู่ในชั้นที่ 6 ได้ 6 คะแนน แต่ละข้อจะมีคะแนนอยู่ระหว่าง 1 - 6 คะแนน จากนั้นนำคะแนนของทุกข้อมารวมกันเป็นคะแนนแสดงการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนแต่ละคน เกณฑ์ในการตัดสินว่าผู้ใดจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นใด มีดังนี้ (สมเดช สีแสง 2525 : 47 อ้างอิงมาจาก ศุเชษฐ์ มาเหรัมย์ 2519)

คะแนน	13 - 37	มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่		1
คะแนน	38 - 62	"	"	2
คะแนน	63 - 87	"	"	3
คะแนน	88 - 112	"	"	4
คะแนน	113 - 137	"	"	5
คะแนน	138 - 150	"	"	6

ตัวอย่างเช่นข้อ (๐) ชั่วโมงต่อไปต้องเรียนการบ้าน เด็กชายอาทิตย์ลืมเอาคินมาจากบ้าน ถ้าไม่ได้นำมาครูจะทำโทษ ขณะที่เพื่อนทุกคนออกไปวิ่งเล่นข้างนอก ไม่มีใครเห็นเด็กชายอาทิตย์อยู่ในห้อง ถ้าเธอเป็นเด็กชายอาทิตย์ เธอจะหยิบคินน้ำมันเหล่านี้อหรือไม่

☐ หยิบ

☐ ไม่หยิบ

เพราะ (เด็กอาจจะตอบเหตุผลดังนี้คือ).....

- ก. กลัวครูจับได้จะถูกทำโทษ
- ข. ถ้าเพื่อนรู้ว่าเราเป็นคนดี ไม่ลักขโมยเพื่อน ๆ ต้องยกของชมเชย
- ค. ได้ตกลงกับเพื่อน ๆ ทุกคนแล้วว่าของในห้องเรียนของคนที่ห้ามขโมย
- ง. เราเป็นสมาชิกที่ดีต้องไม่ถือเอาของผู้อื่นที่เจ้าของไม่อนุญาตมาเป็นของตน
- จ. เจ้าของได้กลับมา คินน้ำมันนี้ต้องเป็นของเขา ผู้อื่นไม่มีสิทธิ์ที่จะไปเอามาเป็นของตน แม้ว่าจะไม่มีใครเห็นก็ตาม
- ฉ. เราต้องรักษาคำสัตย์ของความเป็นคน ถึงแม้ว่าจะขโมยแล้วไม่มีใครเห็นก็ตาม

นักเรียนคนใดให้เหตุผล ดังข้อ ก, ข, ค, ง, จ และ ฉ จะได้คะแนน 1, 2, 3, 4, 5 และ 6 ตามลำดับ เพราะเหตุผลดังกล่าว อยู่ในชั้นที่ 1 - 6 ตามทฤษฎีการพัฒนาทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก

แบบแผนและการดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลอง
ในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
RE ₁	—	X ₁	TE ₁
RE ₂	—	X ₂	TE ₂

X₁, X₂ หมายถึง การกระทำการทดลองกลุ่มที่ 1, 2

T หมายถึง การทดสอบหลังการทดลอง

R หมายถึง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

E₁ หมายถึง กลุ่มทดลองที่ 1

E₂ หมายถึง กลุ่มทดลองที่ 2

2. การดำเนินการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนเองทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลอง
ที่ 2 ในโรงเรียนวัดประสาธนิกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร โดยใช้เวลา
ในการสอนกลุ่มละ 30 คาบ คาบละ 20 นาที วันละ 3 คาบ สัปดาห์ละ 2 วัน
รวม 5 สัปดาห์

2.2 เมื่อสอนนักเรียนทั้งสองกลุ่มแล้ว ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม และแบบวัดการใช้เหตุผล
เชิงจริยธรรม

2.3 ตรวจสอบการสอยเล่านำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ภายหลังการเรียน โดยใช้สถิติ $t - test$

1.2 เปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ภายหลังการเรียน โดยใช้สถิติ $t - test$

1.3 เปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ภายหลังการเรียน โดยใช้สถิติ $t - test$

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Ferguson, 1971 : 45})$$

เมื่อ $\bar{X}$ = คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนเฉลี่ย

N = จำนวนนักเรียน

2.2 หาค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละกลุ่ม โดยใช้สูตร

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{Ferguson, 1971 : 45})$$

เมื่อ s^2 = ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนน

$\sum X^2$ = ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง

N = จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร (ดูน สายยศ และ อังกฤษ สายยศ 2524 : 96)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 2)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_1$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 มี $df = n_1 + n_2 - 2$

$\bar{X}_2$ = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2

n_1 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

s_1^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1

s_2^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2

2.4 หากความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้

สูตรของ Paul Horst (บุเชอิก วิทยุโอดอนันคพงษ์ 2521 : 294 - 295

อ้างอิงมาจาก Ebal and Mohrem 1967 : 190) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{\left[\frac{s_t^2 - \sum pq}{s_m^2 - \sum pq} \right] \frac{s_m^2}{s_t^2}}$$

เมื่อ r_{tt} = ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนที่สอบได้

s_m^2 = ความแปรปรวนสูงสุดที่อาจจะเป็นไปได้ของ
คะแนนที่สอบได้

$s_m^2 = 2 \sum ip_i - \bar{X} (1 + \bar{X})$

i = ลำดับที่ความง่ายไปหายาก

p = สัดส่วนของคนที่ทำถูกในแต่ละข้อ

q = $1 - p$

2.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติ และแบบวัดการใช้
เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้สูตร Alpha Coefficient (Mohrens and
Lehmann, 1978 : 99)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right\}$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนน
ของแบบสอบถามแต่ละข้อ

s_x^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

n = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อาจจากการวิจัย เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	รายเฉลี่ยของคะแนน
s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
t	แทน	อัตราส่วนนัยสำคัญทางสถิติ
p	แทน	ระดับความนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อาจจากกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนวัดประสาทนิกร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหาดสำราญ จังหวัดชุมพร และได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม
2. การเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม
3. การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้
การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

การเปรียบเทียบครั้งนี้ ให้นำคะแนนของนักเรียนกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดง
บทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม มาวิเคราะห์โดยใช้ $t - test$
ทดสอบ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้
การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ		สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	
คนที่	คะแนนเต็ม 31	คนที่	คะแนนเต็ม 31
1	17	1	14
2	15	2	15
3	17	3	17
4	20	4	18
5	21	5	18
6	18	6	20
7	15	7	14
8	21	8	21
9	29	9	19
10	24	10	21
11	27	11	17
12	27	12	19
13	19	13	18

ตาราง 3 (ต่อ)

สอนด้วยการใช้การสังเกตบทบาทสมมติ		สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	
คนที่	คะแนนเต็ม 31	คนที่	คะแนนเต็ม 31
14	22	14	19
15	16	15	24
16	26	16	22
17	20	17	13
18	19	18	16
19	24	19	20
20	17	20	14
21	21	21	24
22	18	22	22
23	23	23	20
24	25	24	17
25	24	25	21

ตาราง 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาของกลุ่ที่สอนด้วยการใช้
การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่ที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่

กลุ่ตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ	25	21	512.33	0.3718
สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่	25	18.52	600.34	

$$P < .05 \quad t .05, df 48 = 2.008$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 4 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการใช้
การแสดงบทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วย
การใช้การอภิปรายกลุ่ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับ
การสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างจากนักเรียน
ที่ได้รับการสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่

2. การเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้
การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

การเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมครั้งนี้ ได้นำคะแนนของกลุ่มที่สอนด้วย
การใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม มาวิเคราะห์
โดยใช้ $t - test$ ทดสอบ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 5 และตาราง 6

ตาราง 5 แสดงคะแนนทัศนคติเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ
และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ		สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	
คนที่	คะแนนเต็ม 156	คนที่	คะแนนเต็ม 156
1	122	1	126
2	131	2	131
3	134	3	133
4	128	4	130
5	138	5	127
6	134	6	140
7	134	7	126
8	129	8	125
9	124	9	135
10	131	10	129
11	122	11	130
12	132	12	123

ตาราง 5 (ต่อ)

สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ		สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	
คนที่	คะแนนเต็ม 156	คนที่	คะแนนเต็ม 156
13	130	13	132
14	124	14	134
15	137	15	130
16	122	16	123
17	137	17	139
18	129	18	131
19	132	19	117
20	130	20	133
21	132	21	134
22	123	22	140
23	136	23	129
24	142	24	118
25	127	25	130

ตาราง 6 การเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่ สอน ด้วยการใช้การแสดง
บทบาทสมมติ และกลุ่มที่ สอน ด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ	25	130.4	19666.916	0.0154
สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	25	129.8	18489.333	

$$P < .05 \quad t_{.05, df 48} = 2.008$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 6 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วย
การใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีทัศนคติเชิงจริยธรรม แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับ
การสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า
นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีทัศนคติเชิงจริยธรรม
ไม่แตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

3. การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้
การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมครั้งนี้ ได้นำคะแนนของนักเรียน
กลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม
มาวิเคราะห์ โดยใช้ $t - test$ ทดสอบ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 7 และตาราง 8

ตาราง 7 แสดงคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดง
บทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ		สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	
คนที่	คะแนนเต็ม 150	คนที่	คะแนนเต็ม 150
1	91	1	75
2	85	2	83
3	82	3	91
4	99	4	83
5	98	5	93
6	91	6	89
7	97	7	102
8	89	8	79
9	92	9	59
10	93	10	72
11	96	11	95

ตาราง 7 (ต่อ)

สอนด้วยการใช้การสังเกตพบาหสมมุติ		สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	
คนที่	คะแนนเต็ม 150	คนที่	คะแนนเต็ม 150
12	105	12	102
13	89	13	80
14	107	14	66
15	86	15	91
16	81	16	72
17	95	17	85
18	86	18	91
19	101	19	80
20	95	20	85
21	96	21	84
22	84	22	86
23	91	23	78
24	79	24	84
25	99	25	79

ตาราง 8 การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้
การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ	25	92.28	5736.79	0.4203
สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม	25	83.40	5423.75	

$P < .05$

$t .05, df 48 = 2.008$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 8 ปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วย
การใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วย
การใช้การอภิปรายกลุ่ม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียน
ที่ได้รับการสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างจาก
นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้บทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีลำดับชั้นและผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนจากการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนจากการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีทัศนคติเชิงจริยธรรม และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนวัดประสาธนิกร สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 110 คน จำนวน 4 ห้องเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527

ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนวัดประสาธน์กร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 50 คน

3. ระยะเวลาในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 30 คาบ

คาบละ 20 นาที วันละ 3 คาบ สัปดาห์ละ 2 วัน รวมเวลาที่ใช้ในการทดลองทั้งหมด 5 สัปดาห์

4. เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาจริยศึกษา ได้แก่ คุณธรรมสี่ข้อ คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

5. ตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

5.1.1 การสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

5.1.2 การสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา

5.2.2 ทักษะคิดเชิงจริยธรรม

5.2.3 พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. เครื่องมือทดลอง ประกอบด้วย

1.1 แผนการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

2. เครื่องมือวัด ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 31 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.8451

2.2 แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม เป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นโดย สจิตรา บัวคำภา มีลักษณะเป็นมาตราวัดอันดับ (Rating Scale) จำนวน 39 ข้อ ที่สร้างสถานการณ์ให้นักเรียนเทียบกับความรู้สึกของตนเองว่า ถ้านักเรียนอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ จะมีความรู้สึกอย่างไร ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8911

2.3 แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเอง โดยอาศัยวิธีการ Projective Technique คือสร้างคำถามเป็นสถานการณ์ที่มีภาพการ์ตูนประกอบ เป็นคำถามที่มีปัญหาขัดแย้งทางค่านิยม 25 เรื่อง ในแต่ละเรื่องจะลงท้ายด้วยปัญหา หรือ คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบได้ตอบ หรือตอบให้จบเหตุการณ์ ซึ่งในการตอบผู้ตอบต้องตัดสินใจและให้เหตุผลว่า ถ้าเขาเป็นบุคคลในเรื่อง เขาควรตัดสินใจอย่างไร และมีเหตุผลอย่างไรที่เขาตัดสินใจอย่างนั้น จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.8747

การดำเนินการวิจัย

1. สร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างดังนี้

1.1 สร้างแผนการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้บทบาทสมมุติ และการใช้

การอภิปรายกลุ่ม แล้วให้ครูผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไขแล้วนำไปทดลองกับนักเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการวิเคราะห์ หลักสูตรเนื้อหาที่ใช้ทดลอง ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไข แล้วนำไปทดลองกับนักเรียน วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก ความเที่ยงตรง เชิงประจักษ์ (Face Validity)

1.3 แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม นำแบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม ของ สุจิตรา บัวคำภา ไปหาความเชื่อมั่นใหม่ โดยนำไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 24 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.8911

1.4 สร้างแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบและแก้ไข นำไปทดลองกับนักเรียน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity)

2. ทดลองสอน

ในการทดลองสอน ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ในโรงเรียนวัดประสาธนิกร อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2527 โดยใช้เวลาในการสอนกลุ่มละ 30 คาบ คาบละ 20 นาที วันละ 3 คาบ สัปดาห์ละ 2 วัน รวม 5 สัปดาห์

3. ทดสอบ

เมื่อสอนนักเรียนทั้งสองกลุ่มเสร็จแล้ว ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม และแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

4. วิเคราะห์ข้อทดสอบ

นำผลการทดสอบของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม มาวิเคราะห์โดยใช้ t - test ทดสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ $t - test$ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม
2. เปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม
3. เปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และกลุ่มที่สอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการทดลอง ปรากฏผล ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนจริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม
2. นักเรียนที่เรียนจริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ มีทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม

อภิปรายผล

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา ทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนจริยศึกษาเนื้อหา ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา

ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่และเสียสละ ด้วยการสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง คือ นักเรียนโรงเรียน วัดประสาธนิกร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2527 ปรากฏผลดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษาภายหลังการเรียนระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที ($t - test$) ผลการวิจัย ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติและการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้มีโอกาสเรียน และได้แสดงกิจกรรมต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน คือ วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ นักเรียนได้เรียนตามขั้นตอน คือ ได้เรียนเรื่องที่ กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่องไว้ มีการหาตัวผู้แสดง เตรียมตัวผู้แสดง ผู้แสดงได้อ่านจากเอกสารบทบาทสมมุติ ได้แสดงบทบาทสมมุติ วิเคราะห์เรื่องที่แสดงร่วมกันทั้งชั้น แล้วอภิปรายและสรุปผลการแสดง ส่วนวิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่มนั้น นักเรียนได้เรียนตามขั้นตอน คือ เรียนเรื่องที่กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่องไว้ ได้อ่านเนื้อเรื่องที่อภิปราย แบ่งกลุ่มอภิปราย รายงานผลการอภิปรายกลุ่ม แล้วอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น และสรุปผลการอภิปราย จะเห็นได้ว่า วิธีสอนทั้งสองวิธี นักเรียนได้เรียนเรื่องที่กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่องไว้ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน วิเคราะห์เหตุผล มีการอภิปราย และสรุปผลจากเรื่องที่ได้อ่าน นักเรียนเข้าใจเนื้อหา และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จะมีต่างกันเพียง วิธีสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ นักเรียนได้ดูการแสดงบทบาทสมมุติของเพื่อน ส่วนวิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปราย ผลจึงปรากฏว่า การสอนทั้งสองวิธี

มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน เทียบกับการวิจัยด้านบทบาทสมมุติ ของ แชนคเลย์ (Handley. 1975 : 3383- 3384 - A) ซึ่งได้ศึกษาการสอนสังคมศึกษา โดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ กับนักเรียน 3 ระดับ จำนวน 57 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ มีผลการเรียนที่ดีขึ้นกว่าเดิม ผลการวิจัย ของ สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2526 : 51) ได้ศึกษาการสอนจริยธรรม ด้วยการใช้และไม่ใช้บทบาทสมมุติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียน จำนวน 74 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้บทบาทสมมุติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมุติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัย ด้านการอภิปรายกลุ่มของ สุภาพรณ พวงจันเพชร (สุภาพรณ พวงจันเพชร 2520 : 84) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาศีลธรรม หน่วย "คุณธรรม สร้างเสริมลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการระดมการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีธรรมคา กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการระดมการกลุ่มสัมพันธ์ มีแนวโน้มที่จะพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่านักเรียนที่เรียนด้วย วิธีธรรมคา ผลการวิจัยของ ทวีศักดิ์ ทิพย์รอด (ทวีศักดิ์ ทิพย์รอด 2526 : 84) ได้ทำการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านพุทธพินัย วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของ นักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 จำนวน 104 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ผลปรากฏว่า กลุ่มที่เรียน จากการฟังวิทยุที่เป็นบทละครวิทยุ ตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม มีผลการเรียนรู้ด้านพุทธพินัย สูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนตามปกติ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยทั้งด้านการใช้ บทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า การสอน แบบปกติ เพราะฉะนั้น จากผลการวิจัย ของ แชนคเลย์ สุจิตรา บัวคำภา สุภาพรณ พวงจันเพชร และของ ทวีศักดิ์ ทิพย์รอด จึงมีส่วนสนับสนุนงานวิจัย ของผู้วิจัยครั้งนี้ ได้ว่า ผลที่นักเรียนได้รับจากการสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่ากัน

2. จากการเปรียบเทียบทัศนคติเชิงจริยธรรมภายหลังการเรียน

ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีทัศนคติเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีทัศนคติเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนทั้งสองกลุ่มได้มีโอกาสเรียนและแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน คือ วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนได้เรียนตามขั้นตอน คือ ได้เรียนเรื่องที่กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่องไว้ มีการหาตัวผู้แสดง เตรียมตัวผู้แสดง ผู้แสดงได้อ่านจากเอกสารบทบาทสมมติ ได้แสดงบทบาทสมมติ วิเคราะห์เรื่องที่แสดงร่วมกันทั้งชั้น แล้วอภิปรายผลและสรุปผลการแสดง ส่วนวิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่มนั้น นักเรียนได้เรียนตามขั้นตอน คือ เรียนเรื่องที่กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่องไว้ ได้อ่านเนื้อเรื่องที่จะอภิปราย แบ่งกลุ่มอภิปราย รายงานผลการอภิปรายกลุ่ม แล้วอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น และสรุปผลการอภิปราย จะเห็นได้ว่า วิธีสอนทั้งสองวิธี นักเรียนได้เรียนเรื่องที่กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่องไว้ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน วิเคราะห์เหตุผล มีการอภิปราย และสรุปผลจากเรื่องที่ได้เรียน เข้าใจเนื้อหา และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จะมีต่างกันเพียงวิธีสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ นักเรียนได้ดูการแสดงบทบาทสมมติของเพื่อน ส่วนวิธีสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม นักเรียนแบ่งกลุ่มอภิปราย ผลจึงปรากฏว่า การสอนทั้งสองวิธีมีทัศนคติเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน เทียบกับผลการวิจัยค่านบทบาทสมมติของ คลอรี และเบรย์ (Clare and Bray. 1978 : 156) ได้ศึกษาการใช้นิทานที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและทัศนคติของนักเรียน โดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมติ กับนักเรียนระดับ 3 จำนวน 62 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ มีความเมตตาต่อสัตว์ และเลิกล่าสัตว์ด้วย ผลการวิจัยของ สุจิตรา บัวคำภา (สุจิตรา บัวคำภา 2526 : 51) ได้ศึกษาการสอนจริยธรรมด้วยการใช้และไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 74 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้ การแสดงบทบาทสมมติ มีทัศนคติเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้การแสดง บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยของ สุนีย์ ชุมจิต (สุนีย์ ชุมจิต 2523 : 68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ ทัศนคติค่านิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการและไม่ใช้ การแสดงบทบาทสมมติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติค่านิยมของนักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมติสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่ใช้บทบาทสมมติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ ผลการวิจัยด้านการอภิปรายกลุ่มของ พรณี ลิ้มปิวัฒนา (พรณี ลิ้มปิวัฒนา 2523 : 54) ได้ศึกษากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า หลังจากสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทัศนคติเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยของ วิริยะ บุญชนะนิวาสน์ (วิริยะ บุญชนะนิวาสน์ 2523 : 49) ได้ศึกษา เปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมคา ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่สอนโดยใช้ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีพัฒนาการทางด้านทัศนคติทางจริยธรรมสูงกว่า กลุ่มที่สอน ด้วยวิธีสอนแบบธรรมคา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยทั้งด้านการใช้บทบาทสมมติและการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีทัศนคติเชิงจริยธรรม สูงกว่าการสอนแบบปกติ เพราะฉะนั้น จากผลการวิจัย ของ กลอรีและเบรย์ สัจจิรา บัวคำภา สุนีย์ ชุมจิต พรณี ลิ้มปิวัฒนา และของ วิริยะ บุญชนะนิวาสน์ จึงมีส่วนสนับสนุนงานวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้ได้ว่า ผลที่นักเรียนได้รับจากการสอน โดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เท่ากัน

3. จากการเปรียบเทียบเหตุผลเชิงจริยธรรมภายหลังการเรียนของนักเรียน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบค่าที ($t - test$)

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติ และวิธีสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิธีสอนทั้งสองวิธี นักเรียนได้มีโอกาสเรียนและแสดงกิจกรรมตามขั้นตอนต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน ในทำนองเดียวกันกับการอภิปรายผลข้อที่ 1 และ ข้อที่ 2 ผลจึงทำให้การสอนทั้งสองวิธีนี้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

เทียบกับผลการวิจัยด้านบทบาทสมมติ ของ ลอนนอตตี (Lonnotti, 1977 : 142) ได้ศึกษาการใช้บทบาทสมมติเพื่อฝึกการเห็นประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าเห็นประโยชน์ของตนเองกับเด็กอายุ 6 - 9 ปี ผลปรากฏว่า เด็กที่ได้รับการฝึกด้วยบทบาทสมมติมีพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยของ สมเดช สีแสง (สมเดช สีแสง 2525 : 59 - 61) ได้ศึกษาการทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังจากสอนโดยใช้หนังสือนิทานประกอบ สูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยด้านการอภิปรายกลุ่มของ บิสกิน และฮอสกินสัน (Biskin and Hoskinson, 1977 : 407 - 415) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยวิธีการจัดโครงสร้างการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจยาก จากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราวกับนักเรียนระดับ 4, 5 ผลปรากฏว่า การอภิปรายอย่างมีระบบที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนอยู่ในบทบาทในท้องเรื่อง สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจด้านจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยของ เลอเฟอจี และวาโลชิน (Lefurgy and Waloshin, 1969 : 104 - 110) ได้ทำการทดลองยกระดับจิตใจของเด็กโดยใช้การอภิปรายกลุ่มจากเพื่อน คือ ให้เด็กที่ถูกละเลย รับฟังเหตุผลจากการอภิปรายของกลุ่มเพื่อน ผลปรากฏว่า เหตุผลที่เพื่อน ๆ เสนอนั้น มีอิทธิพลอย่างมาก

สามารถเพิ่มหรือลดขั้นตอนการพัฒนาทางจริยธรรมได้ ผลการวิจัยของ สกส เทียงแท้ (สกส เทียงแท้ 2525 : 103) ได้ศึกษาผลการใช้การอภิปรายกลุ่มในการยกระดับ เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสังคมที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 256 คน ผลปรากฏว่า การฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม สามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกมีพัฒนาการในด้านเหตุผล เชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างเชื่อมั่นได้สูง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผลการวิจัย ทั้งด้านการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่มมีเหตุผลเชิงจริยธรรม สูงกว่าการสอนแบบปกติ หรือการสอนโดยไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมุติหรือไม่ใช้การ อภิปรายกลุ่ม เพราะฉะนั้น จากผลการวิจัยของ ลอนนอคคี บิสกิน และฮอดสกินสัน เลอเฟอจี และวาโลธิน สมเดช สีแสง และของ สกส เทียงแท้ จึงมีส่วนสนับสนุน งานวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้ได้ว่า ผลที่นักเรียนได้รับจากการสอนโดยการใช้การแสดง บทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งน่าจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ที่เท่ากัน

จากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงเป็นการยืนยันให้เห็นว่า การสอนด้วยการใช้ การแสดงบทบาทสมมุติ และการสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ มีทัศนคติเชิงจริยธรรม และมีเหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ทั้งสองวิธีช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้สำรวจแล้วค้นหาคำตอบที่ดีกว่า ที่ถูกต้อง ได้อภิปรายและวิเคราะห์ถึงค่านิยม ได้เรียนรู้การปฏิบัติตนในสังคม ได้ปฏิบัติตนให้ถูกต้อง รวมทั้งได้รับความรู้สึกสนุกสนานในการเรียน มีความกระตือรือร้น ในการเรียน และกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ กล้าพูด คิด กระทำ และยอมรับ ความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีเหตุผลดีกว่า โดยยึดหลักแห่งประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และวิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดเชิงจริยธรรม และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในด้านการเรียนการสอน

1.1 ควรใช้การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ สลับกับการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม ในการสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา ไม่ควรใช้วิธีใดวิธีหนึ่งติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้เด็กเบื่อหน่ายต่อการเรียน

1.2 ควรสนับสนุนให้เด็กได้รับการฝึกทักษะกับเหตุผลเชิงจริยธรรม ในการสอนจริยศึกษา ด้วยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยวิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และวิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม โดยทดลองสอนกับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาอื่น ๆ และมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างมีแบบแผน ด้วย

2.2 ควรมีการวิจัยวิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม เปรียบเทียบกับวิชาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก้อ สวัสดิพานิชย์ "จริยธรรมในสังคมไทย" รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2522, 251 หน้า
- กาญจนา เกียรติประวัติ วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน วัฒนาพานิช 2524, 175 หน้า
- การฝึกหัดครู, กรม หน่วยศึกษานิเทศก์ แบบฝึกหัดการพูด ตอนที่ 1 อักษรเจริญทัศน์
2513, 96 หน้า
- โกศล มีคุณ การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสอน
บทบาทสมมติของนักเรียนประถมศึกษา ปริญญาพันธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2524, 385 หน้า อักสำเนา
- ขวัญจิต ภิญโญชีพ ผลการเรียนรู้จากการฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษาจากระบบ แบบฟังแล้ว
อภิปราย กับฟังแล้วไม่อภิปราย ของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 ปริญญาพันธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 84 หน้า อักสำเนา
- คมเพชร ฉัตรทุกกุล กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2521, 101 หน้า อักสำเนา
- จรรยา คุณมี การสอนวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 2520,
236 หน้า
- จันทิกา สิมปีเจริญ กระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอน วิทยาลัยครูภูเก็ต ภาควิชาจิตวิทยา
และแนะแนว 2522, 99 หน้า
- ฉกาจ ช้วยโต การศึกษายผลของการศึกษาอบรมตามโครงการจริยธรรมสำหรับนักศึกษา
วิทยาลัยครูสงขลา วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2521, 158 หน้า
อักสำเนา
- ฉวีวรรณ กีนาวงศ์ การละครสำหรับครูประถม ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พินิจโลก 2520, 135 หน้า
- ชม ภูมิภาค "การรับปฏิบัติตามความคิดและวิธีการใหม่" ในศูนย์ศึกษา 11 : 58 - 59
พฤศจิกายน 2506

ชัยฤทธิ์ พรหมมา การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ในจังหวัดสุรินทร์ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2524, 120 หน้า

อัครสำเนา

ชวาล แพทย์กุล เทคนิคการวัดผล วัฒนาพานิช 2508, 452 หน้า

————— เทคนิคการเขียนข้อสอบ กุสุสภา 2520, 407 หน้า

ชูศรี สนิทประชากร วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่ วัชรการพิมพ์

2525, 78 หน้า

————— การประถมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 วัชรการพิมพ์ 2525, 326 หน้า

ทวีศักดิ์ ทิพย์รอด การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้นักทอพิสัย วิชาสร้างเสริม

ประสบการณ์ชีวิต ของนักศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการฟังรายการวิทยุที่เป็นบทละครวิทยุ

บทสนทนา และบทความ ตามด้วยการอภิปรายกลุ่ม ปรินทิพย์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 178 หน้า อัครสำเนา

พิศนา แชนมณี "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน" คุรุศาสตร์ 6 : 41 - 48

กรกฎาคม - สิงหาคม 2519

————— และคนอื่นๆ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาการพิมพ์

2522, 249 หน้า

น้อมฤดี จงพยุหะ และคนอื่นๆ คู่มือการศึกษาวิธีสอนวิทยาศาสตร์ มิตรสยาม 2517,

279 หน้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน การพัฒนาจริยธรรม : ตำราจิตวิทยา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 84 หน้า

————— และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ จริยธรรมของเยาวชนไทย : รายงาน

การวิจัยฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร พิมพ์ครั้งที่ 2 2520, 339 หน้า

————— และคนอื่นๆ จริยธรรมของเยาวชนไทย การศาสนา 2520, 207 หน้า

คุณิ ลีตุลวรารักษ์ การเปรียบเทียบวิธีสอนแบบไตรสิกขาและธรรมสภาัจฉา ในการสอน
เบญจศีลและธรรมาศธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 161 หน้า อัดสำเนา

บุญเชิด วิทยุอนันตพงษ์ การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 425 หน้า

ประกอบ ระกิติ กระบวนการกลุ่ม องค์การส่งเสริมสหกรณ์การศึกษานานาชาติ 2523, 149 หน้า

ประสิทธิ์ พรหมเสนา การนำวิธีสอนสมัยพุทธกาลมาใช้สอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์ ก.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 179 หน้า อัดสำเนา

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ ทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้าน

ความซื่อสัตย์ ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2524, 71 หน้า อัดสำเนา

เป็อง กุมท "โสภณศึกษา" ใน นิทรรศการโสภณศึกษา 23 - 24 ธันวาคม

2515 ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร สุขุมวิท 23 หน้า 1 - 2

สหมิตรการพิมพ์ 2515

แปลก สนธิรักษ์ และ วิทย์ วิศุทเวทย์ "จริยธรรมในสังคมไทย" รายงานการสัมมนา

จริยธรรมในสังคมปัจจุบัน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

2522, 251 หน้า

พรรณี ลิ้มปิวัฒนา การใช้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรมระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523,

136 หน้า อัดสำเนา

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ที่เรียนจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่างครั้งที่ 1 ปริญญานิพนธ์

กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 151 หน้า อัดสำเนา

ไพโรจน์ เบาใจ การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาสุขศึกษา ในระดับชั้น

ประถมศึกษา โดยใช้สไลด์ประกอบเทปด้วยวิธีการต่าง ๆ วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 92 หน้า อัดสำเนา

มนัส รัตนคิดถน ฎเกิด "จริยศึกษาช่วยพัฒนาประเทศ" มิตรครู 21 (13) :

14 - 15 กรกฎาคม 2521

มาโนชน์ คัมภรณิษฐ์ "ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ" ครูปริทัศน์

5(9) : 41 - 48 กันยายน 2523

โมหัมหมัด อับดุลกาเคร์ จิตวิทยาและเทคนิคการสอนการศึกษานักใหญ่ หรือการศึกษา

นอกระบบโรงเรียน อักษรบัณฑิต 2517, 88 หน้า

เยาวพา เกษะคุปต์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์ ค.ม. แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517,

297 หน้า อักสำเนา

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ทวีติการพิมพ์

2524, 286 หน้า

วารี สิริพิรุ การพัฒนามโนภาพแห่งตน โดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2524

ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 93 หน้า

อักสำเนา

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและแบบควบคุมความเอื้อเฟื้อ และ

วินัยในสังคม ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517,

189 หน้า อักสำเนา

วิชาการ, กรม คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ยูไนเตคโปรดัคชั่น 2521,

119 หน้า

————— คู่มือครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ศูนย์พัฒนา

หลักสูตร 2521, 182 หน้า

————— แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย การศาสนา 2523, 157 หน้า

————— แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูสภา

2526, 879 หน้า

วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ การแสดงผลบาทสมมุติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. แผนกวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522,
 135 หน้า อักส่าเนา

วิริยะ บุญเย็นนิวาสน์ การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
กับการสอนแบบธรรมดา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

สาขาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 145 หน้า อักส่าเนา

วิโรจน์ แสงวงผล ผลการเรียนรู้ข้อความจริงของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 1
วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา จากการใช้ภาพยนตร์ 16 ม.ม. วิชาต่าง ๆ วิทยานิพนธ์
 กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 143 หน้า อักส่าเนา

ไวรัช เจียมบรรจง อิทธิพลของขนาดของกลุ่มและลักษณะของสมาชิกที่มีต่อผลิตผล
และความพอใจในกลุ่ม วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2518, 59 หน้า อักส่าเนา

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ "การใช้บทบาทสมมุติในห้องเรียน" วิทยาสาร 30 (7) :
 10 - 13 เมษายน 2522

ศึกษาธิการ, กระทรวง ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507 พิมพ์เป็นที่ระลึก
 ในวันครบรอบเจ็ดสิบสองปีของกระทรวง 1 เมษายน 2507, 1134 หน้า

———— หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 คุรุสภา 2520, 426 หน้า
 สกล เทียงแท้ ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่แตกต่างกัน วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 222 หน้า อักส่าเนา

สมใจ สุริยะกุล การสร้างบทเรียนสื่อประสมในวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดกรัง วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2523, 218 หน้า อักส่าเนา

สมเดช ลีแสง การทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2525, 111 หน้า อักษรำเนา

สาโรช บัวศรี "จริยศึกษา" นิตกร 13 (1) : 36 มกราคม 2514

————— "จริยธรรมในสังคมไทย" รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2522, 251 หน้า

สุจิต เพียรชอบ การอภิปรายแบบต่าง ๆ กุศลภา 2515, 83 หน้า

✓ สจิตรา บัวคำภา การศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้การ แสดงบทบาทสมมติ

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2526, 126 หน้า อักษรำเนา

สุเชษฐ์ มาเหริม อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรม ปริญญาพนธ์

กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 91 หน้า อักษรำเนา

สุเทพ อ่อนไสว รายงานการวิจัยเรื่อง การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชา

สังคมศึกษา 131 หลักการสอนและเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ โดยใช้หน่วยการเรียนรู้

การสอน (Instructional Model) กับการสอนปกติ 2521, 202 หน้า

สุนทร สุนันท์ชัย "เปาโลแฟร์ กับการสอนผู้ใหญ่ให้รู้หนังสือ" ใน รวมบทความ

การศึกษานักใหญ่ เล่ม 2 หน้า 391 - 392 กุศลภา 2519

สุนีย์ ชุมจิต การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติค่านิยมสัมพันธ

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบใช้

และไม่ใช้การ แสดงบทบาทสมมติ ปริญญาพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2523, 182 หน้า อักษรำเนา

สุภาพรณ พวงจันทร์เพชร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรม

เสริมสร้างลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปริญญาพนธ์ กศ.ม. ภาควิชาประถมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 145 หน้า อักษรำเนา

สุริยา เหมทะศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม ระดับสติปัญญา และการยอมรับตนเอง
ของเด็กรุ่นก่อนต้น ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2521, 48 หน้า อักสำเนา

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ 2524, 94 หน้า

โสภา ชูพิกุลชัย และ อรทัย ชื่นมนุญย์ จิตวิทยาสังคม มหาวิทยาลัยรามคำแหง ม.ป.ป.,
236 หน้า

อาคม จันทสุนทร และ คนอื่น ๆ "ลดเวลาการสอน" นวัตกรรมที่น่าสนใจ โครงการ
ส่งเสริมสมรรถภาพการสอน 2511, 378 หน้า

เอนกกุล กรี่แสง จิตวิทยา พิมพ์ 2520, 244 หน้า

อุบล เรียงสุวรรณ การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ในจังหวัดสระบุรี วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2524, 120 หน้า
อักสำเนา

Anderson, Roberta T. "CHARGE ... A Simulation Games Designed to Teach
Group Member Roles to Prospective Teacher ... Found TO BE EFFECTIVE,"
Resources in Education (ERIC). 12 : 181, July, 1977.

Bandura, A. Principles of Behavior Modification. New York, Holt,
Rinehart and Winston, Inc., 1965. 677 p.

Biskin, Donald S. and Kenneth Hoskinson. "An Experimental Test of the
Effect of Structured Discussions of Moral Dilemmas Found in
Children's Literatures on Moral Reasoning," The Elementary School
Journal. 77(5) : 407 - 415, 1977.

Carbin, Warrum Spencer. "The Effects of a Simulation Game about Southeast
Asia on Political Economic : and Social Attitudes of Ninth Grade
Students," Dissertation Abstracts International. 32 : 1258 - A,
September, 1971.

- Charles, Henry POSTMA. "Simulation in High School Social Studies : Student Cognitive Retention and Pupil Teach Effective Perceptions," Dissertation Abstracts International. 4713 - A, February, 1974.
- Ciore, Gerald L. and Robert M. Bray. "The Effects of Children's Stories on Behavior and Attitudes Modeling and Vicarious Role Playing," Resources in Education (ERIC). 13 : 156, April, 1978.
- Coloney, Jane Close. "The Effects of Interdependent Learning Tasks and Role Play Sociometric Patterns, Work Norm Measure, and Behavior in the Elementary Classroom," Dissertation Abstracts International. 37 : 4977 - A, February, 1977.
- Dorr, D. and Fey S. "Relative Power of Symbolic Adult and Peer Models in The Modification of Children's Moral Choice Behavior," Journal of Personality and Social Psychology. 29(3) : 335 - 341, 1974.
- Fan, Chung Teh. Item Analysis Table. Educational Testing Service, Princeton, New Jersey, 1952, 32 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. New York, McGraw - Hill Book Company, 1971, 492 p.
- Fox, D. and others. "Comparison of Decisions Written by Large and Small Group," American Psychologist. 8 : 351, 1953.
- Geller, Daniel M. "Involvement in Role - Playing Simulations : A Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology. 36 : 219 - 235, March, 1978.
- Handley, Leslie Mills. "The Relationship of Role - Playing and Opinion Change in Elementary School Children," Dissertation Abstracts International. 36 : 3383 - 3384 - A, December, 1975.
- Hare, A.P. "Interaction and Consensus in Different Size Groups", in America Sociology Review. p. 261 - 267, Free Press, 1952.
- Irwin, D. Michelle and Sueann R. Ambron. "Moral Judgement and Role - Taking in Children Age Three to Seven," Research in Education (ERIC). 9 : 91, March, 1974.
- Jones, V. and Morris. "Relations of Temperament to the Choice of Values," Journal of Abnormal Social Psychology. 53 : 781 - 783, May, 1956.

Kohlberg, Lawrence. "Development of Moral Character and Moral Ideology," in Review of Child Development Research. V.L., p. 83 - 432, Hartford, Connecticut Printer, Inc., 1964.

"Education for Justice : A Modern Statement of the Platonic View," in Moral Education : Five Lectures. p. 57 - 84. Massachusetts, Cambridge, Harvard University Press, 1970.

"Moral Education for a Social in Moral Transition," Educational Leadership. 33 (1) : 52 - 53, October, 1975.

Lee, John R. Teaching Social Studies in the Elementary School. New York, Free Press, 1974. 367 p.

Lefurgy, W.G. and G.W. Waloshin. "Immediate and Longterm Effects of Experimentally Induced Social Influence in the Modification of Adolescents Moral Judgements," Journal of Personality and Social Psychology. 18 (12) : 104 - 110, December, 1969.

Lickona, Thomas. (ed). Moral Development and Behavior Theory, Research, and Social Issues. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1976. 402 p.

Lonnotti, Ronald J. "A Longitudinal Investigation of Role - Taking Altruism, and Empathy," Resources in Education (ERIC). 12 : 142, August, 1977.

Maier, Norman R.F. Principles of Human Deletions. New York, John Wiley and Son, Inc., 1952. 1976.

Mandelbaum, David Ira. "A Comparative Study of Role - Taking Training for the Enhancement of Moral Development," Dissertation Abstracts International. 36 : 7342 - A May, 1979.

Marquess, Alma and Robinson Louise. "The Impact of Role - Playing on Selected Values, Cliaims Held by Third and Fifth Grade Students," Dissertation Abstracts International. 37 : 3397 - 3398 - A, 1976.

Marsh, Diane T. and Felicissima C. Serafica. "Perspective Taking and Moral Judgement : A Developmental Analysis," Resources in Education (ERIC). 12 : 141, August, 1977.

- McCurdy, H.G. and Lambert, W.E. "The Efficiency of Small Human Group in the Solution of Problem Requiring Genuine Co - operation," Journal of Personality. 20 : 478 - 479, 1958.
- McKeachie, W.J. "Research on Teaching at the College and University Level," in Handbook of Research on Teaching. p. 118 - 172, Rand McNally and Co., Chicago, 1963.
- Mehrens, William A. and Irvin J. Lehmann. Measurement and Evaluation in Education and Psychology. 2nd. ed., New York, Holt, Rinehart and Winston, 1978. 743 p.
- Midlasky, F.G., J.H. Bryan and P. Brichman. "Aversive Approval : Intention Effects on Modeling and Reinforcement on Altruistic Behavior," in Child Development. 44 : 321 - 325, 1975.
- Murphy, Herbert Joseph. "The Contribution of Role - Playing to the Social Perspective Taking Levels and Moral Reasoning Levels of Elementary School Pupils;" Dissertation Abstracts International. 37 : 1994 - A, October, 1976.
- Schleifer, Michael and Virginia I. Douglass. "Effects of Training on the Moral Judgement of Young Children," Journal of Personality and Social Psychology. 28 (1) : 62 - 68, October, 1973.
- Selman, Robert L. and Marcus Liberman. "Moral Education in The Primary Grades : An Evaluation of a Development Curriculum," Journal of Educational Psychology. 67 (5) : 712 - 716, 1975.
- Shaftel, Fannie R. and George Shaftel. Role - Playing for Social Value : Decision - Making in the Social Studies. New Jersey, Englewood Cliffs Prentice - Hall, 1967. 431 p.
- South, E.B. "Some Psychological Aspects of Committee Work," Journal of Applied Psychology. 11 : 348 - 368, 1927.
- Taylor, D.W., and W.L. Faust. "Twenty Questions : Efficiency in Problem Solving as a Function of Size of Group," Journal of Experimental Psychology. 44 : 360 - 368, 1952.
- Towner, Arthurlence Gartrell. "Role - Playing and Modification of Preservice Teacher Toward Hearing Impaired Individuals : An Experimental Analysis," Dissertation Abstracts International. 42 : 5091 - A, June, 1981.

- Traviss, O.P. and Sister Mary Peter. "The Growth of Moral Judgement of Fifth Grade Children Through Role - Playing," Dissertation Abstracts International. 35 : 3581 - A, December, 1974.
- Turiel, Elliot. "An Experimental Test of the Sequentiality of Development Stages in the Child's Moral Judgement," Journal of Personality and Social Psychology. 3 (6) : 611 - 618, June, 1966.
- Wagner, Betty Jane. "The Use of Role," Resources in Education (ERIC). 13 : 441, April, 1978.
- Ziller, E.F. "A Determinant of the Quality and Group Discussion," Sociometry. 20 : 165 - 173, 1957.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

ตาราง 9 ตารางวิเคราะห์หลักสูตร

เนื้อหา พฤติกรรม	พฤติกรรม							
	ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	รวม	อันดับ	
1. ความซื่อสัตย์สุจริต	1	1	3	3	-	1	9	1
2. ความรับผิดชอบ	1	1	3	2	-	1	8	2
3. ความมีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา	1	1	3	1	-	1	7	3
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ	1	1	2	2	-	1	7	3
รวม	4	4	11	8	-	4	31	

ภาคผนวก ข

แผนการสอนโดยการใช้การสังเกตบทบาทสมมติและการใช้การอภิปรายกลุ่ม
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แบบทดสอบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม
แบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แผนการสอนครั้งที่ 1 - 2

เรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

เวลา 6 คาบ

ความคิดรวบยอด

1. การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามกาละเทศะเป็นสิ่งที่ควรกระทำ
2. การรู้จักให้และการรู้จักรับ เกิดความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับ
3. ความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่มีความค่า

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละได้
2. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละได้
3. นักเรียนบอกถึงโอกาสที่ควรแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละต่อผู้อื่นได้
4. นักเรียนบอกวิธีการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละที่ไม่เบียดเบียนและก่ออันตรายแก่ตนเองได้

เนื้อหา

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คือความมีน้ำใจต่อผู้อื่น การให้ปันทรัพย์สินของและแรงงานแก่บุคคลที่ควรให้

การเสียสละคือ การให้บริจาคหรือให้สิ่งที่เราควรจะได้รับหรือมีอยู่แล้วให้แก่ผู้อื่น เช่น การลดสิ่งรุ้ สละความสุข ความสะดวกสบายที่ควรจะได้

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละที่แท้จริงย่อมไม่หวังผลตอบแทนเพื่อตนเอง การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละทำได้ดังนี้

1. ถิ่นกล่าวถึงกาย คือการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายเท่าที่จะช่วยได้ เช่น ช่วยยกของหนักให้เพื่อน

2. ก้านวารา ได้แก่ การช่วยเหลือให้คำแนะนำและพุดปลอบใจเมื่อเพื่อนฝูง
ได้รับความลำบากเดือดร้อน

3. ก้านกำลังสติปัญญา ได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็นในทางที่ถูกที่ชอบ
เพิ่มพูนความรู้แก่มิตรอื่นตามกำลังสติปัญญาของตน

4. ก้านกำลังทรัพย์ รู้จักแบ่งปันเครื่องอุปโภค บริโภคและเงินทองให้
ขัดสน และบริจาคตามความจำเป็นของสังคม ประเทศชาติและความเจริญมั่นคง ของ
กิจการเกี่ยวกับศาสนา

5. ก้านจิตใจ รู้จักเห็นใจผู้อื่นเมื่อผู้อื่นประสบความทุกข์ยาก ยินดีเมื่อเห็น
ผู้อื่นมีความสุข ให้อภัยในความผิดของผู้อื่น

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น วัสดุที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมุติ ใบกำหนดงาน
ใบกำหนดบทบาทของผู้แสดง

แผนภูมิแสดงวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การทำบุญตักบาตรและการช่วยเหลือผู้อื่น <u>ขั้นสอน</u> 2. ท้าทายอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง 3. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงบทบาทของตนสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดง ให้ตั้งใจดู ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้ 6.1 นายดี นางแก้ว ค.ช.โตและค.ญ.ดี เป็นคนอย่างไร	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การทำบุญตักบาตรและการช่วยเหลือผู้อื่น <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 1 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 - 6 คน แล้วแจกใบกำหนดงานให้ ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายและมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผล การอภิปรายและสรุปหน้าชั้นแล้วส่งผลงานต่อครู 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
6.2 บุคคลใดที่นักเรียนควรยกย่องและนำมาเป็นแบบอย่างเพราะเหตุใด 6.3 บุคคลใดที่ควรแก่การแก้ไขความประพฤติ เพราะเหตุใด 6.4 ถ้านายกและลูกาไม่เคยช่วยเหลือชาวบ้านมาก่อน ผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร 7. ครูให้นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ออกมาเล่าถึงประสบการณ์ให้เพื่อนๆฟัง และครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องเพื่อนของนางแก้วว่ามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ให้นักเรียนยกตัวอย่างผู้ที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และบอกได้ว่า โอกาสใดที่ควรแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ วิธีการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่ไม่เบียดเบียนและก่ออันตรายแก่ตนเอง	6.1 นายดี นางแก้ว ค.ช.โต และก.ญ.กิมเป็นคนอย่างไร 6.2 บุคคลใดที่นักเรียนควรยกย่องและนำมาเป็นแบบอย่างเพราะเหตุใด 6.3 บุคคลใดที่นักเรียนควรแก้ไขความประพฤติ เพราะเหตุใด 6.4 ถ้านายกและลูกาไม่เคยช่วยเหลือชาวบ้านมาก่อน ผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร 7. ครูให้นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ออกมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนๆฟังและครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องเพื่อนของนางแก้วที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความหมายของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ให้นักเรียนยกตัวอย่างผู้ที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และบอกได้ว่า โอกาสใดที่ควรแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ วิธีการแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่ไม่เบียดเบียนและก่ออันตรายแก่ตน

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมุติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการแสดงของนักเรียน 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป	<u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากการร่วมอภิปรายกลุ่ม 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารหมายเลข 1

นายดี มากทรัพย์ เป็นอาชีพค้าขาย มีภรรยาชื่อ นางแก้ว มีลูก 2 คนชื่อ ค.ช.โตและค.ช.ดีมี ทั้งสองคนเรียนอยู่ชั้น ป.6 นายดีชอบช่วยเหลือเพื่อนบ้านอยู่เสมอเท่าที่ตนจะช่วยให้ โดยไม่เป็นการเบียดเบียนและก่ออันตรายแก่ตนเอง และยังอบรมลูกทั้งสองคนให้เชื่อฟังพ่อแม่และเสียสละ เช่น อบรมโตและดีมี ให้ช่วยเหลือผู้อื่น ถ้ามักด่าทอ ถ้ามัวเมา ถ้ามักด่าทอทรัพย์ ถ้ามักขี้บ่นและด่าจิตใจ ดังนั้น โตและดีมีจึงช่วยเพื่อนทำงาน แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเสมอ บางครั้งพูดปลอบใจเพื่อนที่มีความทุกข์ ถึงวันพระก็ไปทำบุญรักษาศีล

นางแก้ว เป็นคนตระหนี่ไม่เคยแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น มีเห็นว่ายังห้ามลูกมิให้ช่วยผู้อื่น นอกจากมีสิ่งของแปลกเปลี่ยนเท่านั้น นางแก้วเล่าให้ลูกฟังอยู่เสมอถึงเรื่องเพื่อนของตนที่จ้องกรรไกรรับคนระหว่างทางแล้วถูกปล้น

วันหนึ่งไฟไหม้บ้าน นางแก้วอยู่บ้านคนเดียวกลัวไฟไหม้บ้าน ตะโกนให้เพื่อนบ้านช่วย เพื่อนบ้านก็คอยจะทำเฉยเพราะนางแก้วเป็นคนไม่มีน้ำใจแถมถึงนายดีและลูกๆที่เคยช่วยเหลือตนจึงรีบมาช่วยดับไฟ บ้านของนายดีจึงได้รับความเสียหาย

เพียงเล็กน้อย นางแก้วจึงรู้ว่าการที่นายทีและลูกๆช่วยเหลือผู้อื่นนั้น เป็นผลดีแก่คน
และครอบครัว

ตัวละครในเรื่อง

1. นายที บากทรัพย์
2. นางแก้ว บากทรัพย์
3. ค.ช.โต
4. ค.อ.ตี๋
5. เพื่อนของค.ช.โตและค.อ.ตี๋
6. เพื่อนบ้าน

เอกสารบทสัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์นางแก้ว มากทรัพย์

สัมภาษณ์นางแก้ว มากทรัพย์ เป็นภรรยาของนายตี มีลูก 2 คนคือ ค.ช.โตและค.ญ.คิม เธอเป็นภรรยาที่ไม่เคยแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นและห้ามลูกไม่ให้ช่วยเหลือผู้อื่นนอกจากมีสิ่งของแปลกเปลี่ยนเท่านั้น เธอเล่าให้ลูกฟังเสมอถึงเรื่องที่เพื่อนของเธอจอดรถรับคนโดยสารระหว่างทางแล้วถูกปล้น วันหนึ่งไฟไหม้บ้าน เธออยู่บ้านคนเดียว ดับไฟไม่ทัน ตะโกนให้เพื่อนบ้านมาช่วย เพื่อนบ้านรีบมาช่วยดับไฟบ้านของเธอจึงได้รับความเสียหายเพียงเล็กน้อย เธอจึงรู้สึกว่าการที่สามีและลูกได้ช่วยเหลือผู้อื่นไว้เป็นผลดีแก่เธอและครอบครัว

บทสัมภาษณ์ค.ช.โต

สัมภาษณ์ค.ช.โต พ่อได้อบรมให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เช่น ให้ช่วยเหลือผู้อื่นในด้านการค้าขาย ค้าขายจาว ค้าขายดั่งทรัพย์ ค้าขายสติปัญญา และค้าขายกำลังใจ ดังนั้นเธอจึงช่วยเพื่อนทำงาน แบ่งปันขนมสิ่งของให้เพื่อนเสมอ บางครั้งผูกคอตายเพื่อนที่มีความทุกข์ ถึงวันพระก็ไปทำบุญตักบาตร ส่วนแม่ห้ามเธอไม่ให้ช่วยเหลือผู้อื่นนอกจากมีสิ่งของแปลกเปลี่ยนเท่านั้น แม่เล่าให้ฟังเสมอถึงเพื่อนของเธอแม่ที่จอดรถรับคนระหว่างทางแล้วถูกปล้น

บทสัมภาษณ์ค.ญ.คิม

สัมภาษณ์ค.ญ.คิม พ่อได้อบรมให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เช่น ให้ช่วยเหลือผู้อื่นในด้านการค้าขาย ค้าขายจาว ค้าขายดั่งทรัพย์ ค้าขายสติปัญญาและค้าขายกำลังใจ ดังนั้น เธอจึงช่วยเพื่อนทำงาน แบ่งปันขนมสิ่งของให้เพื่อนเสมอ บางครั้งผูกคอตายเพื่อนที่มีความทุกข์ ถึงวันพระก็ไปทำบุญตักบาตร ส่วนแม่ห้ามเธอไม่ให้ช่วยเหลือผู้อื่นนอกจากมีสิ่งของแปลกเปลี่ยนเท่านั้น แม่เล่าให้ฟังเสมอถึงเพื่อนของเธอแม่ที่จอดรถรับคนระหว่างทางแล้วถูกปล้น

บทบาทของเพื่อนบ้าน

สมมติว่าเธอเป็นเพื่อนบ้านของนายดีและนางแก้ว ได้รับความช่วยเหลือจาก นายดีและลูกๆเสมอ แต่นางแก้วไม่เคยให้ความช่วยเหลือเลยทั้งทางด้านกำลังกาย ด้านวาจา ด้านกำลังใจ ด้านสติปัญญาและด้านจิตใจ วันหนึ่งไฟไหม้บ้าน เธอ ได้ยินเสียงนางแก้วตะโกนให้ช่วย เธอคิดอยากจะทำเฉยเสียเพราะนางแก้วเป็นคน ไม่มีน้ำใจ แต่นึกถึงนายดีและลูกๆที่เคยช่วยเหลือจึงรีบมาช่วยดับไฟ

บทบาทของนายดี มากทรัพย์

สมมติว่าเธอคือ นายดี มากทรัพย์ มีอาชีพค้าขาย มีภรรยาชื่อ นางแก้ว มีลูก 2 คน ชื่อ ก.ช.โตและก.ญ.คิม เธอชอบช่วยเหลือชาวบ้านอยู่เสมอเท่าที่จะช่วย ได้ โดยไม่เป็นการเบียดเบียนและก่ออันตรายให้กับตนเอง และได้อบรมลูกทั้งสองให้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เธออบรมโตและคิมให้ช่วยเหลือผู้อื่นด้านกำลังกาย ด้าน วาจา ด้านกำลังใจ ด้านสติปัญญาและด้านจิตใจ

บทบาทของเพื่อนของ ก.ช.โต และ ก.ญ.คิม

สมมติว่าเธอเป็นเพื่อนของ ก.ช.โต และ ก.ญ.คิม ทั้ง 2 คนนี้ ได้ช่วยเหลือเธอ ด้านกำลังใจ ด้านวาจา ด้านกำลังใจ ด้านสติปัญญาและด้านกำลังใจ ช่วยทำงาน แบ่งปันขนม สิ่งของ ให้เธอเสมอ บางครั้งพูดปลอบใจเมื่อเธอมีความทุกข์

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน หัวหน้าที่ เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายกลุ่ม
2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน หัวหน้าที่ จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 นายกี นางแก้ว ค.ช.โตและค.ช.ติม เป็นคนอย่างไร
 - 3.2 บุคคลใดที่นักเรียนควรยกย่องและนำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด
 - 3.3 บุคคลใดควรแก้ไขความประพฤติ เพราะเหตุใด
 - 3.4 ถ้านายดีและลูกๆ ไม่เคยช่วยเหลือชาวบ้านมาก่อน ผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น
5. ส่งผลงานที่รายงานผลวาทกรรม

แบบการสอบครั้งที่ ๖

เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต

เวลา 3 คาบ

ความกติกายกยอ

ความซื่อสัตย์สุจริตที่แสดงออกทางวาจา เป็นสิ่งประเสริฐ คนที่มีความซื่อสัตย์
เป็นคนที่ไม่มีเลิยริ

จุดประสงค์

1. นักเรียนพูดถึงโทษของการพูดเท็จและประโยชน์ของการพูดความจริงได้
2. นักเรียนสามารถบอกรับอย่างสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพูดเท็จและ
การพูดความจริงได้

เนื้อหา

ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ดีทางจิตใจ ที่แสดงถึงความจริงใจ ซื่อตรง
พูดจริง การไม่กล่าวเท็จ การยอมรับผิดเมื่อทำผิดเป็นการแสดงความซื่อสัตย์ต่อ
ผู้อื่น

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น วัสดุที่ใช้ประกอบในการแสดงบทบาทสมมติ ใบกำหนดงาน
ใบกำหนดบทบาทของผู้แสดง

แผนภูมิวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมุติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมุติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง เด็กเลี้ยงแกะ <u>ขั้นสอน</u> 2. หากวิชาศาสนาหรือเรียนเกี่ยวกับสงฆ์ 3. แจกเอกสารบทบาทสมมุติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมควรกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมุติให้นักเรียนแสดงตามบทบาทของตนสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดูใช้เวลา 15 - 20 นาที	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง เด็กเลี้ยงแกะ <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 2 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 - 6 คน แล้วแจกใบกำหนดงานให้ ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปรายและมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ใช้เวลา 15 - 20 นาที

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้ 6.1 หนูๆ หนูๆ และเพื่อนๆ เป็นคนอย่างไร 6.2 บุคคลใดที่นักเรียนควรนำมาเป็นแบบอย่าง และบุคคลใดที่นักเรียนไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด 6.3 ถ้านักเรียนเป็นหนูๆ นักเรียนจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด 6.4 ภายหลังที่เพื่อนช่วยหนูๆ ไม่ให้จมน้ำแล้ว นักเรียนคิดว่าหนูๆ จะประพฤติตนอย่างไร 7. ครูให้นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพูดเท็จและพูดความจริง ออกมาเล่าให้เพื่อนฟังถึงโทษของการพูดเท็จและประโยชน์ของการพูดความจริง และให้นักเรียนยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการพูดเท็จและพูดความจริง	5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและสรุปหน้าชั้นแล้วส่งผลงานต่อครู 6. ครูให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้ 6.1 หนูๆ หนูๆ และเพื่อนๆ เป็นคนอย่างไร 6.2 บุคคลใดที่นักเรียนควรนำมาเป็นแบบอย่าง และบุคคลใดที่นักเรียนไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด 6.3 ถ้านักเรียนเป็นหนูๆ นักเรียนจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด 6.4 ภายหลังที่เพื่อนช่วยหนูๆ ไม่ให้จมน้ำแล้ว นักเรียนคิดว่าหนูๆ จะประพฤติตนอย่างไร 7. ครูให้นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพูดเท็จและพูดความจริง ออกมาเล่าให้เพื่อนฟังถึงโทษของการพูดเท็จและประโยชน์ของการพูดความจริงและให้นักเรียนยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการพูดเท็จและพูดความจริง

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับโทษของการพูดเท็จและประโยชน์ของการพูดความจริง <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากการแสดงของนักเรียน 2. สังเกตจากการตอบคำถามการอภิปรายและการสรุป	<u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับโทษของการพูดเท็จและประโยชน์ของการพูดจริง <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการร่วมกิจกรรมและการอภิปรายกลุ่ม 2. สังเกตจากการตอบคำถามการอภิปรายและการสรุป

เอกสารหมายเลข 2

หนุ่ย เป็นนักเรียนชั้น ป.6 เป็นเด็กที่พูดความจริงเสมอไม่เคยโกหกเพื่อน เมื่อใดที่ทำผิดก็ยอมรับผิด เพื่อนๆทุกคนชอบหนุ่ยและเลือกหนุ่ยเป็นหัวหน้าชั้น หนุ่ยเป็นเด็กที่ชอบพูดเล่น บางครั้งนำเรื่องที่ไม่จริงมาเล่าให้เพื่อนฟัง เมื่อเห็นเพื่อนเชื่อก็รู้สึกสนุกที่หลอกเพื่อนได้ หนุ่ยพยายามชักชวนให้เพื่อนๆพูดแต่ความจริง ถ้าทำสิ่งใดผิดก็ให้อยอมรับผิด เพื่อจะได้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อนๆ แต่หนุ่ยไม่เชื่อ วันหนึ่งหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว หนุ่ยกับเพื่อนอีก 3 คนแวะลงเล่นน้ำในคลอง เหยียดหนุ่ยพลัดตกลงไปในแอ่งน้ำลึก หนุ่ยร้องเรียกให้เพื่อนช่วย แต่เพื่อนๆคิดว่าหนุ่ยพูดเล่นจึงทำเฉยเสีย หนุ่ยโบกมือและร้องทวยความตกใจ เพื่อนเห็นว่าหนุ่ยกำลังจะจมน้ำจริงๆจึงรีบช่วยหนุ่ยขึ้นมาได้

ตัวละครในเรื่อง

1. หนุ่ย
2. นุ่น
3. เพื่อนของหนุ่ยและนุ่น 3 คน

เอกสารบทบาทสมมติ

บทบาทของหนุ่ย

สมมติว่าเธอชื่อหนุ่ย เป็นนักเรียนชั้น ป.6 เธอพูดความจริงเสมอ ไม่เคยโกหกเพื่อน เมื่อใครทำอะไรก็ยอมรับผิด เพื่อนๆทุกคนจึงชอบเธอและเลือกเธอเป็นหัวหน้า เธอพยายามชักชวนเพื่อนๆให้พูดแต่ความจริง ถ้าทำสิ่งใดผิดก็ให้ยอมรับผิด เพื่อจะได้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อนแต่นั่นไม่ใช่

บทบาทของนน

สมมติว่าเธอชื่อนน เป็นนักเรียนชั้นป.6 เธอชอบพูดเล่น บางครั้งนำเรื่องที่ไม่จริงมาเล่าให้เพื่อนๆฟัง เมื่อเห็นเพื่อนเชื่อก็รู้สึกสนุกที่หลอกเพื่อนได้ หนุ่ยพยายามชักชวนเธอให้พูดแต่ความจริง ถ้าทำสิ่งใดผิดก็ให้ยอมรับผิด เพื่อจะได้เป็นที่เชื่อถือของเพื่อนๆ แต่เธอไม่เชื่อ วันหนึ่งหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว เธอกับเพื่อนอีก 3 คนแะลงเล่นน้ำในลำคลอง เมื่อเธอพลัดตกลงไปในแอ่งน้ำลึก ร้องให้เพื่อนช่วย แต่เพื่อนๆคิดว่าเธอพูดหลอกให้ตกใจเล่นจึงหัวเราะเสีย เธอโบกมือและร้องด้วยความตกใจ เพื่อนเห็นว่าเธอกำลังจะจมน้ำจริงจึงรีบลงไปช่วยเธอขึ้นมาได้

บทบาทของเพื่อนของหนุ่ยและของนน

สมมติว่าเธอเป็นเพื่อนของหนุ่ยและนน หนุ่ยเป็นคนพูดจริงไม่โกหกเพื่อน เธอจึงชอบและเลือกหนุ่ยเป็นหัวหน้า ส่วนนนชอบพูดเล่น เธอจึงไม่เชื่อเขา อยู่มาวันหนึ่งหลังเลิกเรียนแล้วเธอกับนนและเพื่อนแะลงไปเล่นน้ำในคลอง นนพลัดตกลงไปในแอ่งน้ำลึกและเรียกร้องให้เธอช่วย เธอก็ว่านนพูดเล่น จึงหัวเราะเสีย นนโบกมือและร้องเรียกด้วยความตกใจ เธอและเพื่อนเห็นว่านนกำลังจะจมน้ำจริงๆจึงได้ลงไปช่วยนนขึ้นมาได้

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม
2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 หนูๆ หนูและเพื่อนเป็นคนอย่างไร
 - 3.2 บุคคลใดที่นักเรียนควรนำมาเป็นแบบอย่าง และบุคคลใดที่ไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด
 - 3.3 ถ้านักเรียนเป็นหนูๆ นักเรียนจะปฏิบัติเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 3.4 ภายหลังจากที่เพื่อนช่วยหนูๆ ให้จมน้ำแล้ว นักเรียนคิดว่าหนูๆ จะประพฤติตนอย่างไร
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานหน้าชั้น
5. ส่งผลงานที่รายงานแล้วต่อครู

แผนการสอนครั้งที่ 4

เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต

เวลา 3 คาบ

ความถึกรวบยอก

ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่ดีทางจิตใจ แสดงถึงความจริงใจไม่หลอกลวง

จุดประสงค์

1. นักเรียนบอกได้ว่า คนเราคงมีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งก่อนหน้าและด้านหลัง
2. นักเรียนยกตัวอย่างผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งก่อนหน้าและด้านหลังได้

เนื้อหา

ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ดีทางจิตใจ แสดงถึงความจริงใจ ไม่หลอกลวง การลอกการบ้านผู้อื่น การทุจริตในห้องสอบ เป็นการแสดงกิริยาต่อหน้า อย่างหนึ่งด้านหลังอย่างหนึ่ง เป็นการหลอกลวง

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ใบกำหนดงาน ใบกำหนดบทบาทของผู้แสดง

แบบภูมิวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนารักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการทำกรบ้านและงานที่ครูมอบหมายว่านักเรียนทำเองหรือไม่ <u>ขั้นสอน</u> 2. ท้าท้าอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง 3. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงตามบทบาทสมมติส่วน นักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดูใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการทำกรบ้านและงานที่ครูมอบหมายให้ ว่านักเรียนทำเองหรือไม่ <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 3 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 - 6 คน แล้วแจกใบกำหนดงานให้นักเรียนช่วยกัน เลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยให้หัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปรายและปีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลของการอภิปรายและสรุปหน้าชั้นแล้วส่งผลงานคอกครู 6. ครูให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
6.1 บุคคลแต่ละคนในเรื่อง ประพจน์อย่างไร 6.2 นักเรียนคิดว่าผู้ใด ประพจน์ดีที่สุด 6.3 นักเรียนคิดว่ากว้างและ เกินกว่าปฏิบัติตามคำพูดของดาวหรือไม่ เพราะเหตุใด 6.4 ถ้านักเรียนเป็นคำ นักเรียนจะลอกคำตอบจากเพื่อนหรือไม่ เพราะเหตุใด 7. ครูยกตัวอย่างเพื่อนในชั้น ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อหน้าและลับหลัง ชั้นสรุป 8. ครูและนักเรียนช่วยกัน สรุปว่าทุกคนต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตทั้ง ต่อหน้าและลับหลัง	6.1 บุคคลแต่ละคนในเรื่อง ประพจน์อย่างไร 6.2 นักเรียนคิดว่าบุคคลใด ประพจน์ดีที่สุด 6.3 นักเรียนคิดว่ากว้างและ เกินกว่าปฏิบัติตามคำพูดของดาวหรือไม่ เพราะเหตุใด 6.4 ถ้านักเรียนเป็นคำ นักเรียนจะลอกคำตอบจากเพื่อนหรือไม่ เพราะเหตุใด 7. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่าง เพื่อนในชั้นที่มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อหน้า และลับหลัง ชั้นสรุป 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ว่าทุกคนต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อหน้า และลับหลัง
<u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการแสดงบทบาท สมมติของนักเรียน 2. สังเกต การตอบคำถาม การอภิปรายกลุ่ม การสรุปและการ ยกตัวอย่าง	<u>การประเมินผล</u> 1 สังเกต การร่วมกิจกรรม และการอภิปรายกลุ่ม 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย การยกตัวอย่างและการสรุป

เอกสารหมายเลข 3

ดาว เคน กวางและคำเป็นเพื่อนนักเรียนชั้นเดียวกัน เคนเป็นคนขยันและเรียนเก่ง กวางเป็นเด็กเกียจคร้านไม่ตั้งใจเรียน กวางจึงทำการบ้านไม่ได้ต้องขอลอกจากเคนเสมอ เคนเองก็ส่งสารเพื่อนยืมให้ลอกทุกครั้ง ดาวตกเคืองเค็นว่า ไม่ควรให้กวางลอกการบ้านแต่ควรอธิบายให้กวางเข้าใจแล้วให้กวางทำเอง และตกเคืองกวางว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการหลอกลวงครู แต่กวางไม่เชื่อ เมื่อถึงเวลาสอบได้ กวางขอตั้งไกล่เคน ถ้าครูมองดูกวางก็ทำเฉยเสีย ครูเฉลยเมื่อใดก็ออกคำตอบจากเคนอีกคำ ซึ่งนั่งสอบคิดกับเคนเห็นเช่นนั้นจึงขอลอกคำตอบจากเคนบ้าง เมื่อการสอบผ่านพ้นไป ครูทราบว่าทั้งสามคนทุจริต จึงลงโทษให้สอบตกวิชานั้นทั้งสามคน

ตัวละครในเรื่อง

1. ดาว	2. เคน
3. กวาง	4. คำ

เอกสารบทบาทสมมติ

บทบาทของ เคน

สมมติว่าเคนชื่อเคน เป็นคนขยันและเรียนเก่ง กวางทำการบ้านไม่ได้มาขอลอกจากเคนเป็นประจำ เคนส่งสารเพื่อนจึงยืมให้ลอกทุกครั้ง ดาวตกเคืองเธอว่าไม่ควรให้กวางลอกการบ้าน แต่ควรอธิบายให้กวางเข้าใจแล้วทำเอง เมื่อถึงเวลาสอบได้กวางขอนั่งไกล่เคนและลอกคำตอบจากเธอ คำซึ่งนั่งคิดกับเธอก็ขอลอกคำตอบจากเธอบ้าง เมื่อการสอบผ่านไปครูทราบว่า เธอ กวางและคำทุจริต จึงลงโทษให้สอบตกวิชานั้นทั้งสามคน

บทบาทของกวาง

สมมุติว่าเธอชื่อ กวาง เป็นคนเกียจคร้านไม่ตั้งใจเรียน ทำการบ้านไม่ได้
ขอลอกจากเพื่อนเป็นประจำ กวางได้ชักชวนเธอว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการหลอกลวง
ครู แต่เธอไม่เชื่อ เมื่อถึงเวลาสอบได้เธอนั่งใกล้เพื่อนและขอลอกคำตอบจากเพื่อน
เมื่อการสอบผ่านไป ครูทราบว่าเธอทุจริต จึงลงโทษให้เธอสอบตกในวิชานั้น

บทบาทของคาง

สมมุติว่าเธอชื่อคาง เธอได้ชักชวนเพื่อนว่าไม่ควรให้ต่างสยดการบ้านแต่ควร
อธิบายให้ตัวเองเข้าใจแล้วทำเอง และชักชวนเพื่อนว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการหลอกลวง
ครูแต่คางไม่เชื่อ

บทบาทของดำ

สมมุติว่าเธอชื่อดำ เมื่อเวลาสอบได้เธอนั่งติดกับเพื่อนและเห็นต่างลอกคำตอบ
จากเพื่อน เธอจึงขอลอกคำตอบจากเพื่อนบ้าง เมื่อการสอบผ่านไปครูทราบว่าเธอทุจริต
จึงลงโทษให้เธอสอบตกในวิชานั้น

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม
2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 บุคคลในเรื่องแต่ละคนประพาศิตนอย่างไร
 - 3.2 นักเรียนคิดว่าผู้ใดประพาศิตนดีที่สุด เพราะเหตุใด
 - 3.3 นักเรียนคิดว่าทรวงและเตนควรปฏิบัติตามคำพูดของคารหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 3.4 ถ้านักเรียนเป็นทรวง นักเรียนจะลลกล่าวตอบจากเตนหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น
5. ส่งผลงานที่รายงานและตอบครู

แผนการสอนครั้งที่ 5

เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

อาชีพสุจริตทุกอาชีพมีเกียรติ

จุดประสงค์

1. นักเรียนบอกได้ว่าคนที่ประกอบอาชีพสุจริตเป็นคนมีเกียรติ
2. นักเรียนยกตัวอย่างอาชีพที่สุจริตและอาชีพทุจริตได้
3. นักเรียนบอกประโยชน์ของอาชีพสุจริตและโทษของอาชีพทุจริตที่มีต่อตนเอง และที่มีต่อสังคมได้

เนื้อหา

ผู้ที่ประกอบอาชีพสุจริตถือว่าเป็นคนมีเกียรติ เพราะไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน
ทำให้ตนเองและสังคมอยู่อย่างมีความสุข

สื่อการเรียนรู้

เอกสาร เรื่องสั้น วิสัณฐ์ที่ใช้ประกอบในการแสดงบทบาทสมมติ ใบกำหนดงาน
ใบกำหนดบทบาทของผู้แสดง

แผนภูมิวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพของคนในครอบครัวของนักเรียนและอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน <u>ขั้นสอน</u> 2. หาตัวอาสาสมัครเพื่อเตรียม ตั้งแสดง 3. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่มีได้แสดงให้ตั้งใจ ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพของคนในครอบครัวของนักเรียน และอาชีพต่างๆในชุมชน <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 4 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คนแล้วแจกใบกำหนดงานให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปรายและมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ใช้เวลา 15-20 นาที 5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายกลุ่มและสรุปหน้าชั้นแล้วส่งผลงานที่ครู 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมุติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
6.1 บุคคลแต่ละคนในเรื่อง ประพจน์คนอย่างไร 6.2 ผู้ใดที่ประกอบอาชีพ ไม่สุจริต 6.3 ถ้านักเรียนเป็นถึง นักเรียนจะประพจน์คนอย่างไร 6.4 ถ้าถึงเชื่อคำเตือนของโก ถึงจะเตือนรอนเช่นนี้หรือไม่ 7. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่าง อาชีพสุจริตและอาชีพทุจริต <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป เกี่ยวกับอาชีพที่สุจริตและอาชีพที่ทุจริต ประโยชน์ของอาชีพที่สุจริตและโทษของอาชีพ ที่ทุจริต <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจาก การแสดงของ นักเรียน 2. สังเกตการตอบคำถาม การ อภิปรายและการสรุป	6.1 บุคคลแต่ละคนในเรื่อง ประพจน์คนอย่างไร 6.2 ผู้ใดที่ประกอบอาชีพ ไม่สุจริต 6.3 ถ้านักเรียนเป็นถึงนักเรียน จะประพจน์คนอย่างไร 6.4 ถ้าถึงเชื่อคำเตือนของ โก ถึงจะเตือนรอนหรือไม่ 7. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างอาชีพ ที่สุจริตและอาชีพทุจริต <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป เกี่ยวกับอาชีพที่สุจริตและอาชีพที่ทุจริต ประโยชน์ของอาชีพที่สุจริตและโทษของอาชีพ ที่ทุจริต <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจาก การร่วมกิจกรรม และ การอภิปรายกลุ่ม 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารหมายเลข 4

โก๋และกิ้งเป็นพี่น้องกัน เมื่อเรียนจบชั้นป.6แล้ว โก๋ได้ทำงานเป็นภารโรงในโรงเรียนที่ตนเคยเรียน ส่วนกิ้ง เห็นว่าเป็นอาชีพที่ไม่ค่อยศักดิ์และไม่ร่ำรวย จึงไปทำงานกับเจ้าแก่เส็ง เจ้าของโรงสีซึ่งมีฐานะร่ำรวยมาก เพราะเบื้องหลังของเจ้าแก่เส็งได้ส่งลูกน้องออกปล้นรถประจำทางที่วิ่งผ่านหมู่บ้าน กิ้งจึงต้องร่วมปล้นกับเขาค่าย โก๋ขอร้องให้กิ้งเลิกอาชีพนี้เสีย เพราะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ตนเองก็ต้องคอยหลบหนีตำรวจ แต่กิ้งไม่เชื่อเพราะอาชีพของตนทำให้ร่ำรวยเร็ว เมื่อจับปล้นบ่อยๆ ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อน จึงไปแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าแก่เส็งไม่ยอมให้จับและต่อสู้กับตำรวจ จึงถูกตำรวจยิงตาย ส่วนกิ้งและผู้ร่วมงานถูกตำรวจจับได้

ตัวละครในเรื่อง

1. กิ้ง	2. โก๋
3. เจ้าแก่เส็ง	4. ชาวบ้าน
5. ตำรวจ	

เอกสารบทบาทสมมติ

บทบาทของกิ้ง

สมมติว่าเธอชื่อกิ้ง เมื่อจบป.6 แล้วไปทำงานกับเจ้าแก่เส็ง เจ้าของโรงสีซึ่งมีฐานะร่ำรวยมาก เพราะเบื้องหลังของเจ้าแก่เส็งนั้นได้ส่งลูกน้องออกปล้นรถประจำทางที่วิ่งผ่านหมู่บ้าน เธอจึงต้องร่วมปล้นกับเขาค่าย โก๋ขอร้องให้เธอเลิกอาชีพนี้เสียเพราะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และเธอก็ต้องคอยหลบหนีตำรวจ เธอไม่เชื่อเพราะการปล้นทำให้ร่ำรวยเร็ว เมื่อปล้นบ่อยๆ ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจึงไปแจ้งตำรวจ เธอจึงถูกตำรวจจับ

บทบาทของโก๋

สมมติว่าเธอชื่อโก๋ เมื่อจบชั้นป.6 แล้ว เธอได้ทำงานเป็นภารโรงในโรงเรียนที่เธอเคยเรียน ส่วนกิ้งไปทำงานกับเจ้าแก่เส็ง ได้ร่วมกับลูกน้องเจ้าแก่เส็งปล้นรถประจำทาง เธอขอร้องให้กิ้งเลิกอาชีพนี้เสียเพราะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ตนเองก็ต้อง

คอยหนีตำรวจแต่ถึงไม่เชื่อฟัง

บทบาทของเจ้าแกล่สิ่ง

สมมติว่าเธอเป็นเจ้าแกล่สิ่ง เป็นเจ้าของโรงสีมีฐานะร่ำรวยมาก เพราะเบื้องหลังเธอได้ส่งลูกน้องออกปล้นรถประจำทาง ก็ได้มาสมัครเป็นลูกน้องด้วย เมื่อจับปล้นบ่อยๆ ชาวบ้านเดือดร้อน จึงไปแจ้งตำรวจ เธอไม่ยอมให้จับจึงถูกตำรวจยิงตาย

บทบาทของชาวบ้าน

สมมติว่าเธอเป็นชาวบ้าน ขับรถผ่านหมู่บ้าน ถูกลูกน้องของเจ้าแกล่สิ่งปล้นบ่อยๆ จึงเดือดร้อนมาก ไปแจ้งตำรวจให้จับกุมเจ้าแกล่สิ่งและลูกน้อง

บทบาทของตำรวจ

สมมติว่าเธอเป็นตำรวจ ได้รับแจ้งจากชาวบ้านว่าเจ้าแกล่สิ่งให้ลูกน้องไปปล้นรถประจำทาง จึงออกไปจับกุมเจ้าแกล่สิ่งและลูกน้อง เจ้าแกล่สิ่งไม่ยอมให้จับและต่อสู้ จึงถูกเธอยิงตาย

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายกลุ่ม
2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 บุคคลแต่ละคนในเรื่องประพจน์อย่างไร
 - 3.2 ผู้ใดที่ประกอบอาชีพไม่สุจริต
 - 3.3 ถ้านักเรียนเป็นกิ้ง นักเรียนจะประพจน์อย่างไร
 - 3.4 ถ้ากิ้งเชื่อคำตักเตือนของไก่ กิ้งจะเคืองรอนเช่นนี้หรือไม่
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น
5. ส่งผลงานที่รายงานแล้วคอรู

แผนการสอนที่ 6

เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

คนโกงเป็นบุคคลที่ไม่น่าคบ

จุดประสงค์

1. นักเรียนบอกความหมายของการไม่ทุจริตได้
2. นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่ทุจริตได้
3. นักเรียนบอกโทษของการทุจริตและประโยชน์ของการไม่ทุจริตได้
4. นักเรียนบอกได้ว่าคนโกงเป็นบุคคลที่ไม่น่าคบ

เนื้อหา

การไม่ทุจริตคือไม่กระทำการใดๆ เพื่อให้ได้ทรัพย์สินของมาโดยวิธีทุจริต ไม่ถือเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยการขโมยหรือฉ้อโกง ไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น ไม่หยิบของใช้ของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาต เก็บของตกได้ก็นำไปคืนเจ้าของ ไม่รับเงินทองเกินจากพอดีก็นำไปคืนให้เป็นต้น คนโกงเป็นบุคคลที่ไม่น่าคบ เพราะทำให้ผู้อื่น

เดือดร้อน

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมุติ ใบกำหนดงาน ใบกำหนดบทบาทของ ผู้แสดงบทบาทสมมุติ

แผนภูมิวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับข่าวการทุจริตของข้าราชการและพอลา <u>ขั้นสอน</u> 2. หาดัวอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง 3. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้ 6.1 บุคคลแต่ละคนในเรื่องประพฤติตนอย่างไร	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับข่าวการทุจริตของข้าราชการและพอลา <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 5 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คนแล้วแจกใบกำหนดงานให้ ให้นักเรียนรวมเรื่อง หัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปรายและมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้อาสาสมัครออกมารายงานผลการอภิปรายและสรุปหน้าชั้นแล้วส่งผลงานต่อครู 6. ครูให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้ 6.1 บุคคลแต่ละคนในเรื่องประพฤติตนอย่างไร 6.2 ผู้ใดเป็นคนโกง

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
6.2 ผู้ใดเป็นคนโกง 6.3 คนโกงได้รับโทษอย่างไร นักเรียนควรประพฤติเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด 7. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำของเพื่อนทั้งที่สุจริตและทุจริต <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความหมายของการไม่ทุจริต โทษของการทุจริตและประโยชน์ของการไม่ทุจริต <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกต การแสดงของนักเรียน 2. สังเกตจากการตอบคำถามการอภิปรายและการสรุป	6.3 คนโกงได้รับโทษอย่างไร นักเรียนควรประพฤติเช่นนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด 7. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำของเพื่อนทั้งที่สุจริตและทุจริต <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความหมายของการไม่ทุจริต โทษของการทุจริตและประโยชน์ของการไม่ทุจริต <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการร่วมกิจกรรมและการอภิปรายกลุ่ม 2. สังเกตจากการตอบคำถามการอภิปรายและการสรุป

เอกสารหมายเลข 5

นายเชื้อ แซ่มจีน เป็นพ่อค้าข้าวสารที่ร่ำรวยมาก เพราะได้กำไรจากการนำข้าวสารที่มีคุณภาพต่ำมาผสมกับข้าวสารที่มีคุณภาพสูงแล้วนำไปขายในราคาแพง นายแบน ชื่อตรง พ่อค้าข้าวสาร อีกคนหนึ่งซึ่งมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ไม่เคยปฏิบัติเช่นเดียวกับนายเชื้อ นายแบนจึงมีฐานะไม่ร่ำรวยนัก เพราะได้กำไรจากการขายข้าวสารเพียงเล็กน้อย นายเชื้อจึงแนะนำนายแบนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับตน เพราะถึงอย่างไรชาวบ้านก็ต้องซื้อข้าวสารที่นี่ ไม่มีใครเดินทางไปซื้อจากตัวจังหวัดซึ่งอยู่ไกลมาก แต่นายแบนก็ไม่ปฏิบัติตาม กลับอบรมเด็กหญิงบัว ผู้เป็นลูกสาวให้มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและบุคคลอื่นก็ไม่ควรคดโกงไม่ว่าจะเป็นข้าวของหรือเงินทอง เช่นถ้าลูกค้าลืมรับเงินทอนก็ต้องนำไปคืนให้ เกือบของตกได้ก็ต้องคืนหรือประกาศหาเจ้าของ ข้าวของของเพื่อนก็ควรขออนุญาตก่อนจึงนำไปใช้

ต่อมาไม่นานชาวบ้านก็รู้เรื่องที่นายเชื้อคดโกงพวกตน ต่างก็เลิกซื้อข้าวสารจากร้านของนายเชื้อ พวกกันไปซื้อจากร้านของนายแบน ทำให้นายแบนขายก็มีกำไรมากขึ้น ส่วนนายเชื้อขายข้าวไม่ได้เลยและไม่มีใครคบด้วย

ตัวละครในเรื่อง

1. นายเชื้อ แซ่มจีน	2. นายแบน ชื่อตรง
3. ค.ญ.บัว ชื่อตรง	4. ชาวบ้าน

เอกสารบทบาทสมมติ

บทบาทของนายเชื้อ แซ่มจีน

สมมติเธอชื่อ นายเชื้อ แซ่มจีน เป็นพ่อค้าที่ร่ำรวยมาก เพราะได้กำไรจากการนำข้าวสารที่มีคุณภาพต่ำมาผสมกับข้าวสารที่มีคุณภาพสูง แล้วนำไปขายในราคาแพง เธอได้แนะนำนายแบนให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับเธอ เพราะถึงอย่างไรชาวบ้านก็ต้องซื้อข้าวสารจากที่นี่ ไม่มีใครเดินทางไปซื้อจากตัวจังหวัด แต่นายแบนไม่ปฏิบัติตาม ต่อมาชาวบ้านรู้เรื่องที่เธอโกงพวกเขา ต่างเลิกซื้อข้าวสารจากร้านของเธอ ทำให้เธอขายข้าวไม่ได้

เลยและไม่มีใครคบด้วย

บทบาทของนายแบน ชื่อตรง

สมมติว่าเธอชื่อ นายแบน ชื่อตรง เป็นพ่อค้าข้าวสาร มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ไม่เอาข้าวสารที่มีคุณภาพต่ำมาผสมกับข้าวสารที่มีคุณภาพสูง แล้วขายในราคาแพงเช่นนายเชื้อ แหม่นชื่น เธอจึงมีฐานะไม่ร่ำรวยนัก เพราะไถ่กำไรจากการขายข้าวสารเพียงเล็กน้อย นายเชื้อแนะนำให้เธอปฏิบัติเช่นเดียวกับตน แต่เธอไม่ปฏิบัติตาม เธอได้อบรม ค.ญ.บัว ลูกสาวให้มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและบุคคลอื่น ไม่คดโกง ไม่ว่าจะเป็นข้าวของหรือเงินทอง เช่นถ้าลูกค้าลืมรับเงินทองก็ต้องนำไปคืนให้ หรือหากไปซื้อของแล้วได้รับเงินทองเกินก็ต้องนำไปคืน เก็บของตกได้ก็ต้องคืนหรือประกาศหาเจ้าของ ข้าวของของเพื่อนก็ควรขออนุญาตเสียก่อนจึงนำไปใช้

ต่อมาชาวบ้านรู้เรื่องที่นายเชื้อคดโกงพวกตน ต่างเลิกซื้อข้าวสารจากบ้านนายเชื้อ พากันไปซื้อข้าวสารที่ร้านของเธอ ทำให้เธอขายดีมากมากขึ้น

บทบาทของค.ญ.บัว ชื่อตรง

สมมติว่าเธอชื่อ ค.ญ.บัว ชื่อตรง เป็นลูกของนายแบน พ่อเธอสอนเธอให้มีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและบุคคลอื่น ไม่คดโกง ไม่ว่าจะเป็นข้าวของหรือเงินทอง เช่นถ้าลูกค้าลืมรับเงินทองก็ต้องนำไปคืนให้ หรือหากซื้อของแล้วได้รับเงินทองเกินก็ต้องนำไปคืน เก็บของตกได้ก็ต้องคืนหรือประกาศหาเจ้าของ ข้าวของของเพื่อนก็ควรขออนุญาตเสียก่อนจึงนำไปใช้

บทบาทของชาวบ้าน

สมมติเธอเป็นชาวบ้าน ตอนแรกไปซื้อข้าวสารที่ร้านนายเชื้อ ต่อมาทราบว่านายเชื้อเป็นคนคดโกง ไถ่กำไรข้าวสารคุณภาพต่ำมาผสมกับข้าวสารคุณภาพสูงแล้วขายในราคาแพง เธอจึงเลิกซื้อข้าวสารจากร้านนายเชื้อ ได้ไปซื้อข้าวสารจากร้านของนายแบน เพราะนายแบนเป็นคนซื่อสัตย์ต่อลูกค้า

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม
 2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
 3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 บุคคลแต่ละคนในเรื่องประพจน์อย่างไร
 - 3.2 ผู้ใดเป็นคนคดโกง
 - 3.3 คนคดโกงได้รับโทษอย่างไร นักเรียนควรประพจน์เช่นนี้หรือไม่
- เพราะเหตุใด
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น
 5. ส่งผลงานที่รายงานแล้วตอบครู

แผนการสอนครั้งที่ 7

เรื่อง ความรับผิดชอบ

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น คนที่มีความรับผิดชอบย่อมไม่ทอดทิ้ง
การงานของตนเองและทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อยทันกำหนด คนที่ไม่รับผิดชอบ
จะไม่ได้รับความไว้วางใจให้ทำงานสำคัญ

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นได้
2. นักเรียนอธิบายและยกตัวอย่างผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นได้
3. นักเรียนบอกได้ว่าผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบจะไม่สามารถทำงานใดๆให้สำเร็จได้

เนื้อหา

ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เช่น นักเรียนต้องรับผิดชอบต่อการ
เรียนของตนเอง ต้องช่วยพ่อแม่ดูแลน้อง ช่วยเฝ้าบ้านเวลาพ่อแม่ไม่อยู่บ้าน เป็นต้น

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น วัสดุที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ ใบกำหนดงาน ใบกำหนด
บทบาทของผู้แสดง

แผนภูมิวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้ปกครองว่ามีอะไรบ้าง และนักเรียนปฏิบัติตามหรือไม่ <u>ขั้นสอน</u> 2. หาตัวอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง 3. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้ปกครองว่ามีอะไรบ้างและนักเรียนปฏิบัติตามหรือไม่ <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 6 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน แล้วแจกใบกำหนดงานให้ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มรวมอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปรายและมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและสรุปหน้าชั้นแล้วส่งผลงานต่อครู 6. ครูให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมุติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
6.1 นายมา นางมี ค.ช. ไก่และค.ช. กุ้งเป็นคนอย่างไร 6.2 บุคคลใดบ้างที่นักเรียนอยากจะทำ งานด้วยและไว้ใจที่จะมอบหมายงานให้ 6.3 ถ้าเด็กชายไก่มีความรับผิดชอบ คือเข้าบ้านตามเวลาที่พ่อสั่ง เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร 6.4 นักเรียนคิดว่าเด็กชายไก่ จะประพฤติตนอย่างไร 6.5 ถ้านายมาให้ค.ช. กุ้งเข้าบ้านของจะหายหรือไม่ 6.6 บุคคลใดที่นักเรียนไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด 7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับงานที่ตนได้รับมอบหมายจากผู้ปกครองและผลที่ได้รับในการปฏิบัติงาน ครูยกตัวอย่างพนักงานรถไฟที่มีหน้าที่สับรางรถไฟ ถ้าทอดทิ้งหน้าที่แล้วจะเป็นอย่างไร	6.1 นายมา นางมี ค.ช. ไก่และค.ช. กุ้งเป็นคนอย่างไร 6.2 บุคคลใดบ้างที่นักเรียนอยากจะทำ งานด้วยและไว้ใจที่จะมอบหมายงานให้ 6.3 ถ้าค.ช. ไก่มีความรับผิดชอบ คือเข้าบ้านตามเวลาที่พ่อสั่ง เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร 6.4 นักเรียนคิดว่าค.ช. ไก่ควรจะประพฤติอย่างไร 6.5 ถ้านายมาให้ค.ช. กุ้งเข้าบ้านของจะหายหรือไม่ 6.6 บุคคลใดที่นักเรียนไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด 7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับงานที่ตนได้รับมอบหมายจากผู้ปกครองและผลที่ได้รับในการปฏิบัติงาน ครูยกตัวอย่างพนักงานรถไฟที่มีหน้าที่สับรางรถไฟ ถ้าทอดทิ้งหน้าที่แล้วจะเป็นอย่างไร

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมุติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกต การแสดงของนักเรียน 2. สังเกต การตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป	<u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น ลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบและผลของการขาดความรับผิดชอบ <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกต การร่วมกิจกรรมและการอภิปรายกลุ่ม 2. สังเกต การตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารหมายเลข 6

มีครอบครัวของชวานาอยู่ครอบครัวหนึ่ง อาศัยอยู่ในชนบท หัวหน้าครอบครัวคือ นายมา มีสุข มีภรรยาชื่อ นางมี มีสุข มีบุตร 2 คน ชื่อ ค.ช.โก และ ค.ช.กุ่ม ทั้งสองคน กำลังเรียนอยู่ในชั้น ป.6 นายมาเป็นคนขยันตั้งแต่เข้าครัวแล้วรีบออกไปไถนา ส่วนนางมี ก็จะลุกขึ้นหุงอาหารและดูแลลูกๆตามหน้าที่ของตน ค.ช.โก เป็นเด็กเกียจคร้าน ชอบนอน ตื่นสายไม่สนใจการเรียน เพื่อนๆในห้องไม่อยากทำงานร่วมกับค.ช.โก เพราะค.ช.โกคอย หลบเลี้ยงงาน ส่วนค.ช.กุ่ม เป็นเด็กขยัน ตั้งใจเรียน เพื่อนทุกคนชอบและอยากทำงาน ไปด้วย นอกจากนี้แล้วพ่อแม่ยังรักค.ช.กุ่ม มากกว่าค.ช.โกอีกด้วยเพราะ ค.ช.กุ่ม ขยันขันแข็ง ใฝ่ ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เช่น ถูบ้าน ซักผ้า เลี้ยงไก่และเป็ดทุกวัน วันหนึ่งพ่อสั่งให้ ค.ช.โก ใฝ่บ้าน แต่โกมิได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่พ่อได้มอบหมาย กลับออกไปยิงนกกับ เพื่อน เมื่อกลับมาบ้านพบว่าของไถบ้านถูกขโมยไปหมด นายมาโกรธมากจึงเขียนตีค.ช.โก และตำหนิต่อค.ช.โก หอคทั้งหน้าที่ของตน

ตัวละครในเรื่อง

1. นายมา มีสุข	2. นางมี มีสุข
3. ค.ช.โก	4. ค.ช.กุ่ม
5. เพื่อนของค.ช.โกและค.ช.กุ่ม	

เอกสารบทบาทสมมติ

บทบาทของนายมา มีสุข

สมมติว่าเธอชื่อ นายมา มีสุข เป็นชวานาอาศัยอยู่ในชนบท มีภรรยาชื่อ นางมี มีสุข 2 คน คือ ค.ช.โก และ ค.ช.กุ่ม เธอตั้งแต่เข้าครัวไปไถนา เธอรัก ค.ช.กุ่ม มากกว่าค.ช.โก เพราะว่า กุ่มขยันทำงาน วันหนึ่งสั่งให้ ค.ช.โก ใฝ่บ้าน แต่โกไม่ตั้งใจ ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่สั่ง กลับออกไปยิงนกกับเพื่อน เมื่อกลับมาถึงบ้านพบว่าของไถบ้าน ถูกขโมยไปหมด เธอโกรธมากจึงเขียนตี ค.ช.โก และตำหนิต่อค.ช.โก หอคทั้งหน้าที่

บทบาทของนางมี มีสุข

สมมุติว่าเธอชื่อ นางมี มีสุข เป็นชาวนาอาศัยอยู่ในชนบท มีสามีชื่อ นายมา มีลูก 2 คน คือ ค.ช.โกและค.ช.กุง เธอจะลุกขึ้นหุงหาอาหารและดูแลลูกๆตามหน้าที่ของเธอ เธอรัก ค.ช.กุงมากกว่า ค.ช.โกเพราะค.ช.กุงขยันขันแข็ง ช่วยทำงานบ้าน เช่น ถูบ้าน ซักผ้า เลี้ยงไก่และเป็ดทุกวัน

บทบาทของค.ช.โก

สมมุติว่าเธอชื่อค.ช.โก กำลังเรียนอยู่ชั้นป.6 เธอเป็นคนเกียจคร้าน ชอบนอนตื่นสาย ไม่สนใจเรียน เพื่อนๆในห้องไม่อยากทำงานร่วมกับเธอเพราะเธอคอยหลบหนีเลิกงาน วันหนึ่งพ่อสั่งให้เธอเข้าบ้าน แต่เธอได้ออกไปเที่ยงนากับเพื่อนๆ เมื่อกลับมาถึงบ้านพบว่าของในบ้านถูกขโมยไปหมด พ่อโกรธมากจึงเขียนเธอและตำหนิเธอที่ทอดทิ้งหน้าที่

บทบาทของค.ช.กุง

สมมุติว่าเธอชื่อ ค.ช.กุง กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.6 เธอเป็นคนขยันตั้งใจเรียน เพื่อนทุกคนชอบและอยากทำงานด้วย เธอช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เช่น ถูบ้าน ซักผ้า เลี้ยงไก่และเป็ดทุกวัน

บทบาทของเพื่อนของกุงและโก

สมมุติว่าเธอเป็นเพื่อนของกุงและโก เธอไม่ชอบทำงานร่วมกับโก เพราะโกเกียจคร้าน คอยหลบหนีเลิกงาน เธอชอบทำงานร่วมกับกุง เพราะกุงขยัน วันหนึ่งเธอได้ไปเที่ยงนากับโก

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม
2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 นายมา นางมี ค.ช.ไก่ ค.ช.กุ่ม เป็นคนอย่างไร
 - 3.2 บุคคลใดบ้างที่นักเรียนอยากจะทำงานร่วมด้วยและไว้วางใจที่จะมอบหมายงานให้
 - 3.3 ถ้า ค.ช.ไก่ มีความรับผิดชอบ คือเข้าบ้านตามที่พ่อสั่ง เหตุการณ์จะเป็นอย่างไร
 - 3.4 นักเรียนคิดว่า ค.ช.ไก่ควรประพฤติตนเช่นไร
 - 3.5 ถ้านายมาให้เด็กชายกุ่ม เข้าบ้านแล้ว ของจะหายหรือไม่
 - 3.6 บุคคลใดที่นักเรียนไม่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง เพราะเหตุใด
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น
5. ส่งผลงานที่รายงานแล้วต่อครู

แผนการสอนครั้งที่ 8

เรื่อง ความรับผิดชอบ

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม

จุดประสงค์

1. นักเรียนบอกได้ว่าทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม
2. นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อบุคคลที่มีต่อสังคม

เนื้อหา

1. ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี
2. ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน
3. รักษาสาธารณะสมบัติของชุมชน
4. ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการรักษาความ
5. รักษาไว้ซึ่งความเป็นไทย ศิลปวัฒนธรรม
6. จงรักภักดีและป้องกันชาติ ศาสนา

สื่อการเรียนรู้

เอกสาร เรื่องสั้น วัสดุ

บทบาทของผู้แสดง

แผนภูมิวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย การรักษาสถาบันสมมติ การร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง <u>ขั้นสอน</u> 2. หาตัวอาสาสมัคร เพื่อเตรียมตัวแสดง 3. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดูใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ใกล้ๆ 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นช่วยกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดงในหัวข้อต่อไปนี้	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย การรักษาสถาบันสมมติ และการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 7 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน แล้วแจกใบกำหนดงานให้ ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยมีหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปรายและมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและสรุปหน้าชั้น แล้วส่งผลงานต่อครู 6. ครูให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
6.1 ดวงและแคงเป็นคน อย่างไร 6.2 นักเรียนคิดว่าบุคคล ใดที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม 6.3 ถ้าดวงเป็นคนที่มี ความรับผิดชอบต่อสังคม ดวงจะต้อง ประพฤติตนอย่างไร 6.4 บุคคลใดที่ควร เป็นแบบ อย่างที่ดี และบุคคลใดที่เป็นแบบอย่าง ที่ไม่ดี 6.5 ถ้าแคงไม่มีความรับ ผิดชอบต่อสังคมแล้ว หญิงชราจะได้ กระเป๋าคืนหรือไม่ 7. ครูให้นักเรียนเล่าประสพ การณ์ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกัน สรุปเกี่ยวกับหน้าที่ของทุกคนที่ต้องรับผิดชอบ ต่อสังคมและยกตัวอย่างพฤติกรรมที่ แสดงถึงความรับผิดชอบของบุคคลต่อสังคม <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตการแสดงของนักเรียน 2. สังเกตการตอบคำถาม การ อภิปรายและการสรุป	6.1 ดวงและแคง เป็นคนอย่างไร 6.2 นักเรียนคิดว่าบุคคลใดที่ขาด ความรับผิดชอบต่อสังคม 6.3 ถ้าดวงเป็นคนที่มีความรับ ผิดชอบต่อสังคม ดวงจะต้องประพฤติตนอย่างไร 6.4 บุคคลใดที่ควรเป็นแบบอย่าง ที่ดีและบุคคลใดที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี 6.5 ถ้าแคงไม่มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมแล้ว หญิงชราจะได้กระเป๋าคืนหรือไม่ 7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่ เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับ หน้าที่ของทุกคนที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม และยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับ ผิดชอบของบุคคลที่มีต่อสังคม <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมและ การอภิปรายกลุ่ม 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารหมายเลข 7

มีเด็ก 2 คน คือคางและแกง เป็นเพื่อนกัน เมื่อเรียนจบแล้วต่างก็ออกไปประกอบอาชีพ แกงมีอาชีพกวาดขยะในตลาดส่วนคางขายของชำอยู่ในตลาด ที่หมู่บ้านของทั้งสองคนนี้มีโครงการพัฒนาหมู่บ้าน เช่นขุดบ่อน้ำ ขุดคลอง แกงให้ความร่วมมือทุกครั้ง ส่วนคางนั้น ไม่เคยไปร่วมงานเลย เพราะเกรงว่าจะเสียเวลาหามาหากิน และคนอื่นก็ทำอยู่แล้ว คางทิ้งเศษใบคองลงบนพื้นตลาดเสมอ บางครั้งมีคนเหยียบใบคองแล้วลื่นหกล้ม แต่คางไม่สนใจ เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของแกงที่จะต้องกวาดใบคองเหล่านั้น ซึ่งคนก็เสียค่าจ้างอยู่แล้ว วันหนึ่งมีคนร้ายกระชากกระเป๋าเงินของหญิงชราวิ่งผ่านมา คาราวร้องบอกให้คางช่วยจับ แต่คางทำเฉยเสียเพราะคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน เมื่อแกงได้ยินจึงวิ่งไปช่วยจับคนร้ายและแย่งกระเป๋าเงินคืนได้ ต่อมาเมื่อมีขโมยมาขโมยของที่ร้านของคาง คางตะโกนให้คนที่อยู่แถวนั้นช่วยจับแต่ไม่มีใครมาช่วย ขโมยเห็นคนแถวนั้นไม่ให้ความร่วมมือกัน จึงได้ใจและเข้ามาขโมยของในร้านของคางอีก คางเคืองแค้นมากจึงต้องย้ายไปอยู่ที่อื่น

ตัวละครในเรื่อง

1. คาง	2. แกง
3. เพื่อนบ้าน	4. คนร้าย
5. หญิงชรา	6. คาราว

เอกสารบทบาทสมมติ

บทบาทของคาง

สมมติว่าเธอชื่อ คาง มีอาชีพขายของชำ ที่หมู่บ้านมีโครงการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น ขุดบ่อน้ำ ขุดคลอง เธอไม่เคยไปร่วมงานเลยเพราะเกรงว่าจะเสียเวลาหามาหากิน และ มีคนอื่นช่วยอยู่แล้ว เธอทิ้งเศษใบคองลงพื้นตลาดเสมอ บางคนเหยียบใบคองแล้วลื่นหกล้ม เธอไม่สนใจเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของแกงที่กวาดใบคองเหล่านั้น และ เธอก็เสียค่าจ้างอยู่แล้ว

วันหนึ่งมีคนร้ายกระชากกระเป๋าเงินของหญิงชราวิ่งผ่านมา ตำรวจร้องบอกให้เธอช่วยจับ เธอทำเฉยเสียเพราะไม่ใช่หน้าที่ของเธอ ค่อมามีขโมยมาขโมยของในบ้านของเธอ เธอตะโกนให้คนช่วยจับแต่ไม่มีใครช่วย ขโมยเห็นคนแถวนี้ไม่ให้ความร่วมมือกัน จึงได้ใจมาขโมยของในบ้านอีก เธอเคืองครั่นมากจึงต้องย้ายไปอยู่ที่อื่น

บทบาทของแดง

สมมติว่าเธอชื่อแดง มีอาชีพรับจ้างกวาดตลาด ที่หมู่บ้านมีโครงการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น ขุดบ่อน้ำ ขุดลอกคลอง เธอให้ความร่วมมือทุกครั้ง วันหนึ่งมีคนร้ายกระชากกระเป๋าเงินของหญิงชราวิ่งผ่านมา ตำรวจร้องบอกให้แดงช่วยจับแต่เธอได้ยืมเข้า จึงวิ่งไปจับคนร้ายและแย่งกระเป๋าคืนได้

บทบาทของเพื่อนบ้านของ กวางและแดง

สมมติว่าเธอเป็นเพื่อนบ้านของกวางและแดง อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน กวางเป็นคนที่ไม่ให้ความร่วมมือในหมู่บ้านและชอบทิ้งเศษใบคองลงพื้นตลาดอยู่เสมอ บางครั้งเธอเหยียบใบคองแล้วลื่นหกล้ม ส่วนแดงให้ความร่วมมือในหมู่บ้านด้วยดี วันหนึ่งมีขโมยมาขโมยของที่บ้านของกวาง กวางตะโกนให้คนช่วยจับขโมย เธอก็ไม่ไปช่วยเพราะกวางไม่เคยช่วยเหลือใคร

บทบาทของคนร้าย

สมมติว่าเธอเป็นคนร้าย วันหนึ่งเธอกระชากกระเป๋าของหญิงชรา แล้วถูกตำรวจและแดงจับได้ อีกวันหนึ่งไปขโมยของที่บ้านกวาง กวางตะโกนให้คนอื่นช่วยจับแต่ไม่มีใครช่วย คนแถวนี้ไม่ให้ความร่วมมือกัน เธอจึงได้ใจเข้าไปขโมยของในบ้านกวางอีก จนกวางต้องย้ายไปอยู่ที่อื่น

บทบาทของหญิงชรา

สมมติว่าเธอเป็นหญิงชรา วันหนึ่งไปซื้อของที่ตลาด ถูกคนร้ายกระชากกระเป๋าเงิน ตำรวจและแดงช่วยแย่งกระเป๋าและจับคนร้ายได้

บทนำของตำรา

สมมติว่าเธอเป็นตำรวจ วันหนึ่งมีคนร้ายกระชากกระเป๋าเงินของหญิงชรา แล้ววิ่งไป เธอร้องบอกให้ตำรวจช่วยจับคนร้าย แต่ตำรวจไม่ช่วย แดงวิ่งไปแย่งกระเป๋าเงิน และช่วยจับคนร้าย ได้

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำอภิปรายกลุ่ม
2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 คางและแคง เป็นคนอย่างไร
 - 3.2 นักเรียนคิดว่าบุคคลใดที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม
 - 3.3 ถ้าคางเป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม คางจะต้องประพฤติตนอย่างไร
 - 3.4 บุคคลใดที่ควรเป็นแบบอย่างที่ดี และบุคคลใดที่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี
 - 3.5 ถ้าแคงไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว หญิงชราจะได้กระเป๋าคืนหรือไม่
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น
5. ส่งผลงานที่รายงานแล้วตอบครู

แผนการสอนครั้งที่ 9

เรื่อง ความเป็นระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา

เวลา 3 คาบ (ทั้งหมด 6 คาบ แบ่งเป็นแผนการสอนเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย 3 คาบ แผนการสอนเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา 3 คาบ)

ความคิดรวบยอด

ความมีระเบียบวินัยก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้ประหยัดเวลา และทำงานสำเร็จด้วยความเรียบร้อย

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของระเบียบวินัย ได้
2. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของความมีระเบียบวินัยได้

เนื้อหา

ระเบียบวินัย คือระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ จรรยาบรรณ กฎหมายหรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับจนถือเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เนื่องจากคนต้องอยู่เป็นหมู่เหล่า ถ้าหมู่ใดขาดระเบียบวินัยย่อมก่อให้เกิดความวุ่นวายระส่ำระสายเคืองครอน เนื่องจากการขัดแย้งกันในหมู่สมาชิกของสังคมนั้น คนเราทุกคนต่างก็เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคม ตัวอย่าง เช่น

1. ระเบียบวินัยในโรงเรียน เช่นการแต่งกายเรียบร้อย มาโรงเรียนทันเวลา ไม่ออกนอกห้องเรียนหรือโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต
2. ระเบียบวินัยของสังคม เช่นข้ามถนนตรงทางม้าลาย เข้าคิวซื้อตั๋ว เข้าคิวขึ้นรถประจำทาง รักษาความสะอาดของบ้านเมือง ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ

3. ระเบียบวินัยในตนเอง เช่น ตรงต่อเวลา ไม่ตื่นสาย เก็บของ
เป็นระเบียบ ไม่ละเมิดกฎข้อบังคับของโรงเรียนและห้องเรียน ปฏิบัติตามระเบียบ
กฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัด สม่่าเสมอทั้งต่อหน้าและลับหลัง

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น วัสดุที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมุติ ใบกำหนดงาน
ใบกำหนดบทบาทของผู้แสดง

แผนภูมิวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องกฎหมาย ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆที่นักเรียนต้องปฏิบัติตาม <u>ขั้นสอน</u> 2. หาตัวอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง 3. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดูใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ใคร่ 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง ในหัวข้อต่อไปนี้ 6.1 เพราะเหตุใดทุกคนต้องมีวินัย	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องกฎหมาย ข้อบังคับ ข้อตกลงต่างๆที่นักเรียนต้องปฏิบัติตาม <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 8 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่ม 5 - 6 คน แล้วแจกใบกำหนดงานให้ ให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปราย และมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและสรุปหน้าชั้นแล้วส่งผลงานต่อครู 6. ครูให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้ 6.1 เพราะเหตุใดทุกคนต้องมีวินัย

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมุติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
6.2 บุคคลใดบ้างในเรื่องที่ชากระเบียวินัย ถ้านักเรียนเป็นบุคคลทั้งกล่าวนี้นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร 6.3 บุคคลใดบ้างในเรื่องที่เป็นผู้มีระเบียบวินัย 7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยว่าทำให้เกิดผลเสียอย่างไร และถ้าบุคคลเป็นเช่นนั้นหมดสังคมจะเป็นอย่างไร <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความหมายของระเบียบวินัย ลักษณะของผู้มีระเบียบวินัยและคุณค่าของระเบียบวินัย <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกต การแสดงของนักเรียน 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป	6.2 บุคคลใดบ้างในเรื่องที่ชากระเบียวินัย ถ้านักเรียนเป็นบุคคลทั้งกล่าวนี้นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร 6.3 บุคคลใดบ้างในเรื่องที่เป็นผู้มีระเบียบวินัย 7. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยว่าทำให้เกิดผลเสียอย่างไร และถ้าทุกคนเป็นเช่นนั้นหมดสังคมจะเป็นอย่างไร <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความหมายของระเบียบวินัย ลักษณะของผู้มีระเบียบวินัยและคุณค่าของระเบียบวินัย <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมและการอภิปรายกลุ่ม 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและสรุป

เอกสารหมายเลข 8

เด็กชายประจวบ สิงห์ทอง และเด็กชายสุคสาย ป้อมทอง เป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 มีครูมานะ ผดุงชาติ เป็นครูประจำชั้น ครูมานะรักเด็กและอบรมนักเรียนในชั้นอยู่เสมอว่า ให้ทุกคนปฏิบัติตามข้อบังคับ กฎหมาย หรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับจนถือเป็น แนวทางปฏิบัติของคนในสังคม เช่น การแต่งกายมาโรงเรียน การข้ามถนน การขึ้นรถประจำทาง การไม่ทำลายสาธารณสมบัติ ตลอดจนการเข้าคิวซื้อตั๋ว เด็กชายประจวบ ปฏิบัติตามคำสั่งของครูมานะ อยู่เสมอ เช่น แต่งกายให้เรียบร้อย ข้ามถนนตรงทางม้าลาย ส่วนเด็กชายสุคสาย นั้น ปฏิบัติตามคำสั่งของครูเป็นบางครั้ง

วันหนึ่ง เด็กชายประจวบชวนเด็กชายสุคสายออกไปซื้อของ เด็กชายประจวบชักชวนให้เด็กชายสุคสายข้ามถนนตรงทางม้าลาย แต่เด็กชายสุคสายเห็นว่าไม่มีตำรวจจราจรยืนอยู่ จึงไม่ต้องปฏิบัติตามกฎจราจรและเสียเวลาเดินย้อนไปมา เด็กชายสุคสายจึงวิ่งข้ามถนนไป เมื่อมีรถยนต์คันหนึ่งแล่นมาด้วยความเร็วมาก ชนเด็กชายสุคสาย กระเด็น ไปฟุ้งอยู่ข้างถนน เด็กชายประจวบคิดว่าถ้าเด็กชายสุคสายข้ามตรงทางม้าลายก็คงไม่ถูกรถชน

ตัวละครในเรื่อง

1. ครูประจำชั้น (นายมานะ ผดุงชาติ)
2. เด็กชายประจวบ สิงห์ทอง
3. เด็กชายสุคสาย ป้อมทอง
4. รถยนต์

เอกสารบทบาทสมมติ

บทบาทของครูประจำชั้น (นายมานะ ผดุงชาติ)

สมมติว่าเธอชื่อ นายมานะ ผดุงชาติ เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ตกใจและอบรมนักเรียนอยู่เสมอว่า ให้ทุกคนปฏิบัติตามข้อบังคับ กฎหมายหรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับจนถึงเป็นแนวทางปฏิบัติตนในสังคม เช่น การแต่งกายมาโรงเรียน การข้ามถนน การขึ้นรถประจำทาง การไม่ทำลายสาธารณสมบัติ ตลอดจนการเข้าคิวซื้อตั๋ว เป็นต้น

บทบาทของเด็กชายประจวบ สิงห์ทอง

สมมติว่าเธอชื่อเด็กชายประจวบ สิงห์ทอง ครูประจำชั้นได้ตกใจและอบรมอยู่เสมอว่า ให้ปฏิบัติตามข้อบังคับ กฎหมายหรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับจนถึงเป็นแนวทางปฏิบัติตนในสังคม เช่นการแต่งกายให้เรียบร้อย การข้ามถนนตรงทางม้าลาย เธอปฏิบัติตามคำสั่งอยู่เสมอ วันหนึ่งได้ไปชวนเด็กชายสุดส่ายออกไปซื้อของจึงต้องข้ามถนน เธอชักชวนสุดส่ายให้ข้ามถนนตรงทางม้าลาย แต่เขาไม่ยอมข้ามทางม้าลาย

บทบาทของเด็กชายสุดส่าย ป้อมทอง

สมมติว่าเธอเป็นเด็กชายสุดส่าย ป้อมทอง ครูประจำชั้นได้ตกใจและอบรมอยู่เสมอว่า ให้ปฏิบัติตนตามข้อบังคับ กฎหมายหรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับจนถึงเป็นแนวทางปฏิบัติของคนที่สังคม เช่น การแต่งกายให้เรียบร้อย ข้ามถนนตรงทางม้าลาย เธอปฏิบัติตามคำสั่งครูเป็นบางครั้ง วันหนึ่งเด็กชายประจวบ ได้ชวนไปซื้อของ เขาได้ชักชวนให้เธอข้ามทางม้าลาย แต่เธอเห็นว่าไม่มีตำรวจจราจรยืนอยู่จึงวิ่งข้ามถนนตรงที่ไม่มีทางม้าลาย เพราะไม่ต้องเสียเวลาเดินย้อนไปมา มีรถยนต์แล่นมาด้วยความเร็วจึงชนเธอ

บทบาทของผู้แสดงเป็นรถยนต์

สมมติว่าเธอเป็นรถยนต์ แล่นมาบนถนนที่ไม่มีทางม้าลายด้วยความเร็วสูงไปชนเด็กนักเรียนคนหนึ่งกระเด็นไปฟุบข้างถนน

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม
2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 เพราะเหตุใดทุกคนจึงต้องมีระเบียบวินัย
 - 3.2 บุคคลใดบ้างในเรื่องที่ขาดระเบียบวินัย ถ้านักเรียนเป็นบุคคลดังกล่าวนี้ นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร
 - 3.3 บุคคลใดบ้างในเรื่องที่เป็นผู้มีระเบียบวินัย
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานผลงานหน้าชั้น
5. ส่งผลงานที่รายงานแล้วตอบครู

แผนการสอนครั้งที่ 10

เรื่อง ความมีระเบียบวินัยและการตรงต่อเวลา

เวลา 3 คาบ

ความคิดรวบยอด

การตรงต่อเวลาและหน้าที่เป็นลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ฝึกได้ การไม่ตรงต่อเวลาและหน้าที่ ขาดความมีระเบียบวินัย ทำให้เป็นผลเสียหายแก่งานและตนเอง

จุดประสงค์

1. นักเรียนบอกความหมายของการตรงต่อเวลาได้
2. นักเรียนบอกประโยชน์ของการตรงต่อเวลาและโทษของการไม่ตรงต่อเวลาได้

เนื้อหา

การตรงต่อเวลาหมายถึง การทำงานหรือกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวโดยย่อก็คือการทำหน้าที่นั่นเอง ซึ่งอาศัยเวลาเป็นเครื่องกำหนด เช่น การเข้าห้องเรียน เวลาศึกษาเล่าเรียน เวลาประชุม เป็นต้น ผู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งในการเป็นผู้ตรงต่อเวลา ไม่ทำให้คลาดเคลื่อนอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย ผู้ตรงต่อเวลาสามารถทำงานให้สำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และดำเนินไปด้วยความราบรื่น การไม่ตรงต่อเวลาย่อมทำให้หน้าที่การงานล่าช้า ติดขัด ไม่อาจบรรลุผลงานตามที่วางไว้

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องต้น วัสดุที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ ใบกำหนดงาน ใบกำหนดบทบาทของผู้แสดง นิทานเรื่อง ขราทิยชาตก

แผนภูมิวิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติและการอภิปรายกลุ่ม

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการมาโรงเรียน ใครบ้างที่มาทันเวลาทุกวัน และใครบ้างที่มาโรงเรียนไม่ทันเวลาบ่อยๆ เพราะเหตุใด <u>ขั้นสอน</u> 2. หาดั้วอาสาสมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง 3. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ดูแสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง 4. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้นักเรียนแสดงตามบทบาทของตน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดูใช้เวลา 15 - 20 นาที 5. ให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน 6. ให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับบทบาทการแสดง ในหัวข้อต่อไปนี้	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการมาโรงเรียน ใครบ้างที่มาทันเวลาทุกวันและใครบ้างที่มาโรงเรียนไม่ทันเวลาบ่อยๆ เพราะเหตุใด <u>ขั้นสอน</u> 2. แจกเอกสารหมายเลข 9 ให้ทุกคนอ่าน 3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน แล้วแจกใบกำหนดงานให้นักเรียน เลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 4. ให้นักเรียนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายตามใบกำหนดงาน โดยหัวหน้ากลุ่มดำเนินการอภิปรายและมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึก ใช้เวลา 15-20 นาที 5. ให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปรายและสรุปหน้าชั้นแล้วส่งผลงานต่อครู 6. ครูให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมกันอภิปรายและสรุปในหัวข้อต่อไปนี้

วิธีสอนและกิจกรรมการใช้บทบาทสมมุติ	วิธีสอนและกิจกรรมการใช้การอภิปรายกลุ่ม
6.1 ฉ่อย ชบและฉ่ำเป็น คนอย่างไร 6.2 การไม่ตรงต่อเวลา ของฉ่อยก่อให้เกิดผลเสียอย่างไร และถ้าฉ่อยเป็นคนตรงต่อเวลา จะไป เข้าแข่งขันทันหรือไม่ 7. ครูซักถามนักเรียนว่าใคร เคยเดินทางโดยรถไฟบ้าง ถ้าไปไม่ ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้แล้วจะเป็น อย่างไร ครูเล่านิทานเรื่องขราทิยชาคก ให้นักเรียนฟัง พร้อมทั้งซักถามว่า เพราะเหตุใดเนื้อนั้นจึงถูกนายพราน ฆาตยา <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกัน สรุปความหมายของการตรงต่อเวลา ประโยชน์ของการตรงต่อเวลาและโทษ ของการไม่ตรงต่อเวลา <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากการแสดงของ นักเรียน 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป	6.1 ฉ่อย ชบและฉ่ำเป็น คนอย่างไร 6.2 การไม่ตรงต่อเวลาของ ฉ่อย ก่อให้เกิดผลเสียอย่างไรและถ้า ฉ่อย เป็นคนตรงต่อเวลาจะไปเข้า แข่งขันทันเวลาหรือไม่ 7. ครูซักถามนักเรียนว่าใคร เคยเดินทางโดยรถไฟบ้าง ถ้าไปไม่ตรง ตามเวลาที่กำหนดไว้แล้วจะเป็นอย่างไร ครูเล่านิทานเรื่องขราทิยชาคกให้นักเรียน ฟัง พร้อมทั้งซักถามว่า เพราะเหตุใด เนื้อนั้นจึงถูกนายพรานฆาตยา <u>ขั้นสรุป</u> 8. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป ความหมายของการตรงต่อเวลา ประโยชน์ของการตรงต่อเวลาและโทษ ของการไม่ตรงต่อเวลา <u>การประเมินผล</u> 1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม และการอภิปราย 2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปรายและการสรุป

เอกสารหมายเลข 9

เฉื่อย ชม และฉ่ำ เป็นนักเรียนชั้นป.6 เฉื่อยเป็นเด็กเกียจคร้าน นอนตื่นสายไปโรงเรียนไม่คอยทันเวลาทุกเช้า ชมและฉ่ำต้องแะมาเรียกเฉื่อยให้ไปเล่นฟุตบอล เพราะทั้งสามคนเป็นนักกีฬาของโรงเรียน เฉื่อยมาฝึกซ้อมไม่ทันเสมอ ครูปรึกษายายมดักเตือนเฉื่อย เพราะเกรงว่าเมื่อถึงเวลาแข่งขันเฉื่อยจะไปไม่ทัน แต่เฉื่อย ก็ยังปฏิบัติเช่นเดิม

เมื่อถึงกำหนดวันแข่งขัน ครูปรึกษานักกีฬาของโรงเรียนที่รวมทั้งเฉื่อย ชมและฉ่ำ ด้วย ให้ไปพร้อมกันที่สนามกีฬา ชมและฉ่ำรีบไปก่อน ส่วนเฉื่อยไม่รีบร้อน เมื่อได้เวลาแข่งขัน ทีมฟุตบอลต้องสละสิทธิ์ในการแข่งขัน เพราะเฉื่อยยังไม่มา ทำให้ นักกีฬาไม่ครบ เวลาแข่งขันผ่านไปเฉื่อยจึงวิ่งมาที่สนามแข่งขันแต่ไม่ทันเสียแล้ว ทุกคนเสียใจกันมากที่ไม่มีโอกาสแข่งขัน

ตัวละครในเรื่อง

1. เฉื่อย	2. ชม
3. ฉ่ำ	4. ครูปรึกษา

นิทานเรื่อง ขราทียซากกก

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์เป็นเนื้อ มีหมู่นเนื้อแวดล้อมอยู่ในป่า ครั้นนั้นมีเนื้อที่เป็นที่สาวของพระโพธิสัตว์ ได้แนะนำให้รู้จักลูกน้อยของตนและกล่าวว่า น้องชายเนื้อนี้ เป็นหลานของท่าน ท่านจงให้เรียนมารยาทแห่งเนื้อสักอย่างหนึ่ง ให้พระโพธิสัตว์รับลูกไว้แล้ว พระโพธิสัตว์บอกหลานว่า เจ้าจงมาในเวลาโน้นแล้วจงเรียนมารยาทแห่งเนื้อเถิด เนื้อนั้นไม่ไปตรงเวลาที่พระโพธิสัตว์กำหนดไว้ วันหนึ่งผ่านพ้นไปฉัณโศเมื่อ 7 วัน ผ่านพ้นไปฉัณนั้น เนื้อนั้นไม่ได้เรียนมารยาทแห่งเนื้อสักอย่างหนึ่งเลย เทียวไปติดบ่วงของนายพราน ฝ่ายมารดาของเนื้อนั้นเข้าไปหาพระโพธิสัตว์แล้วถามว่า ท่านให้หลานเรียนมารยาทแห่งเนื้อแล้วหรือ พระโพธิสัตว์กล่าวตอบว่า ท่านอย่าคิดเลยสำหรับเนื้อนั้น ผู้ไม่กระทำตามโอวาท ไม่มาตามเวลาที่กำหนดนัดหมายไว้ เนื้อนั้นติดบ่วงนายพราน ถูกนายพรานฆ่าตายเสียแล้ว นี่เป็นโทษของการไม่ตรงต่อเวลา

เอกสารบทบาทสมมติ

บทบาทของเฉื่อย

สมมติว่าเธอชื่อ เฉื่อย เป็นเด็กที่เกียจคร้านนอนตื่นสาย ไปโรงเรียนไม่ค่อยทัน ทุกเช้า ชมและฉำต้องแวะมาเรียกให้ไปเล่นฟุตบอล เธอมาฝึกซ้อมฟุตบอลไม่ทันเสมอ ครูปรักคพยายมคักเตือนให้เธอมาฝึกซ้อมให้ทันเวลา แต่เธอก็ยังคงมาไม่ทันเวลาเหมือนเดิม พอถึงวันแข่งขันฟุตบอล เธอมาไม่ทันเวลาแข่งขัน ทีมฟุตบอลจึงต้องสละสิทธิ์

บทบาทของชม

สมมติว่าเธอชื่อชม เป็นเด็กขยันไปโรงเรียนทันเวลาทุกวัน ทุกเช้าเธอและฉำต้องไปเรียกเฉื่อยให้ไปเล่นฟุตบอล เพราะเฉื่อยมาไม่ทันเวลาฝึกซ้อมเสมอ พอถึงเวลาแข่งขันฟุตบอลของโรงเรียน เธอมาทันเวลาแต่เฉื่อยมาไม่ทันเวลาแข่งขัน ทีมฟุตบอลจึงต้อง สละสิทธิ์ เธอเสียคยมคก

บทบาทของฉำ

สมมติว่าเธอชื่อ ฉำ เป็นเด็กขยัน ไปโรงเรียนทันเวลาทุกวัน ทุกเช้าเธอและชมต้องไปเรียกเฉื่อยให้ไปเล่นฟุตบอล เพราะเฉื่อยมาไม่ทันเวลาฝึกซ้อมเสมอ พอถึงเวลาแข่งขันฟุตบอลของโรงเรียนเธอมาทันเวลาแต่เฉื่อยมาไม่ทันเวลาแข่งขัน ทีมฟุตบอลจึงต้อง สละสิทธิ์ เธอเสียคยมคก

บทบาทของครูปรีคค

สมมติว่าเธอชื่อ ปรีคค เป็นครูฝึกซ้อมกีฬาของโรงเรียน เพื่อส่งฟุตบอลแข่งขันภายในกลุ่มโรงเรียน มี เฉื่อย ชม และฉำ เป็นนักฟุตบอลของโรงเรียนค้วยเฉื่อยมาฝึกซ้อมไม่ทันเสมอ เธอพยายามคักเตือนเฉื่อยให้มคซ้อมให้ทันเวลา เพราะเกรงวคเมื่อถึงเวลาแข่งขันเฉื่อยจะมคไม่ทัน แต่เฉื่อยยังคงปฏิบัติเช่นเดิม เมื่อถึงเวลาแข่งขัน เฉื่อยมคไม่ทันเวลา ทีมฟุตบอลจึงต้องสละสิทธิ์

ใบกำหนดงาน

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้

1. เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่ม
2. เลือกเลขานุการกลุ่ม 1 คน ทำหน้าที่จดบันทึกผลงานของกลุ่ม
3. ทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปราย ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 เฉื่อย ชมและฉำ เป็นคนอย่างไร
 - 3.2 การไม่ตรงต่อเวลาของเฉื่อย ก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างไร
และถ้าเฉื่อยเป็นคนตรงต่อเวลา จะไปแข่งขันทันหรือไม่
4. ให้ส่งตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน ออกไปรายงานผลงานที่หน้าชั้น
5. ส่งผลงานที่รายงานแล้วตอบครู

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 30 นาที คะแนนเต็ม 31 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย X ลงในช่อง ก, ข, ค, หรือ ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ในกระดาษคำตอบ

1. การกระทำใดที่เรียกว่าขาดความซื่อสัตย์ ?
 - ก. ไม่สละที่นั่งบนรถประจำทางให้แก่เด็ก
 - ข. ไม่นำเงินที่ได้รับทอนเกินไปคืนให้พ่อค้า
 - ค. ไม่ทำการบ้านเองเพราะมีเพื่อนช่วยทำให้แล้ว
 - ง. ไม่บอกเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อเห็นคนขายเฮโรอีน
2. ข้อใดที่แสดงว่าลำไยมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อสมาชิกในครอบครัว ?
 - ก. หยิบเงินที่แม่เก็บไว้ซื้อข้าวสารไปซื้อขนม
 - ข. บอกพี่ชายว่าซื้อสมุด 2 เล่ม แต่ซื้อ 3 เล่ม
 - ค. บอกคุณพ่อว่าไปเรียนพิเศษ แต่ไปดูภาพยนตร์
 - ง. บอกคุณแม่ว่าครูให้การบ้าน 3 ข้อ แต่เชอทำเกิน 3 ข้อ
3. คำพังเพยที่กล่าวว่า "ถือกินไม่หมด คดกินไม่นาน" หมายความว่าอย่างไร ?
 - ก. คนซื่อจะมีเงินทองมาก
 - ข. คนซื่อได้รับความไว้วางใจ
 - ค. คนซื่อจะมีของกินไม่มีวันหมด
 - ง. คนซื่อได้ทำภาระงานหน้าที่สูง ๆ

4. คนที่ลอกคำตอบจากเพื่อนในการสอบเสมอ ถึงแม้ครูจับไม่ได้ แต่มีผลเสียโดยตรงต่อตนเองอย่างไร ?
 - ก. เพื่อนจะไม่รัก
 - ข. สอบตกบ่อย ๆ
 - ค. ไม่เข้าใจเรื่องที่เรียน
 - ง. สอบเรียนต่อไม่ได้สักแล้ว
5. ในการสอบสมมติให้เพื่อนบางคนลอกคำตอบ การกระทำของสมมติไม่ถูกต้องเพราะอะไร ?
 - ก. ไม่ถูกต้องเพราะเพื่อนไม่ได้คิด
 - ข. ไม่ถูกต้องเพราะรักเพื่อนไม่เท่ากัน
 - ค. ไม่ถูกต้องเพราะเพื่อนจะได้คะแนนมากกว่า
 - ง. ไม่ถูกต้องเพราะลวงละเมิดระเบียบของการสอบ
6. ข้อใดแสดงถึง ข้อสัจย์ของตนเองและครู ?
 - ก. บอกครูเมื่อเพื่อนขโมยเครื่องเขียน
 - ข. บอกครูเมื่อสมบัติของโรงเรียนชำรุดเสียหาย
 - ค. บอกครูเมื่อได้คะแนนจากการสอบเกินความจริง
 - ง. บอกครูเมื่อเพื่อนไม่ให้ความร่วมมือในการทำความสะอาดห้องเรียน
7. ปฏิบัติตามข้อใดสมควรได้รับการยกย่องมากที่สุด ?
 - ก. รับชว่งงานเมื่อครูขอร้อง
 - ข. รีบไปซื้อของเมื่อแม่ได้
 - ค. ให้เงินแก่คนขอทานเมื่อเขาเดินมาขอ
 - ง. รีบบอกครูเมื่อทำหนังสือครูขาดถึงแม้ว่าไม่มีใครเห็น

8. เรื่องใดที่ไม่ควรบอกเพื่อน ?
- เรื่องส่วนตัวของเรา
 - เรื่องส่วนตัวของญาติเพื่อน
 - เรื่องความลับของทางราชการ
 - เรื่องที่ต้องปกปิดความผิดของเพื่อน
9. การมีสัจจะ หมายถึงข้อใด ?
- การปฏิบัติตามคำพูดแก่คนอื่นไม่พอใจ
 - การปฏิบัติตามคำพูดไว้โดยไม่ยอมเปลี่ยนแปลง
 - การปฏิบัติตามคำพูดแก่แม่แล้วไม่มีใครยอมรับ
 - การปฏิบัติตามคำพูดแก่แม่จะเกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรง
10. ข้อใดที่แสดงว่าคนมีความรับผิดชอบ ?
- มีหน้าที่อะไรต้องทำให้สำเร็จ
 - มีหน้าที่อะไรต้องทำให้สำเร็จโดยไม่คำนึงถึงผล
 - มีหน้าที่อะไรต้องทำให้สำเร็จได้ผลดีและรับความชอบของผลงาน
 - มีหน้าที่อะไรต้องทำให้สำเร็จได้ผลดี รับทั้งความชอบและความผิด
11. ข้อใดเป็นความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง ?
- วินัยจนคนตาบอดข้ามถนน
 - สรรพวงษ์บริจาคเสื้อหนาวให้คนยากจน
 - อุไรช่วยแนะนำให้เพื่อนทำคณิตศาสตร์
 - ลำไยบอกแม่ว่าตนทำวิทยุตก ทั้งที่ไม่มีใครเห็น
12. ความรับผิดชอบต่อข้อใดสำคัญที่สุด ?
- มีความรับผิดชอบต่อวัด
 - มีความรับผิดชอบต่อระเบียบ
 - มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
 - มีความรับผิดชอบต่อส่วนสาธารณะ

13. งานตามข้อใดทำได้ปริมาณมาก ?
- งานทำคนเดียว
 - งานฝากคนอื่นทำ
 - งานที่ทำร่วมกันหลายคน
 - งานที่มีผู้อสาสมัครทำ
14. ข้อใดเป็นความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการกระทำร่วมกัน ?
- ตำรวจจับผู้ร้าย
 - ครูลงโทษนักเรียน
 - พนักงานอนามัยฉีดยาให้ผู้ป่วย
 - ทหารหมู่หนึ่งลาดตระเวนตามชายแดน
15. ทำไมเราต้องรับผิดชอบต่อการทำงาน ?
- เพื่อความเจริญก้าวหน้าของงานและผู้ร่วมงาน
 - เพื่อความดีความชอบของผู้ทำงานและผู้ให้บริการจากงาน
 - เพื่อความสามัคคีของผู้ร่วมงานและผู้ให้บริการจากงาน
 - เพื่อความสงบสุขของผู้ร่วมงานและความก้าวหน้าของหัวหน้างาน
16. การกระทำใดที่เป็นความรับผิดชอบครอบครัว ?
- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
 - ช่วยเหลือการงานตามความพอใจ
 - รักษาชื่อเสียงของครอบครัวในบางครั้ง
 - รักษาสันติของครอบครัว
17. ทำไมครูต้องการให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูง ?
- ต้องการให้โรงเรียนสะอาด
 - ต้องการให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อเสียสละ
 - ต้องการให้โรงเรียนปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ
 - ต้องการให้นักเรียนเป็นคนเก่งและมีระเบียบวินัย

18. ข้อใดไม่เป็นความรับผิดชอบต่อเพื่อน ?
- ก. รักเพื่อนเหมือนพี่น้อง
 - ข. ช่วยเหลือเพื่อนในทางที่ถูกต้อง
 - ค. ให้อภัยกันเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น
 - ง. ช่วยหาแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ให้เพื่อนทุกครั้ง
19. ข้อใดสำคัญที่สุด ?
- ก. มีระเบียบวินัยต่อคำสั่ง
 - ข. มีระเบียบวินัยในตนเอง
 - ค. มีระเบียบวินัยต่อกฎหมาย
 - ง. มีระเบียบวินัยต่อ หมู่คณะ
20. ข้อใดเป็นการ รักษาระเบียบวินัยในสังคมส่วนรวมที่กว้างที่สุด ?
- ก. มาทันโรงเรียนเช้า
 - ข. เข้าคิวซื้อตั๋วภาพยนตร์
 - ค. ปฏิบัติตามกฎหมายอาญา
 - ง. ไม่ส่งเสียงดังในห้องประชุม
21. ทำไมต้องมีระเบียบในสังคม ?
- ก. เพื่อให้คนขยันทำงาน
 - ข. เพื่อให้คนไม่ลักขโมย
 - ค. เพื่อให้คนมีความสงบสุข
 - ง. เพื่อให้คนมีความรักต่อกัน
22. ข้อใดเป็นระเบียบวินัยในสวนสาธารณะที่สำคัญที่สุด ?
- ก. ไม่เก็บดอกไม้
 - ข. ไม่ทิ้งขยะ เหย็นพาด
 - ค. ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติ
 - ง. ไม่แย่งที่นั่งตามม้านั่ง

23. ข้อใดที่แสดงว่าสมชายมีระเบียบวินัยในตนเอง ?
- ปฏิบัติตามระเบียบเมื่อมีเจ้าหน้าที่ขอร้อง
 - ปฏิบัติตามคำพูดหรือสัญญาที่ให้ไว้กับตนและผู้อื่น
 - ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อเกิดความวุ่นวายในสังคม
 - ปฏิบัติตามกฎหมายเมื่อเห็นว่าถ้าไม่ปฏิบัติตามต้องถูกลงโทษ
24. ถ้าผู้เข้าร่วมประชุมคนใดคุยกันตลอดเวลาจะเป็นอย่างไร ?
- ทำให้การประชุมซบเซา
 - ทำให้การประชุมเป็นไปได้อีก
 - ทำให้การประชุมไม่ได้ผลเท่าที่ควร
 - ทำให้การประชุมเป็นไปอย่างรวบรัด
25. ระเบียบวินัยเป็นเครื่องวัดอะไร ?
- ความดีของคน
 - ความรูของคน
 - ความขยันของคน
 - ความมีศสัักดิ์ของคน
26. ข้อใดถูก ?
- เราไม่ควรเสียสละชีวิตให้ประเทศชาติ
 - การบริจาคดวงตาเป็นสิ่งที่ไม่ควร
 - การเสียสละเงินทองไม่เดือดร้อนแก่ตนเอง
 - การทำบุญในศาสนาควรทำมากๆ เพื่อจะได้บุญมาก
27. ข้อใดเป็นการกระทำที่มีค่ามากที่สุด ?
- สละเงินสร้างหอระฆัง
 - แสดงความเสียใจเมื่อเพื่อนได้รับเคราะห์กรรม
 - แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนได้รับผลสำเร็จในการเรียน
 - สละโลหิตช่วยคนประสบอุบัติเหตุเพราะขาดแคลนโลหิต

28. การเสียสละเงินตามข้อใดที่มีคุณค่าสูงสุด ?
- ซื้อปลาไปปล่อยลงน้ำ
 - ร่วมสร้างรั้วให้โรงเรียน
 - ซื้ออาหารให้คนที่กำลังขาดแคลน
 - ทำบุญทอดผ้าป่าสร้างรั้วให้กับวัด
29. สถานการณ์ใดที่เสียสละแรงงานให้แล้วมีคุณค่ามากที่สุด ?
- ร่วมกันสร้างโรงพยาบาล
 - ร่วมกันขนทรายเข้าวัด
 - ร่วมกันค้ายาสมุนไพรโรงเรียน
 - ร่วมกันสร้างที่พักรอรถริมทางถนน
30. ทำอย่างไรสังคมจึงจะมีความสุข ?
- คนในสังคมต้องมีวัฒนธรรม
 - คนในสังคมต้องมีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัยสูง
 - คนในสังคมต้องมีความซื่อสัตย์และมีความเมตตาากรุณา
 - คนในสังคมต้องมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
31. คนดีคือคนอย่างไร ?
- เรียนหนังสือเก่ง
 - หาเงินเก่งมีเงินทองมาก
 - มีความเมตตาากรุณาต่อผู้อื่น
 - ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ

แบบวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านข้อความเหล่านี้ แล้วคิดเทียบความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน
ว่ารู้สึกอย่างไร แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่นักเรียนมีความรู้สึกดังกล่า
เช่น ชอบมาก ชอบ ไม่ชอบ ไม่ชอบมาก คำตอบของนักเรียนไม่ว่าจะผิด
ทั้งตัวอย่าง

ข้อที่		ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
๐	มาลีซื้อส้มจากแม่ค้า เมื่อแม่ค้า เปิด มาลีหยิบส้มมาอีก 1 ผล นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับ การกระทำของมาลี				

ถ้านักเรียนไม่เข้าใจวิธีทำขอให้ซักถาม

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
๑. แดงรังเกียจคำเพราะเห็น ว่าคำเป็นลูกคนกวาดถนน นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยว กับการกระทำของแดง				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
2. เคชมีเงินอยู่ 5 บาทพอเป็นค่า อาหารกลางวัน เมื่อมีหน่วยรับ บริจาคเงินเพื่อการกุศลมาที่ โรงเรียน เคชแบ่งเงินค่าอาหาร กลางวันให้แก่หน่วยรับบริจาค นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการ กระทำของเคช.....				
3. น้อยอยากไปภาพยนตร์แต่ไม่มีเงิน จึงบอกเพื่อนว่าตนต้องทำการบ้าน นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการ กระทำของน้อย.....				
4. มะลิได้รับคำชมเชยอยู่เสมอว่า เป็นเด็กมีกิริยามารยาทเรียบร้อย วันหนึ่งมะลิทำเจก้นบนโต๊ะครูหล่น ลงมาแตก โดยไม่มีใครเห็น เมื่อ ครูถามมะลิตอบว่า ไม่ทราบเพราะ เกรงว่าจะถูกตำหนิ นักเรียนรู้สึก อย่างไรเกี่ยวกับการกระทำของมะลิ.....				
5. นิภาจะเลือกคบเพื่อนที่มีค่านิยม เป็นข้าราชการเท่านั้น นักเรียน รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำ ของนิภา				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
6. เมื่อมีการนัดหมายกับเพื่อน ค้อม ไปถึงช้ากว่าเวลาที่นัดหมายเล็กน้อย เพื่อนจะได้ไม่ต้อง คอยเพื่อน นักเรียนรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของค้อม.....				
7. เมื่อมีการขอลอกลองสาธารณะ ในหมู่บ้าน แดงจะไปขยทกครั้ง ไม่เคยขาด นักเรียนรู้สึกอย่างไร ต่อการกระทำของแดง				
8. แก้วยกย่องและให้เกียรติแก่ชานา และกรรมกรเท่ากับข้าราชการ และเศรษฐี นักเรียนรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของแก้ว.....				
9. นารียกย่องและให้เกียรติพ่อค้า มากกว่าคนขับรถรับจ้าง นักเรียน มีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการ กระทำของนารี.....				
10. สมศักดิ์เห็นผู้หญิงคนหนึ่งทำกระเป๋า เงินหล่นจึงรีบเก็บกระเป๋านั้น เพื่อจะนำไปคืน แต่หาผู้หญิง คนนั้นไม่เจอ จึงนำไปใช้จ่ายเสีย เอง นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของสมศักดิ์				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
11. เมื่อครูมอบหมายงานให้ทำร่วมกับเพื่อน มาดัยจะปล่อยให้เป็นที่ของเพื่อน นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำของมาดัย				
12. เมื่อต้องโดยสารรถไฟ โจรจะเข้าคิวซื้อตั๋วทุกครั้ง นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำของโจ				
13. ทุกครั้งที่โดยสารรถประจำทาง ญาติเห็นเด็กหรือคนชราไม่มีที่นั่งเขาจะสละที่นั่งให้นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำของญาติ				
14. เมื่อไปเที่ยวตามถ้ำหรือน้ำตก แดงจะเขียนชื่อของตนไว้ตามก้อนหินเพื่อเป็นที่ระลึกว่าตนเคยมา นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำของแดง				
15. ในการทำงานเป็นกลุ่ม มีสมาชิก 2 คน ละทิ้งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำของสมาชิก 2 คนนั้น				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
16. หน้อย เก็บดอกไม้จากสวน สาธารณะเพื่อนำมาถวายพระ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของหน้อย.				
17. มานะ นำขยะไปทิ้งในลำคลอง เสมอเพราะทุกๆเดือนเมษายน จะมีการขุดลอกคลองดังกล่าว และตนก็มีส่วนร่วมในการขุดลอก คลองนั้นด้วย นักเรียนรู้สึก อย่างไรเกี่ยวกับการกระทำ ของมานะ.				
18. กุสิด ทำกระจกห้องเรียนแตก โดยไม่มีใครทราบ แต่กุสิดกลับ บอกครูและซื้อกระจกมาใช้คืน นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของกุสิด.				
19. ดิมรับแย่งขึ้นรถประจำทางก่อนคนอื่น เพราะเกรงว่าจะไม่มีที่นั่ง นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของดิม.				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
20. มาลีไปพบเพื่อนตามเวลาที่กำหนด ไว้ทุกครั้ง ถึงแม้ว่าจะต้องไป คอยเพื่อนก็ตาม นักเรียนมี ความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการ กระทำของมาลี				
21. อ้อยเป็นเพื่อนที่ทุกคนมาหายาม ต้องการความช่วยเหลือเพราะ อ้อยไม่เคยปฏิเสธที่จะช่วยเหลือ เพื่อน บางครั้งแม้จะไม่ชอบร้อง ถ้าอ้อยทราบก็จะรีบช่วยเหลือ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของอ้อย				
22. จิมไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์โดย แต่จิมก็ตั้งใจเรียนและทำแบบ ฝึกหัดทุกครั้งที่ได้รับ นักเรียนมี ความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการ กระทำของจิม				
23. เขียวเห็นเพื่อนกำลังขโมย พระพุทธรูป เขียวรีบไปแจ้งค อผู้ใหญ่บ้าน นักเรียนมีความรู้สึก อย่างไรต่อการกระทำของเขียว				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
24. ชาว ยีนอยู่หน้าตลาด เห็นคน ทิ้งเปลือกกล้วยลงบนพื้น ชาว เกรงว่าจะมีคนหกล้มเพราะ เหยียบเปลือกกล้วย ชาวจึงเก็บ เปลือกกล้วยทิ้งเสีย นักเรียน มีความรู้สึกอย่างไรต่อการกระทำ ของ ชาว				
25. แก้วอยากเล่นฟุตบอลแต่ไม่มีเงิน ซื้อ เมื่อยลูกฟุตบอลของเท็ก ข้างบ้านตกลงมาในรั้วบ้านของ แก้ว แก้วจึงเก็บลูกฟุตบอลนั้นไว้ นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการ กระทำของ แก้ว				
26. คุณยายให้แป่ว ไปซื้อผลไม้ใกล้ ริมละ 10 บาท แม่ค้าลดให้ แป่ว 3 บาท แป่วนำเงินส่วนที่ ได้ลดนั้นไปคืนให้คุณยาย นักเรียน รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำ ของแป่ว				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
27. วิธีขู่เกรงว่าถ้าข้ามถนนตรง ทางมาสายแล้วคุณจะต้องเดิน ย้อนกลับมาหน้าโรงเรียน ทำให้เสียเวลา วิธีจึงข้าม ถนนตรงหน้าโรงเรียนนั่นเอง นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ต่อการกระทำของวิธี.....				
28. เฉลิม เกรงว่าบิดาจะลงโทษ ถ้าคุณสอบตก เมื่อครูที่คุณสอบ เฉลอเฉลิมจึงแอบลอกคำตอบ จากเพื่อน นักเรียนรู้สึก อย่างไรเกี่ยวกับการกระทำ ของเฉลิม.....				
29. หนึ่ง ไม่เคยช่วยเหลือคนยากจน เลย เพราะหนึ่งคิดว่าคน เหล่านั้นเกียจคร้าน และคน ไม่ควรเสียเงินไปโดยเปล่า ประโยชน์ นักเรียนรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของหนึ่ง.....				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
30. สมศรีไม่ยอมลอกคำตอบจาก เพื่อนทั้งๆที่ทำได้และรู้ว่าตน จะต้องสอบตก นักเรียนรู้สึก อย่างไรเกี่ยวกับการกระทำของ สมศรี				
31. ปรีดาอยากให้เพื่อนสอบไล่ได้ จึงเขียนคำตอบใส่ลงในเศษ กระดาษแล้วส่งให้เพื่อนในขณะ ที่ครูคุมสอบเฉลย นักเรียน รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำ ของปรีดา				
32. ในขณะที่กำลังนั่งเรียนอยู่ ถ้า มีเพื่อนมาหา เขาจะลุกออกไปหาเพื่อนทันที นักเรียนรู้สึก อย่างไรเกี่ยวกับการกระทำ ของเขา				
33. หนอย จะทำงานร่วมกับเพื่อน ในกลุ่มเมื่อขณะอยู่ต่อหน้าครู เท่านั้น นักเรียนรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของ หนอย				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
34. + แจว ทำความเคารพครูเมื่ออยู่ คือน้ำ เมื่ออยู่ด้านหลังแจวจะ ล้อเลียนครู นักเรียนรู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำของ แจว				
35. + วันใดที่เป็นเวรรักษาความสะอาด ชั้นเรียน คอย จะไม่ช่วยเพื่อนทำ เพราะมีงานส่วนตัวที่ต้องทำ นักเรียนรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการ กระทำของ คอย				
36. + ยิ่งศักดิ์ คิดว่าตนควรได้รับความ นับถือจากผู้อื่นมากกว่าเชียว ซึ่งมี อาชีพกวาดถนนเพราะตนเองเป็น ข้าราชการ นักเรียนมีความรู้สึก อย่างไร เกี่ยวกับการกระทำ ของยิ่งศักดิ์				
37. + ธวัช ไม่เคยทุจริตในการสอบเลย แต่ในการสอบครั้งนี้ ธวัชเห็นเพื่อน ลอกคำตอบจากหนังสือ ธวัชจึง เปิดหนังสือดูบ้าง นักเรียนมีความ รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำ ของธวัช				

	ชอบ มาก	ชอบ	ไม่ชอบ	ไม่ชอบ มาก
38. ค่อม คอยดูแลบ้านขณะที่พ่อแม่ ไม่อยู่บ้าน แต่ ค่อม กลับไป เล่นที่บ้านของเพื่อนเพราะเห็นว่า สนุกที่บ้าน ของตน นักเรียน รู้สึกอย่างไร เกี่ยวกับการกระทำ ของค่อม				
39. นิตยา กลับจากโรงเรียนจนถึง บ้านแล้วจึงทราบว่าหนังสือของ เพื่อนติดไปในกระเป๋าของตน เขื่อนนิตยาไม่ชอบเพื่อนคนนี้ จึงไม่นำมาคืนให้ นักเรียนรู้สึก อย่างไร เกี่ยวกับการกระทำ ของนิตยา.....				

แบบวัดการรู้ เหตุผลเชิงจริยธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เวลา 1 ชั่วโมง

คำชี้แจง

1. ห้ามนักเรียนขีดเขียนสิ่งใดลงในแบบทดสอบนี้
2. ให้นักเรียนเขียนตอบลงในกระดาษคำตอบที่แจกให้
3. คำถามนี้มี 25 ข้อ ให้เวลาทำ 1 ชั่วโมง ลักษณะของคำถามเป็นเรื่องสั้นๆ ของนักเรียนโดยสรุปทั่วไป
4. นักเรียนดูภาพแล้วอ่านคำถามซ้ำๆ แล้วคิดว่าถ้านักเรียนเป็นบุคคลนั้นๆ จะทำหรือไม่ เพราะเหตุใด
5. ให้นักเรียนเขียนคำตอบตามความเป็นจริงลงในกระดาษคำตอบ คำตอบของนักเรียนไม่นำมาตัดสินว่าข้อใดถูกข้อใดผิด
6. ขอให้นักเรียนตอบคำถามให้ครบทุกข้อ เพราะคำตอบของนักเรียนจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามาก
7. ถ้านักเรียนไม่เข้าใจคำถามใด โปรดยกมือถาม เมื่อเข้าใจแล้วให้ลงมือทำได้

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมืออย่างดี

◎ นิรันดร์เครื่องเขียน ◎

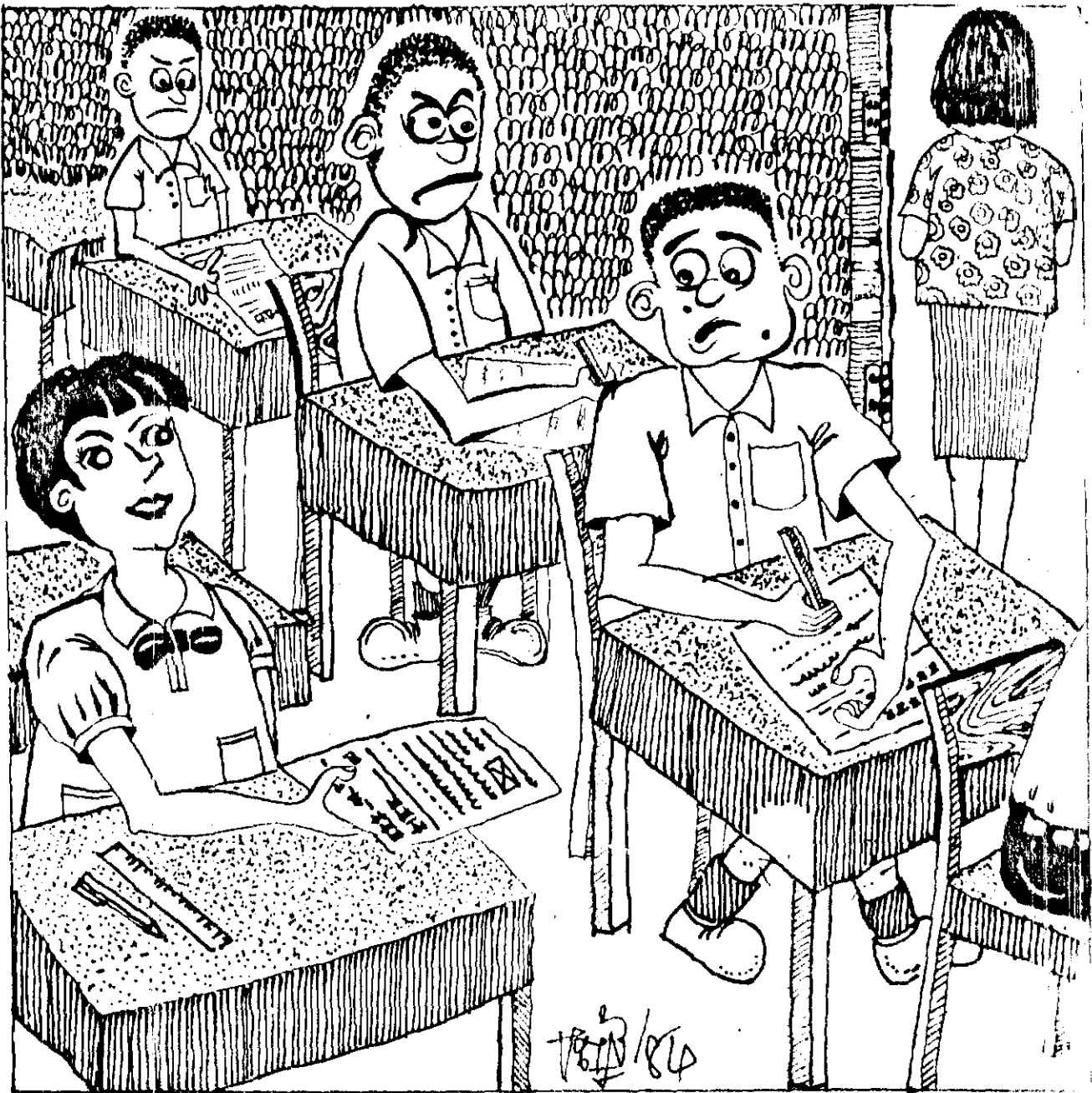
1. ถ้ามีเงินปากกาอยู่ติดตัวมาที่บ้าน จึงนำเงินซื้ออาหารกลางวันที่มีอยู่เพียง 5 บาท ไปซื้อที่ร้านใกล้โรงเรียน
 ข้าวละ 3 บาท มีให้เหรียญ 5 บาทแต่พอทำ เค้าได้รับเงินทอนมา 2 เหรียญคือ เหรียญ 5 บาท
 กับเหรียญ 1 บาท ถ้าเธอเป็นฉันจะนำเงินที่เหลือห้าทอนกลับไปกินหรือไม่

☐ ไม่กิน

☐ กิน

เพราะ

.....

2. ขณะที่อ่านและเพื่อน ๆ กำลังสอบ อ่านหัวข้อสอบไม่ได้ พรหมทเพื่อนที่เรียนเก่งซึ่งนั่งอยู่ข้าง ๆ สงสาร จึงเลื่อนกระดาษคำตอบไว้ริมโต๊ะเพื่อให้อ่านดูในขณะที่ยกใบทำคะแนนออกห้องเรียน ถ้านักเรียนเห็น อ่านจะลอกคำตอบหรือไม่

☐ ไม่ลอก

☐ ลอก

เพราะ

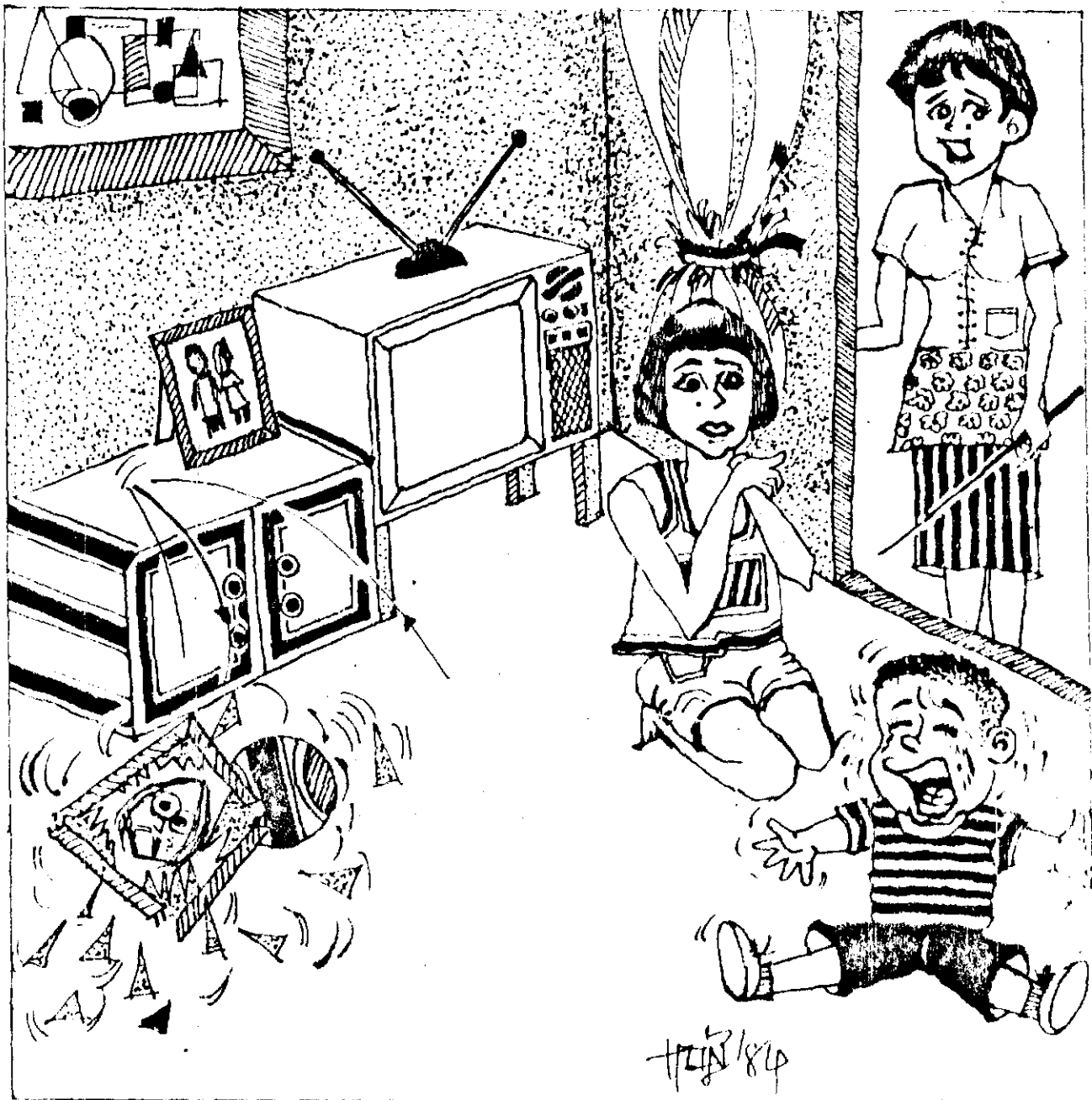

3. ป๋อมเป็นนักเรียนชั้น ป. 6 กำลังทำใบกระจายค่าคอมที่ครูทรงคนมาให้ บรากกว่าได้ 26 คะแนนจาก 50 คะแนน เขานับคะแนนพบว่าที่แท้จริงกันได้ 25 คะแนน ถ้านักเรียนเป็นป๋อมจะไปบอกครูให้ลดคะแนนหรือไม่

☐ ไม่บอก

☐ บอก

เพราะ

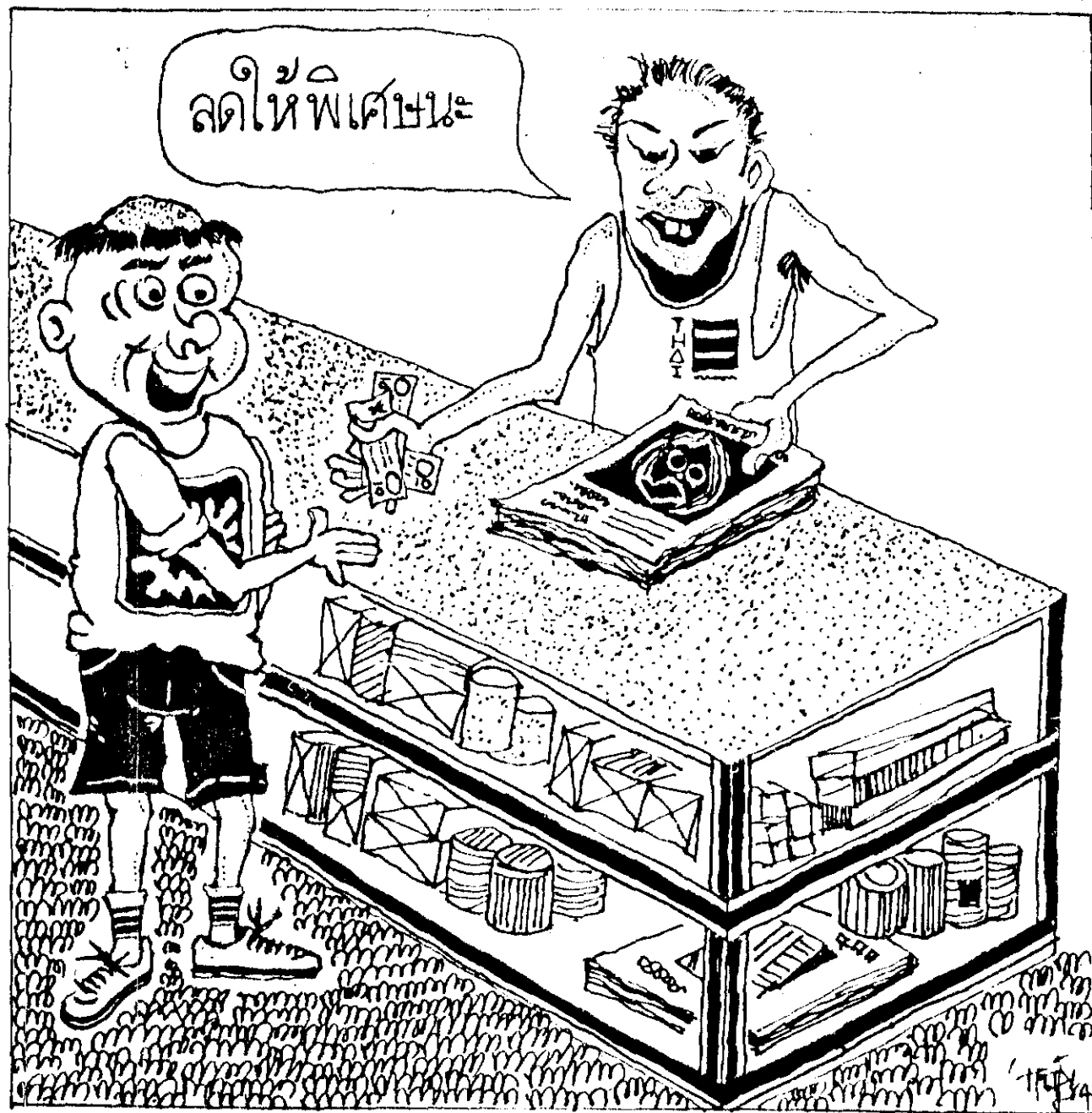

4. แต้ฉันนั่งเล่นโอนรับลูกบอลอยู่กับฉัน พู่แม่กำลังทำอาหารอยู่ในครัว ขณะที่เล่นกันอยู่นั้นเต๊วขว้างลูกบอลไปชนกรอบรูปตกแตก พู่แม่ออกมาดูพร้อมทั้งถือไม้เรียวมาตีฉัน ถ้าฉันเรียนเป็นเต๊วจะดีกว่าเขาเป็นคนทำแพหรือดีกว่านางทำแพ

☐ เขาทำแพ

☐ นางทำแพ

เพราะ

5. สรพงษ์ได้รับมาจากเงินจากเพื่อน ๆ ให้ไปซื้อสมุดภาพเขียน ทางร้านได้ลดราคาให้เป็นเงิน 10 บาท
แต่เพื่อน ๆ ไม่รู้ ถ้านักเรียนเป็นสรพงษ์จะคืนเงินให้เพื่อน ๆ หรือไม่

☐ ไม่คืน

☐ คืน

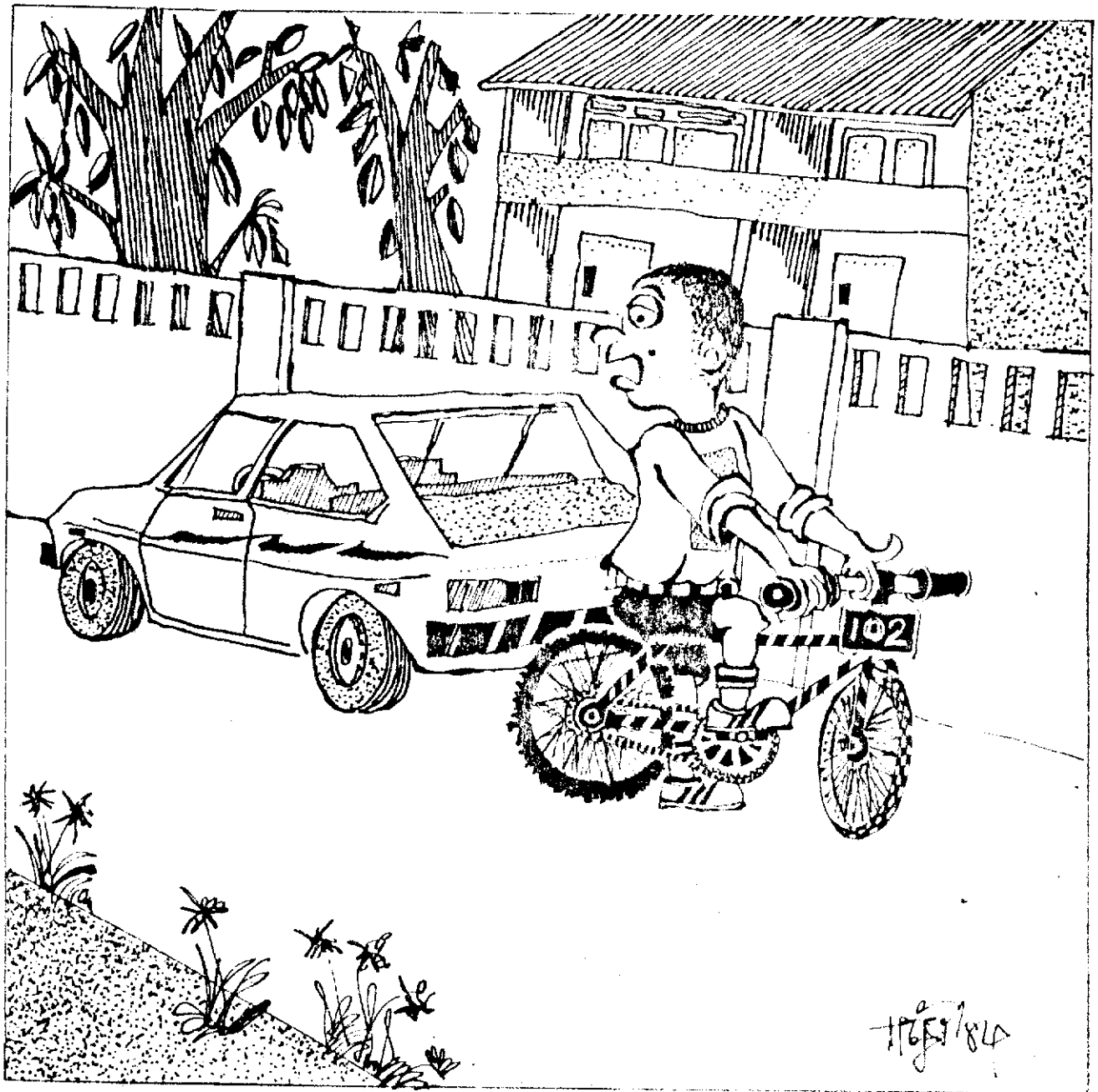
เพราะ

6. ไหว้ไต่รับแต่งทั้งจากโรงเรียนให้เป็นการ วิจารณ์นักเรียน ทอญกนเตวามประพฤติกองนักเรียน กันนี้เก็น
หน้าทักของไหว้ บังเอิญเห็นน้อยเพื่อนร่วมชั้นที่เขารักมาก ไท้เห็นโรงเรียนออกไปข้างนอก ถ้านักเรียน
เป็นไหว้จะบอกครูหรือไม่

☐ ไม่บอก

☐ บอก

7. เอกซึ่งจักรยานอยู่ในซอยแคบ ๆ แห่งหนึ่ง ขณะนั้นมีรถสวนทางมา เอกก็หักหลบไปเฉี่ยวรถยนต์ที่จอดอยู่ข้างทางเป็นรอยขีดข่วนเล็กน้อย โดยไม่มีใครเป็นเหตุการณั้เลย บ้านที่เรียนเป็นเอกจะบอกเจ้าของรถหรือไม่

☐ ไม่บอก

☐ บอก

เพราะ

๘. ตัวกล่าวถึงบอกกับหนึ่งซึ่งเป็นหัวหน้าห้องว่า ตนนำเงินค่ากระดาดย้อมที่แม่ให้มาไปซื้อขนมหมกแก้ว และขอให้หนึ่งย่ำเพ็งนำเงินส่งครูในวันนี้ ซึ่งเป็นวันที่ครูกำหนดไว้ แต่ขอให้อีก 3 วันจะนำเงินมาให้ ถ้านักเรียนเป็นหนึ่งจะทำตามที่ตัวขอหรือไม่

☐ ไม่ทำตาม

☐ ทำตาม

เพราะ

5. พี่ชายของอารีได้มาชวนเธอไปดูภาพยนตร์ไทยที่เพื่อน ๆ ชวนแล้วชมว่าสนุก โดยซื้อตั๋วมาให้ด้วย และจะหนดกำหนดฉายในวันนี้ แต่อารีมีการบ้านเหลืออีก 2 วิชาที่ยังทำไม่เสร็จและจะต้องส่งในวันรุ่งขึ้น ภาพยนตร์ก็ใกล้ถึงเวลาฉายแล้ว หากกลับจากภาพยนตร์ก็ไม่สามารถทำเสร็จ ดังนั้นเรียนเป็นอารีจะไปดูภาพยนตร์กับพี่ชายหรือไม่

☐ ไม่ไป

☐ ไป

เพราะ

10. หลังจากโรงเรียนเลิกแล้ววรพจน์และเพื่อน ๆ ไล่เล่นฟุตบอลในสนามของโรงเรียน เมื่อเลิกเล่นฟุตบอลแล้วเพื่อน ๆ ก็ไปล้างหน้าเพื่อรีบกลับบ้านไทยสมิบัติก๊อกน้ำ พอที่วรพจน์เดินผ่านมาพบเข้านักเรียนเป็นวรพจน์จะปิดก๊อกน้ำหรือไม่

☐ ไม่ปิด

☐ ปิด

เพราะ

๑๑. มีชายหลายคนกำลังลักลอบตัดไม้ในป่าสงวน ทรรชิกเดินผ่านมาเห็นเข้า ทรรชิกจำได้ว่าบางคนเป็น
คนในหมู่บ้าน แต่บางคนเป็นคนแปลกหน้า โดยที่คนทั้งหมดก็ไม่เห็นทรรชิก เขาอยากจะไปบอกตำรวจ
แต่กลัวอีกทีก็กลัวคนพวกนี้ถ้ารู้เขาจะมาทำร้ายเขาทีหลัง ถ้านักเรียนเป็นทรรชิกจะไปบอกเจ้าหน้าที่
ตำรวจหรือไม่

๑. ไม่บอก

๒. บอก

เพราะ

12. ที่โรงภาพยนตร์แห่งหนึ่ง มีคนเข้าคิวซื้อตั๋วมาจนถึงทางเท้า จี๊จะซื้อตั๋วด้วย แต่ถ้าเธอต้องยืนเข้าคิวตั๋วคงจะหมด จี๊เห็นแก้วเพื่อนร่วมชั้นยืนอยู่คนเดียว แก้วก็เรียนเป็นจี๊จะฝากซื้อตั๋วหรือไม่

☐ ไม่ฝาก

☐ ฝาก

เพราะ

13. ที่นอกรั้วโรงเรียนมีพ่อค้าแม่ค้ามาขายขนม แต่ทางโรงเรียนห้ามนักเรียนซื้อขนมนอกโรงเรียน
 อู๊ดเห็นเพื่อนกลุ่มหนึ่ง แอบซื้อลูกชิ้นปิ้งซึ่งทางโรงเรียนไม่ห้ามขาย และอู๊ดก็อยากรับประทานด้วย
 และไม่มีครูอยู่ในบริเวณนั้นเลย ถ้านักเรียนเป็นอู๊ดจะซื้อลูกชิ้นปิ้งไหม

☐ ไม่ซื้อ

☐ ซื้อ

เพราะ

14. ที่สวนสาธารณะแห่งหนึ่ง ทางราชการได้ปักป้ายไว้ว่า "ห้ามเด็ดดอกไม้" เกษเต็นมาพบเพื่อนผู้หนึ่ง กลุ่มหนึ่งกำลังเด็ดดอกไม้ และโทษร้องให้เทศข้ายเด็ดดอกไม้ให้ด้วย ขณะนั้นไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ในบริเวณนั้นเลย ด่านักเรียนเป็นเทศจะทำตามที่ได้เห็นของจริงหรือไม่

☐ ไม่ทำตาม

☐ ทำตาม

เพราะ

15. บำชานิสฺสรโรงเรียนให้นักเรียนเข้าห้องประชุม มีครูทั้งหมดที่นั่งอยู่หน้าห้อง มีนักเรียนกลุ่มหนึ่งนั่งอยู่
 ด้านหลังไม่ได้ตั้งใจฟังครูพูด แอบคุยแอบกินขนมและชวนทีมร่วมด้วย ถ้านักเรียนเป็นทีมนี้ก็จะอยู่กับ
 เพื่อน ๆ กลุ่มนี้จะทำตามที่คุณที่เพื่อน ๆ ชวนหรือไม่

☐ ไม่ทำตาม

☐ ทำตาม

เพราะ

16. ทวีพงษ์กำลังอ่านหนังสือการ์ตูนอยู่ที่มุมหนึ่งของห้องสมุด ซึ่งอยู่ห่างจากโต๊ะของเจ้าหน้าที่ เขามองเห็นเพื่อนกำลังฉีกรูปภาพจากหนังสือของห้องสมุด ทวีพงษ์เลยขาดใจฉีกภาพในหนังสือที่อ่านอยู่เหมือนกัน ถ้านักเรียนเป็นทวีพงษ์จะทำอย่างเพื่อนคนนั้นหรือไม่

☐ ไม่ทำ

☐ ทำ

เพราะ

17. เช้าวันเสาร์นี้ลำไยตื่นสาย เพราะเมื่อคืนเธอตกผ้าเช็ดหน้าที่ทรงงอนถึง 3 ชุดแม่บอกให้เธอลุกขึ้น หุงข้าวไห่เองเมื่อใกล้ 8.00 น. แต่ลำไยนี้ก็ขึ้นได้ว่าครูประจำชั้นได้นัดให้ไปพร้อมกันที่โรงเรียน เวลา 8.00 น. ตรง เพื่อขึ้นรถเหินทางไปค่ายหญิงวิเวกวิทย์ งานนี้เป็นของชุมนุมอาสาสมัครพัฒนา และลำไยเป็นสมาชิกของชุมนุมค่าย ถ้าวันเสาร์เป็นลำไยจะรีบไปโรงเรียนหรือไม่

☐ ไม่ไป

☐ ไป

เพราะ

16. ขณะที่แฟรงค์และซุสซันกำลังรับประทานอาหารที่ร้านอาหารในเมือง มีชายอายุกลางคนหน้าทึบมาอมยิ้ม เลื้อยเข้าหาคุณ ผมเป็นกระเชิง ซาคัน มือทวน เข้ามาขอเงินและพูดว่า "ผมกำลังหางาน ขอเงินให้ผม ซื้อข้าวหน้าอกเดอะฟู้ด" ถ้านักเรียนเป็นแฟรงค์จะให้เงินคนขอทานคนนี้หรือไม่

☐ ไม่ให้

☐ ให้

เพราะ

19. โรงเรียนเล็กแล้ว เกศไปหาคุณแม่ที่ทำงานเป็นคนงานอยู่ที่สถานีตำรวจ เขาเห็นตำรวจกำลังถามคนป่วยเป็นลมจากริมถนนเข้าไปในครัวอาหาร ขณะนั้นไม่มียาที่จะช่วยคนป่วยเลย มีตำรวจพูดว่า "ว้า! ยาคมก็ไม่มี" แต่เกศได้รู้ว่าคุณแม่ของเขาขายยาคมที่หัวทุกวัน ถ้าเกศเรียนเป็นแพทย์จะนำยาคมจากคุณแม่มาช่วยผู้ป่วยหรือไม่

☐ ไม่ช่วย

☐ ช่วย

เพราะ

20. ขณะที่ธรรมญ์เดินผ่านบ้านของยายทองอุทุมพรฯ ธรรมญ์ได้ยินเสียงหวีดร้องด้วยความตกใจว่า "ช่วยด้วย ๗ ไอ้แดงตกบ่อ" ธรรมญ์วิ่งไปหาเสียง เห็นไอ้แดงกำลังจะจมลงไปน้ำ ธรรมญ์เป็นนักเรียน ป. 6 ที่ว่ายน้ำเก่ง ถ้านักเรียนเป็นธรรมญ์จะกระโดดลงไปช่วยไอ้แดงหลานยายทองอุทุมพรหรือไม่

☐ ไม่ช่วย

☐ ช่วย

เพราะ

๒๑. สก๊ตซี่ได้รับหน้าที่ให้ทำความสะอาดผนังติดโรงเรียนด้านหนึ่ง แม้จะเจอขงความที่เพื่อน เขียนทำโทษ ซึ่งตัวเขาไม่ชอบโทษอยู่ด้วย แต่นักเรียนเป็นสก๊ตซี่ยังจะลบข้อความนั้นหรือไม่

☐ ไม่ลบ

☐ ลบ

เพราะ

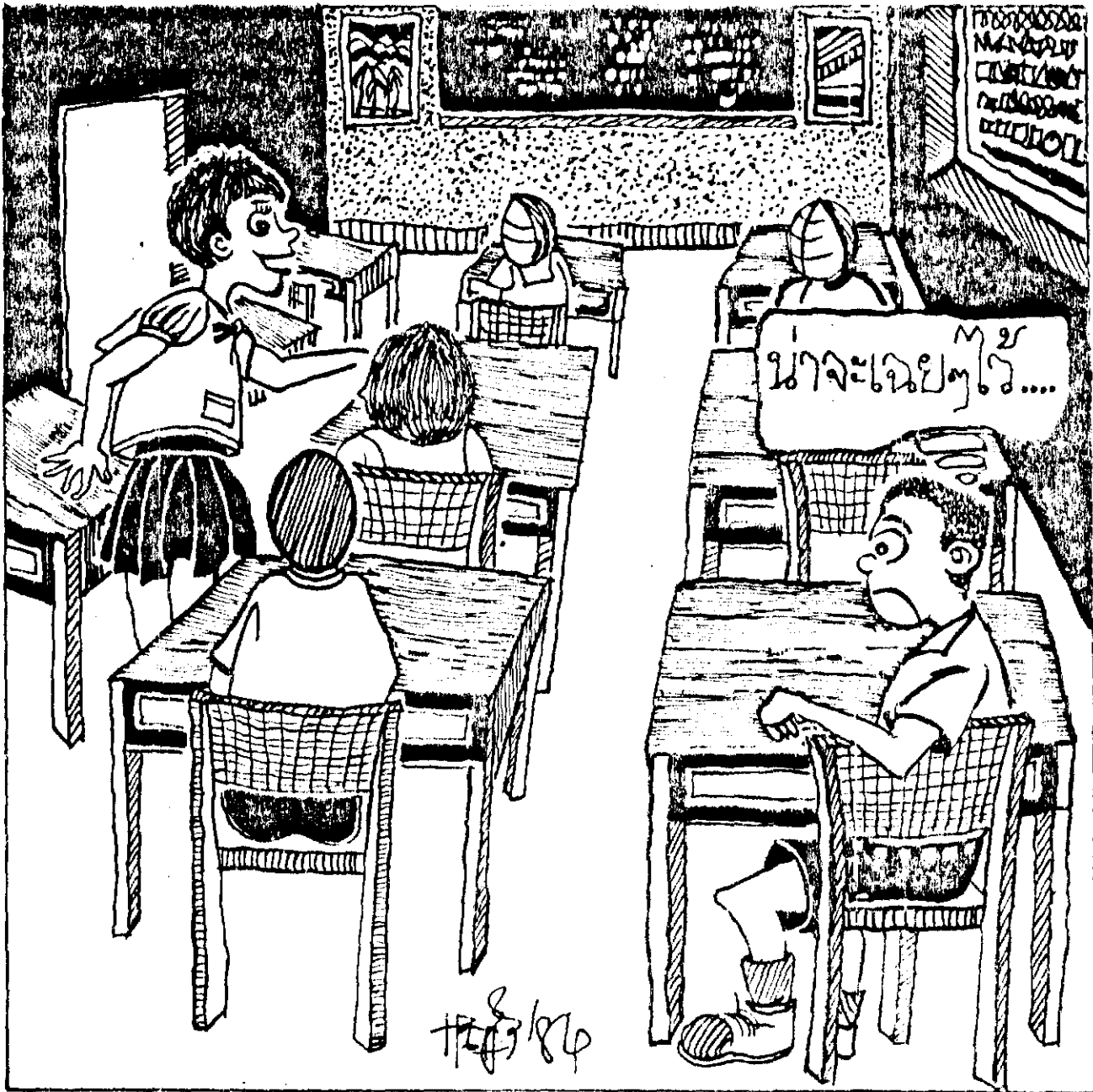

22. มานะได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มจัดทำรายงานส่งครูเรื่อง "การไปสู่อากาศ" เหมือน ๆ ในกลุ่ม ไม่มีใครหาหนังสือเรื่องนี้ได้เลย วันนีมานะเข้าหาในห้องสมุดอีกครึ่งหนึ่งและพบพอกที่ ซึ่งมีอยู่เล่มเดียว และขโมยออกมาได้ท้าย รายงานฉบับนี้ต้องรับส่งครู หากนำส่งในห้องสมุดจะไม่ทันส่งครูแน่นอน ขณะที่ มานะอยู่ในห้องสมุดไม่มีครูและนักเรียนเลย ถ้านักเรียนเป็นมานะจะขโมยหนังสือเล่มนี้ส่งครูเพื่อสอบหรือไม่

☐ ไม่ขโมย

☐ ขโมย

เพราะ

23. วีระพงษ์มีหนังสือพิมพ์ศาสตร์ของพระมณีไปทำการบ้านที่บ้านของทณ แต่วันนี้วีระพงษ์มีหนังสือมาคืน ขณะที่นักเรียนทุกคนอยู่ในห้องเรียนเพื่อรอเปลี่ยนวิชาเรียน วีระพงษ์ได้เห็นพระมณีเดินหาหนังสือพิมพ์ศาสตร์เล่มนั้น ตามเพื่อนเสียงดังโหวกเหวก พระมณีได้ลืมไปแล้วว่าให้วีระพงษ์มีไป วีระพงษ์คิดไม่ตกว่า ทณจะทำเฉย ๆ หรือไม่ เพราะถ้าหากพระมณีเผลอจริง ๆ แล้ว จะได้ไว้ทำการบ้านที่บ้าน หากนักเรียนเป็นวีระพงษ์จะทำเฉย ๆ หรือไม่

ควรไม่ทำ

ควรทำ

เพราะ

24. วันนี้นักเรียนชั้น ป. 6 ของสมเดชไปเรียนทำอาหาร เพื่อน ๆ ให้อัสมเดชไปซื้อน้ำมันพืชมาทอดไข่ 1 ขวด ๆ ละ 27 บาท แต่แม่ค้าขายให้อีกยี่ห้อหนึ่งราคา 25 บาท สมเดชคิดว่าหากเลือกฉลากที่บอกราคาข้างขวดน้ำมันทั้งไป ตนสามารถบอกเพื่อน ๆ ได้ว่าราคา 27 บาท และสามารถนำเงินที่เหลือ 2 บาทซื้อขนมกินโดยที่เพื่อน ๆ ไม่ทราบ หากนักเรียนเป็นสมเดชจะทำอย่างไรที่สมเดชคิดหรือไม่

☐ ไม่ทำ

☐ ทำ

เพราะ

25. ครอบครัวของครรชิตยากจนมาก ในเช้าตรู่วันหนึ่งของฤดูหนาว ครรชิตเดินถือถุงกระดาษที่ใส่เสื้อนักเรียนเก่า ๆ 2 ตัว กลับจากไปจ้างปะที่ร้านเพื่อใช้สวมไปเรียนหนังสือ ขณะที่เขาเดินผ่านหน้าตลาดสด ได้เห็นชายชราคนหนึ่งนั่งหนาวสั่นอยู่บนทางเท้า ไม่สวมเสื้อ ผมเป็นกระเซิง เนื้อตัวสกปรก ครรชิตส่งสารชายชรานั้นมาก ก็คิดอยากจะให้เสื้อตัวหนึ่ง แต่เขานึกเสียใจ หากนักเรียนเป็นครรชิตจะบริจาคเสื้อให้ชายชราหรือไม่

□ ไม่ให้
□ ให้

เพราะ

การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ และการใช้
การอภิปรายกลุ่ม ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

บทคัดย่อ

ของ

ปรีชา ศรีสมยศ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปรัชญาการศึกษามหาบัณฑิต

มกราคม 2528

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเนื้อหาวิชา
จริยศึกษา ทศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ที่ได้รับการสอน จริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการใช้การอภิปรายกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ภาคเรียนที่ 1
จากโรงเรียนวัดประสาธนิกร ตั้งกักสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
จำนวน 50 คน แยกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 25 คน และกลุ่มทดลองที่ 2
จำนวน 25 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ทำการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ
กลุ่มทดลองที่ 2 ทำการสอนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม โดยใช้เวลาในการสอน
กลุ่มละ 30 คาบ คาบละ 20 นาที เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ได้ทำการสอบวัดผล
กลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทศนคติเชิงจริยธรรม และแบบวัด
การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ $t - test$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการแสดงบทบาทสมมุติ
และกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา
ทศนคติเชิงจริยธรรม และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

A COMPARISON OF TEACHING MORAL EDUCATION THROUGH
ROLE - PLAYING AND GROUP DISCUSSION
IN PRATHOM SUKSA VI

AN ABSTRACT

BY

PREECHA SRISOMYOT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

January 1985

The purpose of this study was to compare the moral learning achievement, moral attitude and moral reasoning of Prathom Suksa VI students through using Role - Playing and Group Discussion.

Fifty Prathom Suksa VI students in the academic year 1984 of Wat Prasartnigon School under the Elementary Department of Amphur Langsuan, in Chumphon Province were the sample of this research. The subjects were divided into two groups. The experimental group I was twenty - five students and the experimental group II was twenty - five students. Role - Playing was the treatment used with the experimental group I while Group Discussion was used with the experimental group II. Each group was taught thirty periods. A period had twenty minutes. At the end of the experiments, the students were administered Achievement Test, Moral Attitude Test and Moral Reasoning Test. The t - test was employed to analyse the data of this research.

It was statistically indicated that the moral learning achievement, the moral attitude and the moral reasoning of the students learning through Role - Playing and Group Discussion were not significantly different at the .05 level.